

**UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA PSYCHOLOGIE**

Diplomová práce

Hana Taněvová

PARTNERSKÁ NEVĚRA – POSTOJE A REÁLNÉ CHOVÁNÍ

PARTNER INFIDELITY – ATTITUDES AND REAL BEHAVIOR

Praha, 2011

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D.

V prvé řadě děkuji prof. PhDr. Petru Weissovi, Ph.D., vedoucímu diplomové práce, za ochotnou pomoc, vlídnou podporu, cenné rady, trpělivost a slova povzbuzení při vzniku této diplomové práce. Dále bych chtěla vyjádřit svou vděčnost RNDr. Petru Boschkovi, CSc., a Marku Vrankovi za konzultace při statistickém zpracovávání dat a Mgr. Evě Rozehnalové za cenná metodologická doporučení. Mé poděkování patří také rodině za pomoc a podporu nejen při vzniku této práce.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 21. 7. 2011

Hana Taněvová

Abstrakt:

Cíl: Práce mapuje problematiku nevěry v současné české populaci, jejíž život poznamenaly výrazné společenské změny v posledních dvaceti letech. Sleduje například postoje k různým formám sexuálního chování napříč pohlavím a věkem, odlišnosti v postojích k nevěře vlastní a partnera, prevalenci nevěry dle pohlaví a náboženského přesvědčení, výskyt nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase, vliv nevěry na partnerský vztah atd.

Metody: Výzkum má charakter především kvantitativní. Metodou dotazníkového šetření sebraná data od celkem 215 respondentů (125 žen a 100 mužů) byla zpracována za pomoci deskriptivní a induktivní statistiky.

Výsledky: Byly zaznamenány rozdíly v postojích k nevěře vlastní a partnera; starší respondenti jsou tolerantnější k nevěře, s výjimkou typů chování, jež byly do roku 1989 tabuizovány, potlačovány či rovnou kriminalizovány; subjektivní hranice nevěry respondentů jsou jednoznačně překročeny v momentě vzájemného tělesného kontaktu obou zúčastněných; prevalence nevěry u mužů byla zaznamenána především u příjmu služeb sexuálního průmyslu; první výskyt nevěry byl překvapivě nejčastěji uváděn hned během prvního roku partnerského vztahu; většinou byl zaznamenán nižší výskyt nevěry u věřících respondentů; pouze menší část respondentů uvedla pozitivní či negativní dopad nevěry na jejich partnerský vztah, kdy u vlastní nevěry šlo o vliv spíše pozitivní a u partnerovy nevěry o vliv negativní.

Závěr: Postoje k nevěře a reálné mimopartnerské chování respondentů se u vybraných forem sexuálního chování liší nejen dle pohlaví, věku a náboženského vyznání, svou roli hraje také fakt, jde-li o nevěru vlastní či partnerovu.

Klíčová slova:

Postoje – nevěra – mimomanželské chování – mimopartnerské chování – typy sexuálního chování

Abstract:

Purpose: This study concerns the phenomenon of infidelity among the current Czech population which underwent significant social changes in the last two decades. For example, this study observes existing attitudes towards various forms of sexual behavior across gender and age groups, differences in attitudes towards one's own infidelity and that of one's partner, the prevalence of infidelity according to one's gender and religion, the occurrence of

infidelity in a relationship based on the relationships' development over time, the impact infidelity has upon a relationship etc.

Methods: This study is mainly quantitative. Using descriptive and inferential statistics it analyses data collected from 215 respondents (115 female and 100 male) via an answer sheet.

Results: The study shows differences in attitudes towards a respondent's own infidelity and that of his/her partner; it shows that the older respondents tend to be more tolerant towards infidelity, with the exception, however, of the types of (sexual) behavior that were considered taboo, oppressed or even criminalised in the Czechoslovak totalitarian regime before 1989; it furthermore shows that respondents' subjective boundaries between innocence and infidelity are clearly breached at the moment of a physical contact between the persons committing it; the study also shows prevalence of infidelity among men especially in the form of purchasing services of the sex industry; it also finds a rather surprising phenomenon – the first occurrence of infidelity happens usually within the first year of a relationship; the study also found lower occurrence of infidelity among religious respondents; also only a minority of respondents admit either negative or positive impact of infidelity on their relationship – their own infidelity is more often cited as having a positive impact while their partner's infidelity as having a negative one.

Conclusion: This paper shows that in selected forms of sexual behavior, the respondents' attitudes towards infidelity and the respondents' real behavior outside their relationships differ based on gender, age and religious beliefs, another significant influencing factor is whether the respondent himself or herself did commit the infidelity or whether it was his/her partner.

Keywords:

Attitudes – Infidelity – Extramarital Behavior - Extra Relationship Involvement – Types of Sexual Behavior

DP - Partnerská nevěra – postoje a reálné chování

OBSAH:

Teoretická část

1. Úvod	8
2. Příčiny nevěry, důvody a motivace	10
3. Typy extramatrimoniálních vztahů a sexuálního chování s možností nevěry	16
3.1.Flirt	16
3.2.Pornografie	18
3.3.Prostituce	20
3.4.Virtuální vztah	22
3.5.Platonický vztah	27
3.6.Orální sex a mazlení	28
3.7.Mimomanželský kontakt	30
3.8.Dobrodružství	33
3.9.Mimomanželský vztah	35
3.10. Sexuální styk s osobou stejného pohlaví	37
3.11. Swingování	39
4. Nevěra okem evoluce	43
5. Vývoj vztahu v čase, vývojové manželské krize a očekávání	47
6. Postoje a sexuální postoje	51
<u>Výzkumná část</u>	56
7. Cíle výzkumu	57
7.1.Zjištění postojů k nevěře vlastní x partnera	57
7.2.Zjištění postojů k nevěře dle věku respondentů	57
7.3.Zjištění postojů k platonické a homosexuální nevěře dle pohlaví respondentů...	58
7.4.Zjištění subjektivního určení hranic nevěry respondentů	58
7.5.Zjištění názorů na nevěru dle demografických údajů respondentů	59
7.6.Zjištění prevalence nevěry dle pohlaví a náboženského přesvědčení respondentů	59
7.7.Zjištění výskytu nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase ...	59
7.8.Zjištění vlivu nevěry na partnerský vztah	60
8. Metoda a výběr respondentů	61
8.1.Metoda sběru dat	61
8.2.Struktura dotazníku	61
8.3.Předvýzkum	62
8.4.Metoda výběru respondentů	62
8.5.Charakteristika výběrového souboru	63
8.6.Metoda zpracování a analýzy dat	68
9. Výsledky	69
9.1.Zjištění postojů k nevěře vlastní x partnera	69
9.2.Zjištění postojů k nevěře dle věku respondentů	76

9.3. Zjištění postojů k platonické a homosexuální nevěře dle pohlaví respondentů ..	84
9.4. Zjištění subjektivního určení hranic nevěry respondentů	87
9.5. Zjištění názorů na nevěru dle demografických údajů respondentů	100
9.6. Zjištění prevalence nevěry dle pohlaví a náboženského přesvědčení respondentů	109
9.7. Zjištění výskytu nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase ...	120
9.8. Zjištění vlivu nevěry na partnerský vztah	133
10. Diskuse	137
10.1. Soubor	137
10.2. Výsledky	137
10.2.1. Zjištění postojů k nevěře vlastní x partnera	137
10.2.2. Zjištění postojů k nevěře dle věku respondentů	139
10.2.3. Zjištění postojů k platonické a homosexuální nevěře dle pohlaví respondentů	140
10.2.4. Zjištění subjektivního určení hranic nevěry respondentů	140
10.2.5. Zjištění názorů na nevěru dle demografických údajů respondentů	141
10.2.6. Zjištění prevalence nevěry dle pohlaví a náboženského přesvědčení respondentů	142
10.2.7. Zjištění výskytu nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase	144
10.2.8. Zjištění vlivu nevěry na partnerský vztah	145
11. Závěr	147
Seznam použitých zdrojů	151
Přílohy	

TEORETICKÁ ČÁST

1. Úvod

Prvotní myšlenka soustředit se na téma nevěry v diplomové práci u mne vzklíčila na přednáškách manželského a rodinného poradenství. U svých ročníkových kolegů jsem při zmínce o tématu své diplomové práce vyvolávala lehký úsměv na rtech, těžko říci, zda důvodem byla jejich obeznámenost s principem projektivních metod či jejich osobní zkušenosti s vlastní nevěrou.

Nesčetněkrát jsme s přáteli rozebírali různá témata se sexuální problematikou, leckdy i na úrovni velmi osobní, avšak stočila-li se řeč na nevěru, většinou se přecházelo do roviny obecné a málokdy docházelo ke shodě názorů. Například jeden z účastníků debaty se vyslovil, že pokud není nevěra vyražena, není nevěrou. Ačkoliv i ostatní souhlasili s jejím utajováním, nevěra pro ně zůstávala pořád nevěrou. Dalším příkladem sporu je, že někteří považovali nevěru na počátku vztahu za spíše pochopitelnou a omluvitelnou než po dlouhých společně strávených letech manželství a jiní to viděli naprosto opačně.

Zajímalo mne tedy, jaké jsou postoje k nevěře a reálné mimopartnerské chování u zástupců české populace. Jako zásadní spatřuji otázku, o kom je vlastně řeč, mluvíme-li o nevěře. Odlišujeme postoje dle situace, zda bychom se nevěry dopustili sami nebo náš partner. Změníme je, nebo zůstaneme zásadoví navzdory, dalo by se říci, lehkému střetu zájmů? A dochází ke změně postojů k mimopartnerskému chování v průběhu našeho života a v jakém směru, stáváme se tolerantnějšími či naopak nekompromisními v otázkách nevěry? Kde jsou pro většinu jedinců hranice nevěry? Jaké jsou nejčastější důvody a motivace vedoucí k nevěře či naopak k věrnosti? Dopouštějí se mimopartnerského chování více muži či ženy? Byl-li někdo nevěrný ve svých předchozích vztazích, chová se stejně i ve svém současném primárním vztahu? Má nevěra na primární vztah dopad spíše pozitivní či negativní? To je jen několik otázek, které se mi vkrádají na mysl, a cílem této práce bude najít na ně odpověď.

Při hledání odpovědí využívám poznatků tuzemské i cizojazyčné literatury a ostatních zdrojů, které cituji dle normy APA a opatřuji vlastním překladem. Podotýkám také, že ačkoliv v dotazníku je přísně dodržována terminologie pro příslušníky obojího pohlaví, v diplomové práci jsem z důvodu nerušeného plynutí textu od této doslovnosti již upustila, zrovna tak jako od důsledného odlišování partnerství a manželství.

Teoretická část práce se zabývá tématy, jež jsou kompatibilní s koncipováním dotazníku použitého v rámci výzkumu. Mapují všemožné příčiny, důvody a motivace nevěry, přibližují pohled na jednotlivé formy mimopartnerského sexuálního chování, sledují poznatky evolučních psychologů na téma nevěry, zabývám se vývojem primárního vztahu v čase a vývojovými manželskými krizemi a na závěr teoretické části nechybí kapitola o postojích. Obsah výzkumné části je standardní, jen pro lepší přehlednost uvádím, že se první část týká postojů a druhá část reálného mimopartnerského chování.

2. Příčiny nevěry, důvody a motivace

Mým cílem v této kapitole bylo zmapovat co nejvíce uváděných možných příčin, důvodů a motivací, jež vedou lidi k nevěře a s nimiž jsem se při studiu literatury a dalších zdrojů na dané téma setkala.

Nemohu jinak a zahájím velmi zajímavým a z pohledu naší doby také dosti netradičním zdůvodněním výskytu nevěry, jež lze nalézt u Platóna (1993) v díle Symposion, v němž Aristofanés ve své řeči mluví o tom, že za dávných dob nebyla naše přirozenost taková, jako je nyní; jednak existovalo trojí pohlaví lidí – mužské, ženské a tzv. pohlaví androgynů, jež bylo složeno z mužského i ženského. Mužské pocházelo prý původně od slunce, ženské od země a složené od měsíce. Dále prý lidé tehdy vypadali, viděno očima naší doby, jako by byli srostlí zády k sobě, tzn. se dvěma obličejí, čtyřma rukama a stejně tolika nohama atd., byli velmi mohutní, silní a dokonce se odvážili zaútočit na bohy. Zeus tuto zpupnost ztrestal tak, že jejich těla roztal na dvě půle, aby je oslabil. Od té doby je každý z nás vlastně jen půlka člověka hledající svou druhou polovici. „*A tu všichni mužové, vzniklí roztětím onoho celku, který se tehdy nazýval androgyn, jsou milovníci žen a z tohoto druhu pochází většina cizoložníků a také všechny ženy milovné mužů a cizoložné vznikají z tohoto druhu*“ (Platón, 1993, s. 34). Ačkoliv je to pohled jistě velmi zajímavý, v aplikované oblasti současného manželského a rodinného poradenství není příliš použitelný.

Přenesme se tedy zpět do naší doby. V případě hledání konkrétních příčin nevěry zdá se vhodnější volit přístup spíše idiografický, přesto v každé více i méně odborné publikaci zabývající se partnerskými vztahy lze nalézt výčet nejběžnější se vyskytujících.

Šmolka (2003) rozlišuje motivace a příčiny nevěry, resp. promiskuity jako charakteristiky osobnostní, situační a jako důsledek vztahových problémů a u všech udává ještě zpřesňující výčet.

- Z pohledu osobnostní charakteristiky je klíčové, zda jedinec je spíše extrovert či introvert; zda upřednostňuje životní stabilitu, jistoty a neměnnost či naopak; zda je osobnostně a především emočně zralý či nezralý; zda jeho sebevědomí je zdravé či narušené; zda jde o narcistickou osobnost; zda netrpí hypersexualitou atp.
- Situační charakteristiky jsou spojeny s určitými životními etapami či se situacemi do značné míry nezávislými. Zvýšené riziko nevěry mužů tak bývá v první, tj. adaptační fázi manželství, zatímco u žen při návratu do zaměstnání po mateřské dovolené. Dalším rizikem již pro obě pohlaví bývá krize středního věku a malé či žádné zkušenosti s jinými partnery. K nevěře náchylnější bývají rychle a často i snadno úspěchu dosáhnuvší mladí

muži a ženy úspěšných, avšak zároveň časově velmi vytížených mužů. Rizikové bývá také dlouhodobější partnerské odloučení a osobní zkušenost s nevěrou blízkých přítelkyň ženy či v pracovní, zájmové či přátelské skupině muže.

- Nevěra jako důsledek vztahových problémů se vyskytuje zpravidla v manželství dlouhodobě či chronicky neuspokojujícím vztahové potřeby či očekávání; jako pokus oživit vychladlé manželství; při vyrovnání se s partnerovou nevěrou; při snaze oprostit se od závislosti na vzdalujícím se partnerovi atp. (Šmolka, 2003).

Janáčková (2008) shrnuje příčiny do pěti nejčastějších, a to následovně:

- Touha po změně sexuálního stereotypu;
- Náhodný sex s neodolatelně přitažlivým partnerem;
- Posílení vlastního sebevědomí (dokázat si, že na to ještě mám);
- Msta nebo pomsta partnerovi doprovázená touhou psychicky mu ublížit;
- Manželský partner nás sexuálně nevzrušuje a neuspokojuje;

Vágnerová (2000) zdůrazňuje kompenzační funkci mimomanželského vztahu, kdy může jeho prostřednictvím docházet k uspokojování potřeb, k němuž nedochází v manželském vztahu. Jde především o potřebu stimulace, nových zážitků a zkušeností, jež vzniká v důsledku nudy, je tedy únikem ze stereotypu. Nebývá tolik konkurencí primárního vztahu, spíše jakýmsi doplňkem. Dále jde o potřeby seberealizace, sebepotvrzení a přetrvávající atraktivitu a přitažlivost. V tomto případě nemusí nutně dojít k ohrožení manželského svazku, ovšem, jak píše Vágnerová, kontrola vlastních citů je obtížná a nelze tedy vyloučit, že postupem času nebude původně nezávazný mimomanželský vztah přinášet víc uspokojení. K navazování mimomanželských kontaktů s cílem nahradit dysfunkční manželský vztah dochází především při snaze uspokojovat potřebu citové jistoty a bezpečí a potřebu intimity (Vágnerová, 2000).

Yvon Dallaire (2009) i Valerio Albisetti (1998) se shodují na klasickém učebnicovém tvrzení, že ženy bývají nevěrné z lásky, neboť v sekundárním vztahu hledají především citové uspokojení, kdežto muži vysvětlují svou nevěru jako důsledek sexuálního neuspokojení. Dallaire, sympatizující s evolučně-biologickými vědami, tyto motivace připisuje genům zakódovaným v naší DNA a připouští u žen mimomanželské styky čistě pro sex jen velmi výjimečně. Albisetti pak takovéto ojedinělé chování žen zdůvodňuje jejich naivní vírou v osobnostní růst napodobováním mužského chování. Na příčinu mužské nevěry nahlíží psychoanalytickým okem jako na snahu po udržení nezávislosti, svobody, samostatnosti a mužství. Vysvětluje, že muži se bojí pevného a stálého vztahu s hojným vyjadřováním citů a

pocitů, neboť takováto citová závislost na ženě jim evokuje jiný typ vztahu prožívaný v dětství, a to vztah s matkou, spojovaný s jejich tehdejší bezmocností a slabostí. Proto v momentě, kdy začnou pociťovat silné pouto k jedné ženě, dostanou strach, že jsou slabí, že je zpochybněna samotná podstata jejich mužství, kteroužto si pak znovupotvrzují dobrodružstvím s jinou ženou (Albisetti, 1998).

Možný (2002) na rozdíl od těchto dvou autorů nedělá genderové rozdíly. Vzhledem k tomu, že v současnosti vstupují do manželství lidé převážně s předchozími sexuálními zkušenostmi, očekávají dnes ženy i muži právo na sexuální rozkoš a uspokojující sexuální život považují mnohdy za podmínku úspěšného manželství. Není-li tomu tak, neváhají hledat jej jinde. Dle výzkumů u manželství trvajících déle než pět let a s nevěrou v anamnéze je zkušenost mužů i žen vyrovnaná, což znamená, že nevěrníci už nehřeší s lehkými ženami, ale s nevěrnice (Možný, 2002).

Peggy Vaughanová zastává názor, že na nevěru by se nemělo pohlížet pouze jako na osobní a individuální problém jednotlivých párů, nýbrž jako na problém celospolečenský. Píše o tzv. „mýtu monogamie“ jako o víře, že monogamie je celospolečensky podporovanou normou, což v nás vyvolává naivní přesvědčení, že naše partnerství či manželství bude monogamní. Realita je ovšem jiná, byť je monogamie slovně podporována, není normou a existují významné faktory, které naopak nahrávají mimomanželským vztahům. Mezi takové faktory zahrnuje např. nečestný přístup k sexu již od dětství, stereotypní vnímání muže a ženy a očekávané role v manželství vyvolávající ve vztahu nedorozumění, komercializaci sexu prostřednictvím reklamy, idealizovaný obraz manželství, fascinaci a vzrušení zakázaného ovoce v hovoru s přáteli či v médiích, zákon utajování mimomanželského vztahu. Na nevěru by se dle jejích slov mělo pohlížet pod stejným zorným úhlem jako například na násilí ve společnosti, tj. v celospolečenském kontextu, což by nesloužilo jako omluva pro nevěrné, ale k zamezení toho, že pokud se setkáme s partnerovou nevěrou, nebudeme ji vnímat jako osobní selhání (Vaughanová, 2009). Aniž bych chtěla znevažovat její knihu s podtitulem „Průvodce následky nevěry“, vyvolává ve mně dojem, že se autorka, jež byla opravdu zasažena partnerovou nevěrou, snaží v rámci terapie z onoho nepříjemného zážitku, avšak v jejím případě již několik desítek let, vypsát.

Conradová a Milburn (2004) se domnívají, že klíčovou roli v poměrně hojném výskytu nevěry, navzdory jejímu destruktivnímu dopadu na vztahy a společenskému odsouzení, hraje nedostatek tzv. sexuální inteligence sestávající ze tří různých složek, kterými jsou jednak znalosti o sexualitě v podobě přesných vědeckých informací a schopnosti jejich aplikace v praktickém životě; jednak obeznámení se s vlastním sexuálním „já“, tj. se svými tužbami,

potřebami, preferencemi, obavami či potížemi, jež ovlivňují naše sexuální chování; poslední složkou je schopnost komunikace s druhými, především s partnerem na téma sexuality a také schopnost porozumět partnerovu sexuálnímu „já“.

Úroveň sexuální inteligence lze kvantifikovat za pomoci jimi sestaveného testu, obsahujícího 52 otázek s nabídkou dvou či více možností odpovědí, z nichž žádná není špatná, jen vypovídají o vyšší či nižší sexuální inteligenci. Autoři tvrdí, že míra sexuální inteligence je lepším ukazatelem toho, zda se dotyčný člověk dopustil nevěry či nikoliv, nežli faktory, jakými jsou například pohlaví, věk či stupeň sexuálního uspokojení. Takoví lidé navíc postrádají dostatečnou sexuální empatii, čímž je míněna schopnost uvědomit si předem jednak pocity svého podvedeného partnera, pokud vyjde nevěra na světlo, jednak důsledky ovlivňující kvalitu vztahu dále (Conradová a Milburn, 2004).

Za zmínku jistě stojí i další z mnoha možných důvodů nevěry, o němž se zmiňuje Gray (1996), a to zejména u dlouhodobějších vztahů. Pod tíhou každodenních starostí a povinností se snadno stane, že především žena soustředěná na péči o druhé přestane vnímat své sexuální potřeby a třeba i opakovaně odmítne partnerovy návrhy k sexu, neboť prostě nemá náladu. Pro muže je takové odmítnutí velmi frustrující, bolestné a může se dostavit i hněv a bezradnost, jak tento problém řešit. Výsledkem je jakási obranná reakce před dalším odmítnutím v podobě ztráty přitažlivosti partnerky v jeho očích a případné zaměření sexuální vzrušivosti na nějakou imaginární či na reálnou cizí ženu, na níž mu však nezáleží, a tudíž neriskuje bolestné odmítnutí. Autor se navíc domnívá, že i média zvyšují mužskou citlivost na odmítnutí, neboť muži jsou denně obklopeni z reklam a filmů vyzařujícím vzrušením svůdných ženských těl, což u nich může vyvolávat pocit, že oni jsou jediní, kdož mají doma partnerku, jež nevysílá pozitivní signály k vášnivému sexu.

Perelová (2008) se zmiňuje o mnoha příčinách nevěry, například o pomstě partnerovi, o vyplnění nesplněných tužeb, o neovládnutí chťiče, o hledání větší intenzity prožitků, o obraně proti nedostatku soukromí a vzpouře proti manželskému vězení, o znovuobjevení pocitu ženství v jinak všední roli utrápené matky atd. Domnívá se, že nevěra nemusí být nutně příznakem hlubších problémů dvojice, některé příčiny k ní nevedou a spousta nevěrných lidí je ve svých stálých vztazích spokojeno. Některé mimomanželské vztahy mohou být výrazem vzdoru a signálem, že je třeba svému manželství začít urychleně věnovat pozornost; v jiných případech již partner ničemu nevzdoruje a nevěra je jakýmsi umíráčkem (Perelová, 2008).

Jako o jednom z dalších možných prediktorů nevěry se hovoří o předmanželských sexuálních zkušenostech s různými partnery. Avšak zde můžeme nalézt zásadní rozpor. Známe ze svého blízkého okolí i zprostředkovaně vztahové příběhy, kdy vstoupí do manželství

jedinci, kteří jsou si navzájem prvními sexuálními partnery, nebo alespoň jeden z nich neměl předchozí sexuální zkušenost s nikým jiným, anebo takové zkušenosti jsou velmi sporé. Když časem dojde ke kvalitativním proměnám vztahu, což je pochopitelné, zároveň neodvratitelné a není to myšleno pejorativně, tak v určitém momentě může ovládnout onoho nezkušeného jedince zvědavost a začnou se mu na mysl vkrádat otázky typu: Jak by vypadal vztah či styk s jiným partnerem? Nebyl by náhodou lepší? A tak se někdy může stát, že ačkoliv je jinak manželství spokojené, dojde k nevěře „ze zvědavosti“. Dá se předpokládat, že zvláště muži budou pociťovat silnější potřebu prostřídat více sexuálních partnerek. Dokládá to třeba výzkum Busse a Schmitta (1993), v němž se dotazovali 75 mužů a 73 žen, kolik sexuálních partnerů by si v ideálním případě přáli mít v různých časových intervalech, a to během příštího měsíce, 6 měsíců, 1 roku, 2 let, 3 let, 4 let, 5 let, 10 let, 20 let, 30 let a během celého života. V každém časovém intervalu muži vyjádřili přání po vyšším počtu sexuálních protějšků než ženy. Za celý život by muži rádi vystřídali v průměru osmnáct sexuálních partnerek, zatímco ženy udávaly čtyři až pět partnerů za život. Nesledovalo se však, zda by mělo jít o partnery v rámci předmanželského, nemanželského sexu či partnery v sériových manželstvích.

Tématu střídání partnerek se věnují i Melan a Šípová, kteří vyjádřili nesouhlas s lidovým rčením, že nejvěrnější bývají muži, kteří se v mládí vybouřili. Zdůvodňují to tím, že „*lidé, kteří přivykli střídání partnerů, si navykli opiu novosti a nedovedou bez pocitu nudy setrávat v jednom vztahu po celý život*“ (Melan, Šípová, 1991, s. 38-39).

Podobným směrem jdou výzkumy Weise a Slosnericka (1981), kteří na vzorku 321 vysokoškolských studentů, 112 mužů a 209 žen, ve věkovém rozpětí 18-57 let s průměrným věkem 22,68 let, z nichž bylo 84 sezených, sledovali na pětibodové Likertově škále postoje k angažovanosti v sexuálních a nesexuálních mimomanželských aktivitách. Respondenti určovali míru akceptace či odmítnutí sedmi různých situací sexuálního a nesexuálního charakteru. Výsledky ukazují, že převážná většina odmítala mimomanželské sexuální zapojení a zároveň většina považovala za přijatelné nesexuální mimomanželské aktivity, zvláště takové, u nichž je nižší pravděpodobnost vyústění v náhodný sexuální styk. Větší pravděpodobnost akceptování jak nesexuálního, tak sexuálního mimomanželského zapojení uváděli jedinci oddělující sex, lásku a manželství, kteří jsou tolerantní, pokud jde o předmanželskou soulož. Jinými slovy, jak závěry Weise a Slosnericka shrnul Buss: „...*jediným a nejlepším předpovědním kritériem pro pozdější mimomanželský sex je předmanželská sexuální uvolněnost – lidé, kteří mají spoustu sexuálních vztahů před manželstvím, jsou nevěrnější než ti, kteří měli před manželstvím jen málo vztahů*“ (Buss, 2009,

s. 91). Je však třeba si uvědomit, že takoví jedinci jsou zdatnější a zkušenější v navazování známostí, mohou k tomu mít i lepší osobnostní předpoklady, jistý šarm a charisma.

Zcela jinou skupinou lidí jsou jedinci mající v anamnéze sexuální zneužití v dětství, avšak i u nich může být nevěra a promiskuita nápadnou součástí jejich života. Kromě možné prostituce, toxikomanie, alkoholismu, agrese, sebevražedných tendencí, psychiatrických diagnóz od depresí přes poruchy osobnosti až po poruchy příjmu potravy mohou se u nich objevit i odlišnosti v oblasti sexuálního chování. Samozřejmě ne každé zneužití musí mít nutně za následek chování z výše uvedeného výčtu, avšak při srovnání v dětství zneužitých a nezneužitých respondentů zjistili Weiss a Zvěřina (2001) významné rozdíly. Šlo jednak o předčasnou sexualizaci, zřetelné tendence k promiskuitnějším sexuálním stykům, resp. ke kontaktům s náhodnými sexuálními partnery. U mužů zaznamenali více partnerských vztahů, časnější uzavírání sňatku a jejich větší počet v životě; u žen zase častěji mimomanželské sexuální styky a více umělých přerušení těhotenství. V případě v dětství zneužitých mužů i žen zaregistrovali také vyšší výskyt homosexuálních kontaktů, častější zkušenost s komerčním sexem – u mužů styk s prostitutkou, u žen styk za peníze, pohlavní choroby v anamnéze a účast na skupinovém sexu (Weiss, 2000; Weiss a Zvěřina, 2001; Weiss, 2002). Následky zneužití bývají tím hlubší, čím mladší bylo dítě v době zneužívání, čím déle zneužívání trvalo, čím více ataků se odehrálo a čím byly závažnější a brutálnější, dále v jaké citové vazbě se zneužívajícím dítě bylo, zda našlo či nenašlo podporu ve svém okolí, jakým způsobem probíhalo případné vyšetřování a zda došlo k reviktimizaci (Milfait, 2008).

Zkušenosti z dětství vůbec mohou mít silný vliv na partnerský vztah v dospělosti, aniž by musel mít jedinec v anamnéze sexuální zneužívání. „Obecně platí, že pozitivní zkušenost z dětství vytváří kvalitnější základ pro zvládnutí vlastního manželství“ (Vágnerová, 2000, s. 336). Důležité jsou zejména zkušenosti s řešením problémů (Vágnerová, 2000).

Závěrem této kapitoly lze jen konstatovat, že, jak vidno, důvodů, příčin a motivací nevěry existuje nepřeberné množství. Možná by, dle modelu pozitivní psychologie, bylo přínosnější zaměřit se na příčiny věrnosti u párů, které se nevěry nikdy nedopustily. Diskutabilní by však byla zřejmě reliabilita takového výzkumu, neboť jak praví známé úsloví: Věrnost nelze dokázat.

3. Typy extramatrimoniálních vztahů a sexuálního chování s možností nevěry

3. 1. Flirt

Co se rozumí pojmem flirt či, dejme tomu, koketování? Abrahams (1994) považuje koketní komunikaci za náznaky a chování vnímané příjemcem jako záměrné snahy k získání jeho či její pozornosti a podnícení jeho či jejího zájmu o vysílajícího, přičemž je zároveň vnímána neskrývaná sexuální touha.

Šmolka vymezuje flirt jako jakési rituální tanečky náznaků a příslibů [se sexuálním nádechem] bez skutečné tendence k realizaci; podstatnou okolností je předpokládaná možnost, nikoliv její naplnění (Šmolka, 2003). V tomto smyslu se také odehrává finále známé české komedie Světáci, kdy jednu z posledních vět ve filmu – „*Pánové, není důležité, že se „to“ nestalo, ale že se „to“ mohlo stát*“ (Podskalský, 1969) - vysloví se spikleneckým úsměvem herec Vlastimil Brodský alias fasádník Prouza.

Flirt může být někdy pokládán za určité „očkování“ proti nevěře, avšak, jak píše Šmolka (2003), nadměrná dávka očkovací látky může za určitých okolností vyvolat samotné onemocnění, zvláště je-li přítomen alkohol.

Často bývá flirtování pojímáno jako synonymum pro počátek dvoření (Henningsen, 2004). A zde si všimněme rozdílu: jednak může být flirtem chování, při kterém zúčastnění ani nemají v úmyslu překročit určitou hranici, anebo lze hovořit o počátku dvoření či svádění s cílem sexuálně dobýt protějšek.

Ačkoliv dvoření může být mezi lidmi po celé zeměkouli nesmírně rozmanité, řídí se, jak píše Morris, stejnými zásadami v několika etapách. Nejprve se díváme a hodnotíme vizuální atraktivitu dané osoby, delším pohledem s mírným úsměvem dáváme najevo zájem. Je-li úsměv opětován, dochází k navázání verbálního kontaktu, kdy se naskýtá příležitost zhodnotit i akustickou stránku. V této fázi lze během prodloužené doby vzájemného očního kontaktu rozeznat, zda se vybranému protějšku líbíme či nikoliv. Záleží na signálu, jež vyšlou vůlí neovladatelné oční zornice; pokud dojde k jejich rozšíření, existuje šance na úspěch v další etapě dvoření, jejich zúžení pak signalizuje pravý opak. V další etapě dochází k prolomení významné hranice, a tou je tělesný kontakt. Zpočátku se jedná o letmé jakoby náhodné dotyky, eventuálně spojené s poskytováním pomoci například při překonávání nějaké překážky. K bližšímu dotyku dochází posléze při objetí paží kolem ramen, kdy se těla dotýkají bokem, což je nejzdrženlivější způsob. Důvěrnější je pak objetí paží kolem pasu.

Další fází je posléze čelní tělesný kontakt doprovázený polibky, následuje hlazení těla partnera od méně intimních částí až po ty nejintimnější a pár směřuje ke kopulaci. Takovýto postupný vývoj umožňuje do určitého momentu oběma partnerům odstoupit včas od procesu párování, když při vzájemném poznávání shledají, že se k sobě nehodí (Morris, 1997).

Americký sexuolog John Money člení sexuální chování, a to nejen lidské, do tří fází – fáze proceptivity (vzájemné vzrušení, přitahování, vybízení a dvoření), fáze akceptace (vzájemný tělesný kontakt, zejména genitální) a fáze koncepce (těhotenství, porod a rodičovství). V procesu flirtování, tj. v proceptivní fázi, kdy se lidé obvykle setkávají na místech vhodných k seznámení, považuje Money za hlavní úkol ženy v takové situaci být viděna a za hlavní úkol mužů pak ji upozorovat a vyvinout akci (Money, 1986 dle Weiss, 2010).

Henningsen (2004) ve své studii zkoumal pohlavní rozdíly v motivaci k flirtování a rozlišil šest různých typů motivace. Prvním typem je sexuální motivace (Sex Motivation), kdy je dané chování spojeno se sexuálním záměrem, tedy že cílem má být koitus. Očekávání, že muži budou flirtování přisuzovat sexuální motivaci častěji než ženy, se potvrdilo. Ovšem flirtování nemusí být vždy motivováno touhou po sexuálním styku. Druhý typ můžeme nazvat vztahovou motivací (Relational Motivation), kdy je koketního chování užito jako strategie pro zintenzivnění vztahu. Předpoklad, že ženy budou více než muži přisuzovat flirtování vztahovou motivaci, se prokázal. Oba zmíněné výsledky jsou v souladu s pohledem evoluční teorie, kdy muži jsou spíše orientováni na pohlavní styk a ženy na hodnotu závazku ve vztahu. Třetí typ lze přeložit do češtiny jako průzkumná či zkoumající motivace (Exploring Motivation), jež slouží k získávání informací a posouzení zájmu druhé strany. Ačkoliv může vést ke koitu, nebývá pohlavní styk prvním plánem takového flirtu, je snadné ho bez obtíží ukončit v každém momentu. Výzkum neobjevil rozdíly mezi muži a ženami v přisuzování této motivace při koketním chování. Další, čtvrtou motivací bývá zábava (Fun Motivation), kdy lidé flirtují jednoduše proto, že je to pro ně příjemná forma interakce, považují flirt nejen za zábavu, ale také za neškodné chování a může být praktikován i v rámci čistě přátelského vztahu. Výsledky Henningsenova výzkumu ukázaly, že ženy s větší pravděpodobností posuzují flirt jako hru či zábavu než muži. V pořadí pátou motivací k flirtování může být snaha po zvýšení vlastní sebeúcty (Esteem Motivation). Někteří jedinci se cítí polichoceni, když s nimi jiní flirtují, opětují-li takové chování, činí tak s cílem vyvolávat daný efekt. Jindy se zase mohou cítit atraktivní, žádoucí či zajímaví ti, kdož zahájili flirtování a dostalo se jim příznivé odezvy. Ve výsledcích výzkumu neuváděli ani muži, ani ženy mnohokrát jako důvod flirtování zvyšování sebeúcty. Poslední, šestou motivaci k flirtování popisuje Henningsen jako instrumentální (Instrumental Motivation). Lze ji chápat jako prostředek k získání nějaké

výhody či odměny, například na baru vyhlídka zakoupení drinku jinou osobou. Výsledky výzkumu v tomto případě byly obdobné jako u předešlé motivace (Henningsen, 2004).

Při flirtování jakožto počátku dvoření a úspěšného svádění nebývá tolik důležitá krása jako spíše sebeúcta a sebedůvěra (Deleu, Veronique J., 2002). Důkazem toho může být třeba herec Jack Nicholson, který má postavou i vzhledem daleko do Michelangelova Davida, přesto je velmi populárním, nejen filmovým svůdcem.

Jako vůbec nejtěžší a na první pohled i nepochopitelné se jeví flirtování s vlastním mužem či ženou, neboť mu, jak uvádějí Deleu a Veronique J., zdánlivě chybí cíl – láska [či dobývání partnera]. Avšak oni v rituálu manželského svádění, kdy člověk čelí hrozbě zevšednění tím, že se svou manželkou či manželem jedná jako s milenkou či milencem, přičemž by neměl opomenout o sebe dbát, spatřují možnou alternativu nevěry toho druhého nebo své vlastní. Třebaže ve skutečnosti nejde svádět čtyřicet hodin denně, není to důvod k rezignaci na roli svůdce či svůdkyně docela (Deleu, Veronique J., 2002).

3. 2. Pornografie

„*Řecké slovo porné označuje prodejnou ženštinu, prostitutku*“ (Uzel, 2010, s. 573). Jak dále píše Uzel, neexistuje jednotná definice pojmu pornografie, příčinu spatřuje ve variabilitě lidského sexuálního chování, pružnosti a nejednotnosti sexuálních norem. Snad jedinou shodu při vymezování pojmu lze nalézt v účelu pornografie, a tím je vyvolání sexuálního vzrušení. Ovšem vzrušivost každého jedince je opět velmi individuální záležitost (Uzel, 2010).

Čím to, že má pornografie takové účinky? Baker zastává názor, že důvodem sexuálního vzrušení samců - a to nejen lidských, ale i opičích či krysích - při pohledu na jiný pár při kopulaci je snaha zvítězit ve válce spermií. Jinými slovy, pokud samec sledující styk své partnerky s jiným samcem provede rychlou reinseminaci, zvyšuje tak šanci na vlastní potomky i přes partnerčinu nevěru za podmínky, že jeho spermie vyhrájí souboj se spermiemi rivala (Baker, 1996).

Jaký důvod sledovat pornografii ale pak mají ženy? Například ve výzkumu provedeném na vzorku 201 nizozemských žen ve věku od 15 do 65 let lze nalézt odpověď, že jejich nejčastější motivací je hledání oddechu a vzrušení, dále pak získávání znalostí a motivace související s partnerem (Vanwesenbeeck, 2001).

Pornografie je poměrně citlivé téma, jež dělí společnost na její příznivce a odpůrce více či méně zaryté. Ve výzkumu sexuálního chování v ČR Weiss a Zvěřiny z let 1993 a 1998 lze pozorovat v oblasti postojů k pornografii zvyšování tendence ji omezit či zakázat jak

z pohledu mužů, tak z pohledu žen. Přesto však většinovým názorem, a to u více než padesáti procent respondentů obojího pohlaví, je absence výhrad k pornografii, avšak s podmínkou, že její prodej by byl možný pouze ve specializovaných obchodech (Weiss, Zvěřina, 2001).

V odborné literatuře lze nalézt nejčastěji diskuse o možných škodlivých vlivech pornografie především na celkovou morálku a charakter, na mezilidské vztahy, na rodinu, na deviantní jednání a samostatnou kapitolou bývá vliv pornografie na mládež. Co se týče morálky a charakteru, uvádí Uzel, že se zatím „*nikde na světě nepodařilo prokázat, že by se lidé žijící v sexuálně pozitivních kulturách vyznačovali častějším antisociálním chováním*“ (Uzel, 2010, s. 574). Dále se Uzel zmiňuje o studiích prokazujících, že nejčastějšími příjemci pornografie jsou spokojení manželé středních vrstev, jimž slouží k utužení rodinné harmonie (Uzel, 2010). Avšak jako znepokojivé při vlivu na kýženou rodinnou harmonii se mohou jevit výsledky studie, v níž byly mužům ukázány plakáty s atraktivními nahými ženami, načež se tyto muži posléze sami zhodnotili jako méně zavázaní vůči svým partnerkám (Kenrick, Gutierrez, Goldberg, 1989 dle Buss, 2009).

Uzel příliš nesouhlasí ani s další námitkou proti pornografii, a to že by měla negativně ovlivňovat přirozené lidské vztahy a lásku a vytvářet nerealistické představy vztahové i anatomické (Uzel, 2010). K otázce negativního vlivu na vztah Zitzman a Butler zmiňují, že pornografie sice byla tradičně chápána spíše jako prospěšné afrodiziakum na sexuální potíže dvojice, avšak v poslední době s nárůstem přívalu pornografie, plynoucím z jednoduchosti přístupu k Internetu, jsou sledovány spíše negativní dopady na partnerský vztah. Zejména on-line konzumace pornografie je vnímána jako narušující intimitu, oddanost a „jednotu bytí“ páru a způsobující citové odcizení (Zitzman, Butler, 2009).

Co se pak týče nerealistických představ zejména anatomických, je i dle mého názoru již na jednotlivci, aby učinil svou životní zkušenost a došel k poznání, že proporce Dolly Buster či Rocca Siffrediho netvoří špičku Gaussovy křivky. K námitce o možném působení pornografie na deviantní chování Uzel uvádí, že byla opakovaně prokázána nemožnost vyvolat sexuálně úchylné jednání u zdravých lidí při konzumaci nedevariantní pornografie. Možností, jak vyvážit negativní vliv pornografie na mládež, bývá pak adekvátní sexuální výchova a zároveň je žádoucí absence spojování sexu s násilím, ovšem to se netýká pouze pornografických materiálů (Uzel, 2010).

Jedním ze sporných hledisek však zůstává otázka návykovosti či závislosti na pornografii. Uzel takovou možnost odmítá (Uzel, 2010), avšak nelze přehlédnout hlasy z druhého tábora, zvláště jedná-li se o sledování pornografie na Internetu. Ačkoliv to nemusí nutně vyvolat problém u každého, je evidentní, že u některých jedinců potíže nastat mohou (Twohig,

Crosby, Cox, 2009). Bližší pohled na danou problematiku a její vliv na vztah lze nalézt také v kapitole týkající se virtuální nevěry, neboť tematicky jsou si velmi blízké.

3. 3. Prostituce

Pojem prostituce pochází z latinského *prostituere*, což znamená veřejně se vystavovat. Dnes takové chování chápeme jako heterosexuální či homosexuální styk, kdy nemusí jít nutně o soulož, konaný za účelem finančního či materiálního zisku, event. jiných výhod (Zikmundová, 2010). Slovo „prostitutka“ se běžně užívá od konce 18. století, ve starověku a středověku byly takové ženy nazývány většinou kurtizánami, konkubínami čili vydržovanými milenkami a zaujímaly v tradiční společnosti často vysoké postavení. To se ovšem nedalo říci o otrokyních, které k tomuto účelu mohly sloužit také (Giddens, 1999).

Vzhledem k tomu, že je prostituce definována jako poskytování sexuálních služeb za úplatu (Giddens, 1999), těžko se hledá její hranice, a jak zároveň zmiňuje Baker, prostituce má jisté stupně (Baker, 1996). Na jednom konci spektra prostitučního chování stojí prodejná žena ve vyzývavém oblečení u kraje silnice s jasným obchodním záměrem směnit sex za peníze, ovšem na druhém konci onoho spektra můžeme najít ženu směňující sexuální styk za kariérní postup či ženu v účelovém partnerském svazku, kdy se jí výměnou za styk dostává obživy, ochrany a drahých darů. Giddens také uvádí, že „*mezi prostitutí a postavením vydržované ženy, která je svému 'patronovi' sexuálně přístupná hlavně z důvodu hmotného zajištění, nelze vést přesnou dělicí čáru. Hlavní rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že prostitutka prodává svou sexuální přístupnost většímu počtu kupujících*“ (Giddens, 1999, s. 131).

Nutno ještě podotknout, že ačkoliv je řeč stále o ženách, jsou i mezi muži gigolové čili profesionální společníci a prostitutí na objednávku a pak také zpravidla mladí ne příliš úspěšní herci či zpěváci ženící se obvykle s výrazně staršími zámožnými ženami. Nahlédneme-li alespoň zběžně do dění v „high-society“, můžeme jako příklad uvést třeba předmanželskou smlouvou řádně ošetřené poslední manželství Ivany Trumpové, aniž bychom chtěli znevažovat užitečnost předmanželských smluv a některým jedincům brát iluze. Kde tedy začíná a končí prostituce, bude při posuzování značně individuální záležitost.

Třeba Buss píše o prospěších z příležitostného sexu, ovšem prostituci vyčleňuje jako extrémní případ. Jako důvody, proč se jí mnoho žen věnuje, uvádí, že „*tak činí z ekonomické nezbytnosti, protože se jim nedostává vhodné příležitosti ke vdavkám ... některé ženy však tvrdí, že se vydaly na cestu prostituce, aby se vyhnuly těžkému údělu manželství*“ (Buss, 2009, s. 113). Prostituci, jejímiž hlavními spotřebiteli ve všech kulturách jsou muži, vidí jako

důsledek jednak touhy po nízkorozpočtovém příležitostném sexu ze strany mužů a jednak svobodné volby či donucení ekonomickou nouzí ze strany žen (Buss, 2009).

Ani v historickém kontextu není pohled na prostituci jednoduchý. Třeba Hruška, jenž se zaměřil na starý Přední východ, uvádí, že prostituce byla běžným jevem, avšak „*kromě profánní prostituce, tedy poskytování pohlavního styku za odměnu, zde byla neobyčejně rozšířena posvátná (kultovní) prostituce. Obě formy jsou transkulturní a mají hluboké, pravěké a starověké kořeny ... Posvátná prostituce byla součástí náboženských svátků a slavností, především v čase podzimní a jarní rovnodennosti ... Hlavním smyslem ... bylo udržování a znovuoobnovování plodnosti*“ (Hruška, 2007, s. 387). Dále se ještě Kandert zmiňuje o tzv. pohostinné prostituci, kterou je ovšem výstižnější nazývat pohostinným sexem, neboť se jedná o tradici některých kultur, kdy hostitel nabízí náhodným hostům některou ze svých dcer, výjimečně manželku, nebo jsou cestovatelům „zapůjčovány“ místní svobodné ženy (Kandert, 2007).

Vraťme se však k prostituci současné doby. Z hlediska místa jejího poskytování lze rozlišit dvě hlavní kategorie; první se vyznačuje provozováním venku na ulici, tzv. outdoor služba, druhá pak uvnitř, tedy indoor služba. Mezi indoor služby můžeme zařadit nejen sex kluby, night kluby, erotické salóny, striptýzové podniky, hotelovou prostituci, priváty apod., ale také tzv. escort servis, kdy sexuální pracovnice dojíždí za zákazníkem. Za sporné z hlediska zařazení mezi prostituční služby můžeme považovat úsluhy bez fyzického kontaktu, jakými jsou virtuální sexuální služby, kdy žena on-line před kamerou reaguje na pokyny zákazníka a sex po telefonu (Zikmundová, 2010).

Z hlediska sexuální preference lze rozlišit prostituci na heterosexuální, kdy převažuje poskytování služeb prostitutek-žen mužům, v opačném gardu pak v polovině případů ani nedojde k souloži, ženám stačí doprovod do společnosti a mazlení; dále homosexuální prostituci, kdy jde především o homosexuální chování mezi muži a o existenci ženské se toho mnoho neví; a nakonec dětskou prostituci, jež je ovšem trestným činem (Zikmundová, 2010). Možná by se mezi speciální služby daly přiřadit ještě sadomasochistické salóny.

Na výskyt nejčastějšího typu prostituce, tj. ženami poskytovaných sexuálních služeb mužům, se dotazovali ve výzkumu sexuálního chování v ČR Weiss a Zvěřina. Z výsledků je patrné, že pohlavní styk s prostitutkou ve svém životě připustilo 9 % dotázaných mužů v roce 1993, o pět let později pak 14 % mužů. Nejčastějšími sexuálními aktivitami v rámci komerčního sexu byla vaginální soulož, masturbace a felace (Weiss, Zvěřina, 2001).

Jako vysoce individuální záležitost lze hodnotit vliv konzumace profesionálních služeb na partnerství či manželství. Někdo v tom může vidět bezpečné řešení z hlediska ohrožení

primárního vztahu. Například Morris ji spolu s pornografií nabízí jako jistou alternativu ventilování erotických potřeb, která sice nese riziko nákazy a někde možná ještě i ostudy, avšak vzhledem k obvyklé neosobnosti takového styku je vysoce nepravděpodobné, že by se mezi zúčastněnými vyvinula nějaká hluboká náklonnost, jež by narušila stabilitu páru (Morris, 1997). Na druhé straně, jak již bylo zmíněno v kapitole o pornografii a je probíráno i v následující části zabývající se virtuální nevěrou, existují vážné obavy, zejména u nyní snadno dostupné on-line pornografie a on-line kontaktu s prostitutkou. Připomeňme si Zitzmanem a Butlerem popisované spíše negativní vlivy na partnerský vztah (Zitzman, Butler, 2009), které ovšem mohou mít obdobný dopad i v případě kontaktu „face to face“, byť je tvář při takovém kontaktu podružná.

3. 4. Virtuální nevěra

Na rozdíl od nemožnosti konstatovat rok výskytu první nevěry, máme celkem přesné informace o historii Internetu. Koncem roku 1969 byla spuštěna experimentální počítačová síť se čtyřmi uzly, jež byla pojmenována podle svého sponzora ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) a byla zárodkem toho, co dnes chápeme jako Internet. V roce 1971 měl již ARPANET patnáct uzlů, o rok později třicet sedm (Bartošek, 1995). V roce 1973 pronikl ARPANET do Evropy, připojilo se Norsko a záhy i Spojené království. Za otce ARPANET je považován Larry Roberts, a to díky vedení týmu inženýrů, jenž ARPANET vytvořil, kromě toho byl Roberts také hlavním architektem ARPANET (Internet Pioneers). Jak uvádí Bartošek, *„hlavním provozem na ARPANETu nebylo vzdálené počítání, nýbrž výměna informací a osobních zpráv. Výzkumníci používali síť ke spolupráci na projektech, k výměně pracovních zpráv a nakonec k obyčejnému klábosení. Lidé měli na ARPANETovských strojích svůj osobní účet a svou osobní adresu pro elektronickou poštu. Nejenže používali ARPANET pro osobní komunikaci, ale navíc ještě provozovali tuto síťovou službu s mnohem větším zanícením než vzdálené počítání“* (Bartošek, 1995 - <http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/22.html>).

V průběhu 70. a 80. let vznikaly pokročilejší technologie a nový systém vešel ve známost pod označením Internet. Přístup k počítačům získával čím dál větší počet lidí z velmi rozdílných sociálních skupin. Samotná síť ARPANET formálně zanikla v roce 1983, kdy se od něj oddělila vojenská síť MILNET. Internet má dnes 4 miliony uzlů rozprostřených ve 40 tisících sítích prakticky všech zemí světa a každý den se připojují další a další. (Bartošek, 1995).

Pro úplnost zbývá doplnit údaj Lešnické (2008), že cybersex je fenomén známý od 80. let dvacátého století.

Formální připojení ČSFR k Internetu se uskutečnilo v roce 1992 (Divínová, 2005). Mezi lety 2005 a 2009 se v České republice téměř zdvojnásobil počet uživatelů Internetu ve věku 16 až 74 let (32 % v roce 2005, 60 % v roce 2009); komunikace, ať už pomocí elektronické pošty či chatování, diskusních fór nebo jiných prostředků, patří k nejvyhledávanějším činnostem na Internetu vůbec, v roce 2009 se jí věnovalo 92 % českých uživatelů Internetu ve věku 16 až 74 let (Informační technologie, 2010).

Samozřejmě to neznamená, že by se všichni tito uživatelé věnovali on-line sexuálním aktivitám, byť je všeobecně známo, že sex je nejvyhledávanějším heslem na Internetu, navíc takové chování může mít velkou škálu podob od prohlížení pornografických obrázků a videí, které tematicky spadá spíše do kapitoly o pornografii, až po chatování nebo mailování s vyšším či nižším, jemnějším či drsnějším sexuálně intimním podtextem, a právě mapování takového chování bude náplní této části práce.

Griffiths (2001) takovéhoto on-line vztahy [řeč je již opravdu o vztazích, neboť k chatování či mailování už je zapotřebí minimálně dvou lidí] dělí na tři základní typy:

- 1) Virtuální on-line vztahy, které bývají obvykle krátkodobější, se vyznačují výměnou sexuálně explicitních textů a jsou v nich zapojeni lidé, kteří se nikdy osobně nesetkali; mohou se také vydávat za příslušníky opačného pohlaví. Mají-li účastníci těchto vztahů v reálném životě partnery, nepovažují své konání za nevěru.
- 2) Rozvíjející se on-line vztahy bývají často dlouhodobější a zahrnují vztahy lidí, kteří se on-line sblížili intimně natolik, že by se nakonec chtěli setkat i ve skutečnosti. Sdílená emoční intimita a závazek často vedou k cybersexu a/nebo k silné potřebě spolu neustále komunikovat přes Internet.
- 3) Udržující on-line vztahy mohou, ale i nemusí, být v závislosti na míře emoční intimity a závazku dlouhodobější; jsou v nich zahrnuti lidé, kteří se nejdříve setkali osobně a poté svůj vztah udržovali prostřednictvím Internetu, zpravidla kvůli geografické vzdálenosti.

Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan (2000) rozlišují mezi cyberflirtem (cyberaffair) a cybersexem. Cyberflirt je definován jako romantický a/nebo sexuální vztah, který je zahájen on-line stykem a je udržován převážně prostřednictvím elektronických hovorů odehrávajících se přes e-mail a ve virtuálních komunitách, jako jsou chatovací místnosti, interaktivní hry nebo diskusní skupiny. Ve virtuálních vztazích je snadné využít

pohodlí domova a uspokojovat si zároveň své potřeby; to už je řeč o cybersexu¹, kdy jsou dva on-line uživatelé zapojeni do důvěrné rozpravy o sexuálních fantaziích a pro takový dialog je typické, že je doprovázen sexuální sebestimulací. Lze se setkat i s jinými pojmy, např. Whitty (2003) užívá rozlišení mezi cybersexem a tzv. „žhavým chatováním“ (hot chatting), kdy cybersex definuje jako sexuální ukájení při on-line komunikaci s jinou osobou a hot chatting definuje jako on-line společenský styk, který překročil hranici bezstarostného flirtování.

Jak dále Youngová s kolegy zmiňují, emocionální intimita může vést k cybersexu a naopak. Některé on-line vztahy pokročí k tajným telefonátům, dopisům či skutečným setkáním. Jiní preferují odstup a relativní anonymitu a kontrolu, které Internet nabízí, a raději omezí vztah pouze na kyberprostor. V obou případech má však takové konání nepříznivý dopad na probíhající dlouhodobý vztah se skutečným partnerem a je pravděpodobnou příčinou manželských konfliktů, odluk, a dokonce může přispět k rozvodu.

Youngové model ACE (Anonymity/anonymita, Convenience/pohodlí, Escape/únik) poskytuje rámec pro vysvětlení cybersexuální závislosti a zároveň objasňuje základní motivace virtuální nevěry; ACE model je obdobou Cooperova Triple-Engine (Access/přístup, Affordability/dostupnost, Anonymity/anonymita), jenž také pomáhá pochopit přitažlivost takového konání.

Anonymita dovoluje uživatelům potají se účastnit erotického chatování bez obav, že by byli přistiženi svými partnery. Odstup, jež kyberprostor poskytuje, umožňuje člověku sdílet intimní pocity často vyhrazené pro své blízké, a otevírá tak dveře upevňování a urychlování pocitu důvěrnosti, což se může vyvinout v cyberflirt či cybersex. (Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan, 2000). Anonymitu Internetu mohou vnímat jako zvlášť bezpečnou také ti, kteří si uvědomují, že jejich sexuální zájmy jsou extrémně důvěrnou záležitostí, společensky nepřijatelnou nebo dokonce nezákonnou (Cooper, Galbreath, & Becker, 2004). Anonymitu zvyšuje i používání zvláštních nicků (přezdívek). Divínová (2005) dělí uživatele on-line vztahů na ty, kteří používají pouze jeden nick za účelem cybersexu, a na účastníky užívající více nicků, kdy kromě cybersexu, při němž používají speciální sexy nick, mají ještě běžné neutrální nicky pro účely povídání si s přáteli; v tomto případě mohou využívat i tzv. šeptajícího nicku, který umožňuje komunikaci, aniž by ji ostatní v místnosti viděli.

¹ Termín cybersex bývá často používán i širěji, kdy zahrnuje veškerou sexuálně motivovanou činnost prováděnou přes počítač, tj. i sledování pornografických fotografií a videí, návštěvu webových stránek s danou tematikou atd.

Pohodlí a příjemné prostředí vlastního domova či kanceláře při on-line sexuálním chování snižuje pocit rizika a dovoluje ještě více dobrodružství. Co začíná jako prosté mailování či nevinné setkání v chatovací místnosti, může přerůst v intenzivní a vášnivý cyberflirt, popřípadě může vést ke skutečným sexuálním schůzkám. Zvědavý člověk může být naprosto nepřipraven, když vkročí do jedné z mnoha speciálně určených místností usnadňujících nevěru. Zpočátku může být šokován, ale zároveň podrážděn nevázaností ostatních angažovaných ve virtuálním cizoložství. Takové virtuální prostředí je svůdnější, než většina lidí očekává, a zjevně může svést na cestu poskytující krátkodobé potěšení, rozptýlení a/nebo vzrušení (Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan, 2000).

Poslední komponentou modelu Youngové ACE je únik. Osamělá žena v prázdném manželství může unikat do chatovací místnosti, kde je mezi svými mnohými cyberpartnery žádaná. Sexuálně nejistý manžel se zase může měnit ve vášnivého cybermilence, o kterého všechny ženy v chatovací místnosti svádí boj. On-line romantické a/nebo sexuální chování může poskytovat účinný únik od stresů a napětí v reálném životě (Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan, 2000).

Youngová s kolegy také poukazuje na časné varovné příznaky virtuální nevěry. Mohou jimi být především:

- 1) změna spánkových zvyklostí – virtuálně nevěrný partner může zůstat u počítače až do pozdních nočních hodin, což dříve nedělal, nebo naopak dříve vstávat apod.;
- 2) partnerem vyžadované soukromí – např. přemístěním počítače na klidnější místo, nastavením či změnou hesla, a pokud je při činnosti na počítači vyrušen, může následovat obranná či vzteklá reakce;
- 3) ignorování dalších povinností – čím více času tráví partner na počítači, tím více zanedbává své další povinnosti;
- 4) očividné lhaní – problematický partner může skrývat účty za kreditní kartou placené internetové služby či účty za telefonní volání na placené linky apod.;
- 5) osobnostní změny – je překvapující a matoucí sledovat, jak je Internetem pohlcený partner náladový a jinak se chová; ze srdečné a citlivé ženy se stane chladná a odtahitá nebo dříve živiální manžel se změní v tichého a zádušného člověka;
- 6) ztráta zájmu o sex – součástí cybersexu je často také masturbace, a pokud problematický partner jeví menší zájem o sex, může to být znakem jiného

sexuálního vybití nebo nevěrný partner může být méně nadšený a aktivní při milování, což však bývá obtíž i u jiných nevěř konkurujících svou novostí a vzrušením;

- 7) klesající investice do vztahu – virtuálně nevěrní mohou začít vynakládat méně energie ke spoluúčasti ve vztahu, mohou se například začít vyhýbat zavedeným rodinným rituálům, neboť se jejich myšlenky stále točí kolem cyberpartnera a ne kolem budování intimity s dlouhodobým partnerem (Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan, 2000).

Snaha utajit virtuální nevěru spojená s partnerovou racionalizací manželských problémů často ještě zhoršuje schopnost páru komunikovat pravdivě. Cyberflirt či cybersex mohou být příznakem zásadního problému existujícího ve vztahu ještě dříve, než vůbec vstoupil Internet do života páru. Takovými obvyklými vztahovými problémy mohou být např. špatné komunikační dovednosti, neřešená sexuální nespokojenost, rozdílné názory na výchovu dětí, nedávné přemístění z dosahu rodinné podpory a přátel, finanční problémy a chabé dovednosti řešení konfliktů. V jiných případech však mnohé páry ani nelíčí žádné významné manželské problémy před zahájením virtuální nevěry. Ať tak či tak, cybervztahy jsou typické projevem nereálné a sebou samou vytvořené osoby, avšak až příliš reálné v mysli on-line uživatele. Čím více člověka ovládají jeho fantazie, tím menší význam pro něj má v životě jeho reálný partner. Výsledkem může být zvyšující se nespokojenost se současnými okolnostmi v životě, jak virtuální představy nabývají na intenzitě v uživatelově mysli (Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara, & Buchanan, 2000).

O významu fantazie při zapojení do virtuálních vztahů píše i Divínová (2005), v jejímž kvalitativním výzkumu o cybersexuálním chování českých uživatelů se můžeme dočíst, že při absenci kamery je na jedné straně nevýhodou, ale na druhé straně zase výhodou nemožnost ověřit si, s kým člověk komunikuje, což právě umožňuje rozvinout své vlastní představy a vytvořit si ideál partnera. Tato na první pohled neškodná záležitost však skrývá velké riziko, vezmeme-li v úvahu fáze ve vztahu k milovanému člověku. Klíčové jsou především první dvě - fáze pozornosti a fáze fantazie (Lauster, 1994). Nejprve proniká skutečnost do vědomí člověka skrze jeho smysly, pak se přidává jeho fantazie, snahou člověka je vytvořit si ucelený obraz z fragmentů reality, jehož tvůrcem je však on sám; s pomocí vlastní fantazie si „stvoří“ vysněného partnera, který se pak uhnízdí v jeho mysli, a tak může snadno vzniknout láska utkaná z fantazie, jež může mít pro primární vztah destruktivní účinky.

Za anonymitou cybernetického prostoru lze zakrýt věk, rodinný stav, pohlaví, rasu, povolání či vzhled. Navíc lidé trpící nízkou sebeúctou, zkresleným vnímáním vlastního těla,

neléčenou sexuální poruchou či předchozí sexuální závislostí jsou mnohem více ohroženi rozvojem závislosti na cybersexu či cyberpornu. Studie ukazují, že muži se spíše věnují sledování cyberporna, zatímco u žen je větší pravděpodobnost, že se zapojí do erotického chatování (Cybersex).

Člověka napadne logická otázka, že je-li tomu opravdu tak, s kým pak ženy chatují? Odpověď můžeme nalézt v již zmiňovaném výzkumu Divínové (2005). Byť se jedná o výsledky z českého „rybníka“, lze je v tomto ohledu, dle mého názoru, převést i do světového kontextu. Uvádí, že ve virtuálních erotických a sexuálních místnostech je nerovnoměrné zastoupení mužů a žen, kdy je zde možné nalézt nepoměrně více mužských než ženských nicků (přezdívek – viz výše). Navíc u mnohých ženských nicků není ani jisté, zda se za nimi skrývají opravdu ženy; samozřejmě tomu tak může být i u nicků mužských, avšak žena vydávající se za muže by se tak připravila o výhodu velkého výběru. V otázce nevěry pak Divínová zjistila, že účastníci cyberflirtu či cybersexu nepovažují své chování za nevěru, ani pokud by se takové činnosti věnoval jejich reálný partner, avšak v takovém případě by to mělo nepříjemný dopad na jejich sebevědomí, neboť by hledali vinu především u sebe (Divínová, 2005).

Problematika cybervztahů je poměrně nové téma, s nímž se lze setkat buď v poradně pro závislosti, anebo u manželských a rodinných poradců v případě virtuální nevěry, jež dokáže napáchat ve vztahu škody jako nevěra skutečná.

3. 5. Platonický vztah

Pro bližší vysvětlení pojmu „platonický vztah“ se nejdříve zaměříme na druhé slovo v tomto spojení, tj. na slovo „vztah“. Vztahem se rozumí „*působení mezi dvěma nebo více jevy, objekty či osobami*“ (Hartl, Hartlová, 2010, s. 678). Jenže v případě platonické lásky se může jednat o vztah jednostranný, ba dokonce utajený. Každopádně jde o lásku sexuálně nenaplněnou, jež může být doprovázena emocemi, jako je obdiv, úcta či zbožňování (Hartl, Hartlová, 2010).

Jak první slovo napovídá, termín je odvozen od řeckého filozofa Platóna, jehož dialog Symposion, překládaný do češtiny jako Hostina, „*vynesla Platónovi pověst apoštola čistě, platonické lásky, která se zříká smyslných rozkoší, takže ženy, hájící svou čest, tvrdí dodnes, že jejich vztahy ke všem mužům – mimo pozdějšího manžela – byly ryze platonické*“ (Morus, 2007, s. 42). Jenže při čtení dialogu nalézáme rozpor v tom, že tento druh lásky přináležel pouze mužům. Platón popisuje řeč Pausaniovu, z níž se dovídáme, že jelikož existují dvě

bohyně Afrodité – první, starší, je bez matky, dcera Úrana, boha nebes, a je proto nazývána Nebeskou, druhá, mladší, je dcera Diova a Diónina a je nazývána Obecnou – je samozřejmé, že každá má svého pomocníka Eróta, tudíž existují jak Erós Nebeský, tak Erós Obecný. Druhý jmenovaný „působí zcela náhodně; a to je ta láska, kterou milují lidé všední. Milují pak takoví lidé za prvé právě tak ženy jako hochy, dále pak se jejich lásky vztahují více k tělům než k duším, mimoto k lidem co nejméně rozumným; přitom hledí jen na ukojení, ale nestarají se, co přitom je krásného a co ne. Z toho pak pochází, že všechno konají náhodně, dobré stejně jako opačné. Vždyť tato láska má původ od bohyně mnohem mladší, než jest druhá, a účastné při svém zrození prvku ženského i mužského. Ale druhý Erós je syn Nebeské bohyně, která za prvé není účastna ženského prvku, nýbrž jen mužského – a to je láska k chlapcům – a pak je starší, prostá bujnosti; proto tedy ti, kdo jsou naplněni duchem této lásky, obracejí se k mužskému pohlaví a milují bytosti přirozeně silnější i rozumnější. Špatný jest onen obecný milovník, který miluje více tělo než duši; také není ani stálý, poněvadž miluje věc nestálou. Neboť když vadne květ těla, které miloval, odlétá pryč, zahanbí tolik svých řečí a slibů; ale ten, kdo je zamilován do dobré povahy, setrvává po celý život, poněvadž srostl s tím, co je trvalé“ (Platón, 1993, s. 23, 25).

To, že platonická láska je láskou sexuálně nenaplněnou, podtrhuje i vyprávění mladého a sličného Alkibiada v závěru Hostiny, v němž líčí, jak Sókrates odmítl jeho lásku skrze pohlavní akt se slovy: „Milý Alkibiade, podobá se, že vskutku nejsi hloupý, ač je-li pravda, co o mně říkáš, a je ve mně nějaká síla, kterou by ses stal lepším: to asi vidíš ve mně neobyčejnou krásu, zcela různou od tvé sličnosti. Jestliže tedy dívaje se na ni toužíš vejíti se mnou ve styk a vyměnit si krásu za krásu, zamýšlíš přitom nemálo na mně vydělat: chceš získat za zdání krásy krásu opravdovou i myslíš vskutku vyměnit bronzovou zbroj za zlatou. Než dívej se lépe, můj drahý, abys nepřehlédl mou bezcennost. Duševní zrak počíná tehdy bystře vidět, když se tělesné oči chystají ztráceti svou bystrost; a ty máš k tomu ještě daleko“ (Platón, 1993, s. 65).

3. 6. Orální sex a mazlení

Orální sex a mazlení bývají běžnou součástí sexuální přede hry či samostatně užívanou praktikou. Rozlišujeme více typů takového chování. Neckingem se rozumí líbání a mazlení od pasu nahoru, pettingem mazlení od pasu dolů, jež bývá také často spojeno s orálním sexem. Běžnými praktikami orálního sexu je felace, tj. dráždění penisu ústy, kdy buď dochází k polykání semene, či nikoliv – fellatio perceptivní a neperceptivní (Pastor, 2010). Další

dělení podoby felace uvádí Vrhel, a to na klasickou felaci, kdy je aktivní ten, kdo užívá úst, druhou podobou je irrumace, kdy muž, jemuž je penis stimulován, přiráží do úst partnera (Vrhel, 2010; Vrhel, 2007). Ženskou obdobou takového sexuálního chování je cunnilingus, tedy erotické dráždění ženského genitálu ústy. Kombinaci obou technik pak známe pod názvem poloha 69, kdy dochází současně ke kontaktu úst muže s vulvou a úst ženy s penisem.

Za řekněme méně obvyklé orální praktiky lze pak považovat anilingus neboli rimming, kdy dochází ke kontaktu úst s anální oblastí; a též pissing, při němž je součástí sexuálního chování i močení, bývá někdy zařazován mezi orální praktiky.

Vrhel uvádí, že *„orálně genitální počínání je dobře známo ze všech vyšších civilizací, rovněž z různých míst Oceánie a Afriky. Z velmi sporé informace, jež je k dispozici, lze usoudit, že kontakt úst a penisu je obvyklejší než kontakt úst a vulvy. Od dob Alfreda C. Kinseye (přinejmenším) je známo, že orální sex je nápadnější u vzdělaných. V souladu s výzkumy je možno říci, že felace je od 50. let minulého století čímsi běžným“* (Vrhel, 2010, s. 687).

V rámci výzkumu sexuálního chování realizovaného v letech 1993 a 1998 sledovali Weiss a Zvěřina výskyt felace a cunnilingu při partnerských sexuálních aktivitách u české populace. Výsledky ukázaly, že většina účastníků výzkumu má s danými praktikami zkušenost. Nejčastěji je cunnilingus muži užíván v méně než polovině styků s partnerkou, 15 %, resp. 18 % jej praktikuje vždy a 21 %, resp. 27 % nikdy. U felace prováděné ženami jsou výsledky podobné, co se týče jejího nejčastějšího výskytu, 8 %, resp. 10 % ji praktikuje vždy a 31 %, resp. 30 % žen uvedlo, že nikdy (Weiss, Zvěřina, 2001).

Americký výzkum Kaestle a Halpern zaměřený na vztah lásky a různých sexuálních aktivit u mladých dospělých (18 až 26 let) poskytl zajímavé výsledky. Vzorek byl opravdu velký, složen z 3 735 žen a 2 686 mužů, bylo použito dat National Longitudinal Study of Adolescent Health. Přes 80 % účastníků mělo zkušenost s orálním sexem. Kromě jejich sexuálního chování a demografických údajů se sledovala i respondenty subjektivně posuzovaná kvalita partnerského vztahu. U dotázaných, kteří charakterizovali svůj vztah jako vzájemně velmi láskyplný, byla zjištěna vyšší pravděpodobnost výskytu orálního sexu, např. takoví muži měli téměř dvakrát vyšší vyhlídku felace než ti, kteří zhodnotili kvalitu vztahu jinak, a ženy měly zvýšené šance cunnilingu, pokud zhodnotily svůj vztah s partnerem jako vzájemně velmi láskyplný nebo pokud cítily, že je partner hodně miluje. Muž byl také ochotnější k poskytnutí cunnilingu, pokud shledal, že se s partnerkou vzájemně hodně milují, nebo alespoň, že on hodně miluje ji. Prakticky stejné výsledky vyšly i u ochoty žen k felaci, vyšší se ukázala v případě velké vzájemné lásky, nebo pokud alespoň žena hodně milovala svého partnera.

Vyšší pravděpodobnost orálního sexu se spíše vyskytovala u starších respondentů než u mladších. Výsledky výzkumu, které ukazují spojitost mezi intenzitou vztahu a praktikováním orálního sexu, jenž bývá zdrojem tělesné rozkoše, jsou v souladu s koncepcí sociální směny (Kaestle, Halpern, 2007).

Bylo by mylné domnívat se, že lidé jsou jedinými živočichy, kteří provádějí orální sex. Většina savčích samečků během predehry otírá nos o samičí přirození, čichá k němu a olizuje je, zrovna tak samičky očichávají samčí penis, olizují jej nebo cucají. Jak Baker uvádí, ať už se toto konání odehrává ve světě zvířat nebo je součástí lidského sexuálního chování, tak aniž si to uvědomujeme, motivací bývá především sběr informací o tom, zda je náš protějšek zdravý, plodný a neměl-li v poslední době styk s někým jiným. Pach či odpudivá chuť výměšků z genitálu, ať samce či samice, signalizují chorobu, naopak u zdravých samic a obzvláště v plodné fázi jsou často jejich výměšky samecům velmi příjemné. Zjištěná informace o tom, že žena měla v poslední době styk s někým jiným, dává zase tělu muže signál pro patřičnou skladbu jeho spermatu, tj. zvýšeného počtu „zabijáků“ a „dobyvatelů vajíček“. Žena při felaci mužova údu má také možnost vizuální, čichové i chuťové kontroly jeho zdraví, ale také možnost případného zjištění nevěry, neboť stopy po jiné ženě mohou zůstat na mužově penisu celé hodiny. Partnerka, případně milenka, získávají tak i varovnou informaci o výskytu eventuální pohlavní infekce své sokyně (Baker, 1996).

3. 7. Mimomanželský kontakt

Mimomanželským kontaktem, jenž mívá někdy ještě přívlastek „nahodilý“, se rozumí ojedinělý sexuální kontakt s milencem či milenkou, který se neuskutečnil ani v důsledku citového vztahu, ani k následnému citovému vztahu nevedl (Plzák, 1973).

Muldworf (1973) používá termín „Der Seitensprung“, jež lze do češtiny přeložit jako skok či odskočení si stranou. Některými muži ani nemusí být považován za nevěru, obzvláště v případě placených sexuálních služeb. Povaha nahodilého jednorázového styku spočívá jednak ve vybití nadměrného tělesného napětí v důsledku z různých důvodů nucené delší abstinence; jednak může vzniknout jednoduše příležitost oslovující zvláště ty muže, kteří mají neustálou nevědomou potřebu si dokazovat svou mužnost, takovou příležitostí mohou být slavnosti, porady, dovolené atd., dále i určité profese jsou z daného pohledu „nebezpečnější“, příkladem jsou námořníci, řidiči kamionu, obchodní cestující atd. Úmyslné vytváření příležitosti již spadá do „vyšší“ kategorie tzv. „Das Abenteuer“ neboli dobrodružství (viz dále). V běžné řeči užívaný termín „zahnutí“, pro které neexistuje žádné zítřka, zůstává na

úrovni tělesného konzumu bez jakékoli citové výměny. V mysli zúčastněných může jeho váhu symbolizovat sklenice piva, která zahнала žízeň. Je zde absence svádění a dobývání jako jakési vzájemné hry, v opačném případě by se jednalo opět již o milostné dobrodružství (Muldworf, 1973).

Z Muldworfovy práce čeští autoři často vycházejí. Je tomu tak i u Šmolky (2003), který podotýká, že v případě mimomanželského kontaktu se můžeme setkat i s názvem „rekreační nevěra“, neboť často vzniká na dovolené či na večírku, a připouští riziko, že může dojít k rozvinutí v nějakou z dalších forem nevěry, a to buď pod vlivem eroticko-sexuální fascinace, nebo třeba v momentě, kdy jeden z partnerů je od počátku emočně angažovanější.

Dalším takovým autorem je Kratochvíl (2005), který píše, že tato jednorázová primárně sexuální záležitost bývá málo vázaná na konkrétní osobu a nastává často v důsledku sexuální nouze při vynucené manželské pohlavní abstinenci (např. z důvodu odloučení či choroby jednoho z manželů), dále v důsledku hypersexuality, potřeby dokázat si vlastní sexuální schopnost, anebo může být vyprovokována náhodnou příležitostí. Jako krajní varianty lze rozlišovat jednak ojedinělý mimomanželský kontakt, k němuž došlo zcela mimořádně u jinak nepromiskuitního jedince, jednak nahodilé mimomanželské kontakty u promiskuitního jedince, který snadno střídá sexuální partnery bez vytváření erotického vztahu.

Již Kinsey s kolegy při realizaci známého výzkumu sexuálního chování se často setkávali s lidmi, kteří chtěli vědět, kolik mužů realizuje mimomanželské styky. Většina ženatých mužů se takovou otázkou zabývala, neboť měli sami podobnou zkušenost nebo by ji rádi měli, ovšem za podmínek, že by to jejich svědomí uneslo a že by nedošlo k právním potížím či veřejnému skandálu. Právě poslední dvě jmenované podmínky byly také důvodem velké neochoty respondentů odpovídat na téma mimomanželského sexuálního chování, přesto sebraná data s vysokou pravděpodobností naznačovala, že okolo poloviny všech ženatých mužů mělo v průběhu manželství sexuální styk s jinou ženou než se svou manželkou (Kinsey, Pomeroy, Martin, 1968).

Výskyt nevěry během manželství zjišťovali také v rámci svého výzkumu o sexuálním chování českých mužů a žen Weiss a Zvěřina (2001) a zaznamenali náhodný mimomanželský styk většinou u mužů (nevěrné ženy navazují spíše delší mimomanželské vztahy) a v číslech vyjádřenou alespoň jednorázovou nevěru v roce 1993 u 64 % mužů a 46 % žen, v roce 1998 pak u 63 % mužů a 42 % žen.

Na otázku, proč nacházíme ve výzkumech jednorázových či krátkodobých avantýr vyšší statistická čísla u mužů a proč ženy preferují spíše delší mimomanželské vztahy, odpovídají například Buss (2009) či Schwanitz (2009). Při sexuálním kontaktu se totiž lidé vzdávají

svých výsostných územních práv a poskytují přístupová práva ke svému tělu někomu, kdo byl pro ně donedávna ještě cizí osobou, proto je první sexuální kontakt mimořádnou událostí. Avšak existuje zde asymetrie, symbolicky cennějším teritoriem bylo a je tělo ženy. Přestože dnes ženská cudnost již nemá takový význam jako dříve, stejně by měl být přístup k jejímu tělu určitým privilegiem, neboť bylo-li by nabízeno každému, neměla by její sexualita žádnou hodnotu. Fakt, že muž při sexuálním styku nasazuje a dává k dispozici své tělo, se považuje za samozřejmý, on není dobýván, on dobývá. „*V symbolice erotického scénáře je tělo ženy dramaticky významnější, protože přístup k němu znamená mnohem více než přístup k tělu muže. A proto může muž snadněji a bez výčitek svědomí zahýbat*“ (Schwanitz, 2009, s. 214).

Přístup k ženskému tělu je mnohem cennější, neboť je to právě žena, kdo je vystaven mnohem vyšším ztrátám. Evoluční psycholog Buss (2009) to vysvětluje na příkladu pravěké ženy, která pokud si chybně vybrala nahodilého partnera místo závazného a nechala se tak podvést ohledně jeho dlouhodobých úmyslů a tím i jeho ochoty poskytovat jí zdroje, riskovala vleklé těhotenství, porod a péči o dítě bez ochrany a pomoci. Kdežto pravěký muž, jenž si špatně vybral mezi sexuálními partnerkami, riskoval jen menší ztrátu času, energie a zdrojů.

Ale posuňme se v čase blíže naší době. Vyšší statistická čísla v případě výskytu mužské nevěry mohou mít souvislost s opatřením, které zmiňují Kinsey, Pomeroy a Martin (1968). Není až tak klíčový fakt, že ve většině lidských kultur je předmětem restrikcí mimomanželský styk, a to daleko více než styk předmanželský, ale spíše to, že často taková regulace nabývá formy zákazu soulože pro vdanou ženu s výjimkou vlastního manžela a daleko méně se soustřeďuje na omezení mužského práva na sexuální styk mimo domov. Hlavním důvodem takovýchto regulací je ochrana majetku, na nějž je kladen mnohem větší důraz než na morální otázky.

Podívejme se dále na nevěru ve formě jednorázového styku očima manželského a rodinného poradce. Při odhalení nahodilého mimomanželského kontaktu popisuje Plzák (1973) tři různé reakce mezi partnery. První a v největším množství případů vyskytující se je odpuštění s tím, že už se nikdy k této události ani jeden z partnerů nevrací. Druhou je akutní neurotická reakce, jež má většinou bouřlivou fázi plnou buď pláče, nářku a výčitek, nebo výhrůžek, agresivních výpadů, provokativních útěků či zmizení a poté fázi napjatého trucovitého mlčení; třetí reakcí bývá vleklý konflikt. Aby akutní reakce nepřerostla v chronický konflikt, doporučuje Plzák jednak nehledat příčiny jednorázové nevěry a zamezit opakovanému vyšetřování podrobností, jednak nepřerušovat sexuální styk v manželství a nakonec nerušit obecné návyky soužití, např. nezavádět uzavřené soužití.

Největším sporným bodem, před nímž Plzák doslova varuje, bývá diskuse o nevěře. „*Pokud o odhalené nevěře rozvíjíme dialog, dojdeme vždycky do dvou neřešitelných slepých*

uliček: „*Jak jen jsi mi mohl něco takového udělat?*“ [a] „*Už nikdy ti nemůžu věřit!*“ (Plzák, 2000, s. 51). Naopak zastáncem naprosto upřímné komunikace, jakožto jediné možné cesty v procesu ozdravování vztahu a k obnovení důvěry mezi partnery, je třeba Vaughannová, která z vlastní zkušenosti píše: „*upřímná komunikace je nutná nejen proto, aby se dvojice dokázala vypořádat s minulostí, ale také aby zformovala novou základnu budoucího vztahu*“ (Vaughanová, 2009, s. 132).

Perelová (2008) na spor upřímnosti po nevěře nenahlíží pod zorným úhlem odborných vs. populárních publikací jako Plzák (1973), ale z mezikulturního pohledu. Podle ní většina amerických párových terapeutů v souladu s americkým modelem důvěrné lásky vyzdvihující transparentnost, sdílení všeho, absenci tajemství a lhaní je o správnosti přiznání a upřímnosti přesvědčena. V rámci amerického způsobu myšlení je skrývání, přetvářka a jiné formy klamání výrazem neúcty a někdo může zatajování pravdy odsuzovat dokonce více než samotnou nevěru. Perelová působící v New Yorku se přiznává k tomu, že byla formována jinými kulturními vlivy (původem je Belgičanka), preferujícími spíše zatajování, jistou neprůhlednost či jemné nepravdy, jakožto výraz respektu k partnerovi, které ho tak neponíží a ochrání jeho čest a spíše udrží v manželství harmonii. Vzhledem k tomu, že je Perelová rodačkou ze Starého kontinentu, lze na spor o míře upřímnosti v komunikaci nevěrných partnerů hledět tedy jako na evropsko-americký.

3. 8. Dobrodružství

Dobrodružství svou povahou stojí mezi nahodilým jednorázovým sexuálním kontaktem a mimomanželským dlouhodobým vztahem. Plzák tuto kategorii neodlišuje, a pokud se o ní zmiňují jiní čeští autoři (Kratochvíl, Šmolka), tak se opět opírají o knihu francouzského neuropsychiatra s psychoanalytickým výcvikem Bernarda Muldworfa, jež vyšla v němčině pod názvem *Der Ehebruch*.

Pro milostné dobrodružství, Muldworfem (1973) nazývané v němčině „*Das Abenteuer*“, je klíčové objevování nového, jež se však neodehrává na úrovni prostého tělesného konzumu, nýbrž i poznáváním osobnosti druhého. Velkou roli hraje svádění jakožto vzájemná hra, erotická touha, snaha po příjemném zážitku a současně má na všem velký podíl fantazie. V dobrodružství panuje chtění a současně nevědomé popření skutečnosti a partner bývá viděn růžovými brýlemi; pokud by začal jedinec přemýšlet o jeho nedostatcích a slabínách, pocity nadšení a touhy by rychle vychládaly. Každé setkání probouzí směs pocitů potěšení a strachu a způsobuje zvláštní dráždění zakázaného a tajného. Avšak na druhou stranu dává také pocit

bezpečí, neboť obvykle nijak vážně neohrožuje manželský svazek. Může ale v průběhu času hrozit riziko změny v nechtěné trvalé vazby. Milostné dobrodružství obvykle plní funkci jakéhosi „doplňku“ k manželství, je svátkem, jenž vytrhuje ze stereotypu manželského života. U mužů jde především o objevování neznámého těla, neznámé bytosti; muži se řídí výrazem obličeje partnerky, její gestikulací, hlasem. Partnerka nemusí být dokonalá, mužova zvědavost její nedokonalosti nevědomě přehlédne. Důležité jsou jen některé detaily - jako například pohyby, vzhled, určité tělesné partie, hlas -, které zapálí jeho touhu. U žen jde spíše o objevování vlastního těla, resp. jeho reakcí na jiné partnery; skrze tělo, gesta, laskání, něžnosti, sdílenou vášeň vzniká na krátkou dobu citové spojení, které je dominantním prvkem smyslnosti. Krátkost, nezávaznost a převaha smyslnosti způsobuje, že milostné dobrodružství zůstává relativně povrchní záležitostí (Muldworf, 1973).

Dobrodružství, byť je nevěrou, je zároveň v časovém měřítku krátkodobou známostí. A navazování krátkodobé známosti se značně liší z hlediska mužské a ženské sexuální strategie. Jak Buss (2009) uvádí, zatímco muži nepotřebují znát předem nijak zvlášť svou sexuální partnerku a jsou klidně ochotní mít sex s atraktivní neznámou kráskou, neboť tak nemusejí investovat čas, energii a prostředky k dosažení pohlavního styku, u žen je tomu jinak. Ženy v naprosté většině odmítají anonymní styk a vyžadují od mužů dvoření a jistý stupeň závaznosti.

U krátkodobého sexuálního partnerství – a v tomto momentě nemusí být řeč nutně o nevěře a zároveň není důležité, jednalo-li by se o jednorázový nahodilý či v kratší době opakovaný styk – jsou zajímavé další poznatky. Muži, oproti svým nárokům při výběru dlouhodobé partnerky, změkčují standardy na přijatelnost žen pro krátkodobé vztahy (Buss, 2009). Všimněme si, že zde dochází ke shodě s Muldworfem (viz výše), že muž díky své zvědavosti nevědomě přehlédne nedokonalosti milenky v rámci krátkodobého sexuálního vztahu (Muldworf, 1973). Muži při takové příležitosti snižují své požadavky na věkovou hranici ženy, její inteligenci, osobnost a vlastnosti či rodinný stav, a díky tomu zvyšují svou možnost získání přístupu k většímu množství rozmanitých sexuálních partnerek, u kterých naopak vítají vysoký sexuální náboj, sexuální zkušenosti a absenci konzervatismu a prudérnosti. Ženy sexuálními styky s různými partnery sice nemohou, na rozdíl od mužů, zvýšit počet porozených dětí, avšak mohou získat jiné důležité výhody, jakými jsou např. přístup k materiálním a ekonomickým zdrojům, ochrana sebe a svých dětí či zvýšení vlastního statusu při kontaktu s významným mužem. Ženy proto také u milenců oceňují, když za ně utrácí hodně peněz, dávají jim dary, mají extravagantní životní styl a nešetří ekonomickými zdroji, naopak nesnášejí šetrnost a příznaky lakoty. Avšak ženy mohou také v rámci

krátkodobého kontaktu sbírat a vyhodnocovat informace o vlastnostech potenciálního manžela a jeho záměrech (Buss, 2009).

Co se mužské nevěry týče, jsou v nevýhodě dlouholeté partnerky a manželky také díky tzv. Coolidgově jevu, jenž se projevuje u mužů napříč všemi kulturami, a dokonce i v živočišné říši. Jde o tendenci mužů být sexuálně znovu vzrušeni, objeví-li se nová žena. V důsledku toho mají muži další možnosti přístupu k různým sexuálním partnerkám (Buss, 2009).

Trochu jinou záležitostí je střídání partnerů v období adolescence. Zde spíše než o nevěře píše Říčan (1990) o polygammním stadiu sexuálního vývoje. Sexualita je v období adolescence velmi významná a je obvyklé mezi mladými s touto novou kompetencí experimentovat, někdy i na úrovni homosexuální; důvodem jejich promiskuitního jednání je nejen získávání zkušeností s různými partnery, ale také sebepoznávání. V polygammním stadiu sexuálního vývoje se s promiskuitou počítá a i postoj společnosti k takovému počínání je vcelku tolerantní (Říčan, 1990; Vágnerová, 2000). Navíc Říčan (1990) chápe intenzivní sexuální promiskuitní chování adolescentů také jako projev potřeby osobního moratoria. Vysvětluje, že někteří adolescenti mohou pocítovat nechuť až odpor k trvalejší vázanosti, neboť se ještě necítí být zralí, a časté střídání partnerů či jejich větší počet současně snižuje riziko vzájemného fixování.

3. 9. Mimomanželský vztah

Mimomanželský vztah má delší trvání a vzniká v něm citová vazba. Na otázku, co způsobí přechod z milostného dobrodružství k dlouhodobému emocionálně a osobnostně angažovanějšímu poměru, odpovídá Muldworf (1973), že je to zvyk, opakovaná společná setkání a sexuální styky, jež partnery automaticky silně pojí k sobě. Navíc daná situace ještě zvyšuje hodnotu paralelního partnera, neboť v nevěře je obsažen dráždivý prvek čehosi zakázaného, což v duchu přísloví „Ukradená jablka chutnají lépe“ přispívá k tomu, že se dobrodružství vyhledává častěji (eventuálně s jiným partnerem) anebo se navazují trvalé milostné poměry. Mohou se však vyskytnout stejné zákonitosti vývoje jako u „normálního“ partnerského či manželského páru. Když se dobrodružství vyvine v milostný poměr, znamená to, že osobnost partnerů pronikla do vztahu silněji, než se původně domnívali, a často také, aniž by si to uvědomili. Nově vytvořený pár prožívá citový vztah zvláštním způsobem, který vykazuje odlišné odstíny, podle toho, jedná-li se spíše o sexuální či milostný poměr. V prvním případě hraje tělesný faktor (alespoň pro partnera) převažující roli; v druhém případě máme co do činění s určitým typem ekvivalentu manželského páru, s nímž občas vstupuje

do nebezpečné konkurence (Muldworf, 1973). „*Dříve či později si alespoň jeden z partnerů začne připouštět možnost budoucího společného soužití*“ (Šmolka, 2003, s. 16). Zvýšené riziko odchodu z primárního vztahu hrozí v případě nevěrné ženy, neboť, jak uvádí Plzák, muži se svými harémovými sklony by měli nejraději manželku i milenku pohromadě v přátelském souladu, kdežto ženy partnery spíše střídají a vyměňují, tj. najdou-li si jiného, mají tendenci původního opustit. Plzák ovšem připouští, že dnešní vyzrálé ženy již také občas mívají harémové sklony (Plzák, 2000).

Co dělat v momentě, kdy se nevěra dostane na světlo světa a přitom nemá význam finálního requiem ve skomírajícím vztahu? Plzák (2000) zastává názor, že v případě prozrazení nahodilé nevěry v jinak stabilním svazku by měli vyzrálí jedinci nepříjemnou záležitost odbýt jen konfrontací či drobnou krizí. Avšak v momentě, kdy se zamilovaný manžel nedokáže rozejít s milenkou nebo kdy žena, často nevyzrálá, hodlá opustit svého neimponujícího manžela, vzniká konfliktní situace, již je třeba zvládnout. Plzák doporučuje ženám, které chtějí své manželství s nevěrným partnerem zachránit, aby:

- o nevěře nehovořily a nevytvářely tak doma nebezpečně dusné prostředí, které by manžela vyhnalo do náruče milenky;
- udržely komunikaci na úrovni a neměnily podstatně styl soužití;
- nepodlehly tendenci soužití uzavírat, manželovi zakazovat koníčky a držet ho stůj co stůj doma, nýbrž spíše naopak soužití otevřely, aby nevzbuzovaly dojem závislé chudinky (Plzák, 2000, Šmolka, 2003).

Odhalí-li partnerčinu nevěru manžel, má dle Plzáka jedinou šanci při pokusu manželství udržet, a to své ženě zaimponovat a nadále imponovat a imponovat. Toho docílí tím, že nebude naříkat, o nic žádonit, mstít se, loudit či vynucovat si milování, prostě odejde středem a počká, jak se žena rozhodne, trvá-li vše příliš dlouho, rozvede se. I pro něj platí tabu diskusí o nevěře či podstatných změn v soužití, bude-li nadále s manželkou pod jednou střechou. Je důležité ještě dodat, že v situaci, kdy manželé krizi zvládnou a zůstanou spolu, nebudou provádět žádné dodatečné analýzy či vymáhat přísliby doživotní věrnosti a nebudou nevěru partnerovi v budoucnu nikdy ani v hádkách předhazovat (Plzák, 2000).

Šmolka ještě doporučuje podváděným, aby nehledali pomoc v rodině a u společných přátel a pokud možno ušetřili také vlastní děti. Pokud výše uváděná opatření ani po určitém čase patovou situaci nijak nezmění a podváděný partner či partnerka již nemají sílu jen pasivně vyčkávat, existuje možnost dát svému protějšku tzv. ultimátum s perspektivou, tj. stanovit jakousi časovou hranici, po jejímž překročení se podvádění přestanou cítit vztahem vázání. Jednou z možných sankcí při nesplnění takového ultimáta může být tzv. strukturovaná

separace, lze ji však realizovat i bez předchozích ultimát. Podstatou strukturované separace je navození režimu podobného porozvodové situaci, kdy dojde k přerušení soužití ve společné domácnosti, jasně se vymezí práva a povinnosti vůči dětem a zároveň doba separace. Manželští poradci ji doporučují zejména v případech, kdy nevěrným v déle trvajícím primárním svazku je muž, jde o prozrazený dlouhodobý mimomanželský vztah, došlo k opakovaným neúspěšným pokusům jej ukončit, v manželství žijí nezletilé děti, existuje možnost opuštění společné domácnosti a podváděný je schopen unést fakt separace. Nabízí se otázka, co s sebou přináší strukturovaná separace. Jednak svobodu pro nevěrného, což způsobí snížení tlaku každodenních povinností a zároveň ztrátu půvabu zakázaného ovoce mimomanželského vztahu; jednak separační stesk odcházejícího po dětech, po navyklém prostředí a stylu života, eventuálně po manželském partnerovi; dále má za důsledek posílení autonomie podváděného a snížení jeho závislosti na nevěrném partnerovi. Ve výsledku může strukturovaná separace stabilizovat situaci po návratu nevěrného partnera a výrazně snížit riziko opakování nevěry anebo napomůže klidnějšímu rozvodu (Šmolka, 2003).

3. 10. Sexuální styk s osobou stejného pohlaví

Hned na počátku nutno připomenout, že rozlišujeme jednak sexuální orientaci a jednak sexuální chování. „*Sexuální orientaci rozumíme celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený stav výlučné nebo převažující erotické a citové preference osob daného pohlaví*“ (Procházka, 2010, s. 107). Sexuální chování však nemusí nutně korespondovat se sexuální orientací jedince, určité podmínky a motivace mohou sexuální chování ovlivnit a spustit adekvátní sexuální (někdy i citovou) reakci na nepreferovaný erotický podnět. To znamená, že heterosexuálně orientovaný jedinec může mít styk s osobou stejného pohlaví, aniž by to mělo vliv na jeho orientaci; a stejně tak homosexuálně orientovaný jedinec s osobou opačného pohlaví.

Odhady homosexuálně orientovaných osob v populaci se pohybují nejčastěji mezi 1 až 5 %. Dle studie z roku 2003 připustilo 6,2 % mužů homosexuální zkušenost, 2,5 % pak opakovaně; ženy odpověděly kladně na homosexuální zkušenost v 6,0 %. Mezi vědci nepanuje shoda, co se týče existence bisexuální orientace, tj. stejné sexuální i citové náklonnosti k oběma pohlavím, někteří ji zcela zpochybňují, jiní ji považují za vzácnou (Procházka, 2010).

Ačkoliv není doposud znám původ homosexuality, s níž se lze setkat i v říši zvířat, nejčastěji se hovoří o genetické dědičnosti. Nabízí se však logická otázka po přetrvávajícím

výskytu homosexuálně a lesbicky orientovaných jedinců v současné populaci, když jsou, vzhledem ke svým preferencím, vyloučeni z reprodukčního procesu. Wilson (1993) nabízí hypotézu o příbuzenském výběru, podle níž měli pravěcí blízcí příbuzní homosexuálů díky jejich přítomnosti a účinné pomoci více přeživších dětí, které v sobě nesly a mohly dále předávat také část genů predisponující jedince k homosexualitě.

Na Wilsona navazuje Baker, který v lehce „matematickém duchu“ nabízí možnost, že bisexuálové jsou jedinci s menším počtem homosexuálních genů a vyslovuje domněnku, že *„výlučná homosexualita je genetickým vedlejším produktem reprodukčně výhodné charakteristiky bisexuálního chování“* (Baker, 1996, s. 225). Výhody bisexuálního chování spatřuje v reprodukční úspěšnosti, resp. rychlosti. Uvádí, že bisexuální muž má sice méně potomků z dlouhodobých vztahů, avšak plodí je spíše v ranějších fázích života a také s větší pravděpodobností zplodí děti s různými ženami, jichž má v průměru více než heterosexuál, a to především díky svým raným sexuálním zkušenostem, praxi v komunikaci a jednání s větším spektrem charakterových typů a díky zkušenostem s nevěrou. Homosexuální nevěra [ať již bisexuálního či heterosexuálního] muže je hůře odhalitelná, partnerka neznající jeho další preference nevěru s mužem nepředpokládá. Existuje také menší pravděpodobnost, že bude opuštěna kvůli partnerově milenci a nehrozí odklon zdrojů pro nemanželské dítě, avšak je přítomno vyšší riziko pohlavně přenosných chorob. To koneckonců potvrzují i výzkumy, například McKirnan, Stokes, Doll & Burzette, (1995) zjistili na vzorku 536 mužů (52 % černochů a 48 % bělochů) vykazujících v posledních nejméně třech letech bisexuální chování vysokou prevalenci nechráněného pohlavního styku. Z tohoto vzorku bylo 74 % mužů HIV testováno a 10,5 % černochů a 2,9 % bělochů bylo HIV pozitivních. Přesto 31 % mužů uvedlo nechráněný vnikající či přijímající anální styk s mužem a 42 % nechráněný vaginální či anální styk se ženou za posledních šest měsíců.

Co se žen týče, výlučně homosexuálně se chová pouze méně než 1 %, avšak více než 80 % žen vykazujících lesbické chování se také projevuje heterosexuálně. Ženy mají též lepší příležitost naučit se ve vztahu s dlouhodobou partnerkou lstivému chování potřebnému a užívanému při nevěře, které posléze mohou s minimalizovaným rizikem praktikovat ve vztahu s muži (Baker, 1996).

Buss (2009) uvádí větší pravděpodobnost dlouhodobého vztahu mezi lesbičkami, zatímco mužští homosexuálové jsou více náchylní k nahodilému sexu, vyhledávání nových a rozmanitých sexuálních partnerů, k účasti v sexuálním styku s neznámým partnerem či v anonymních orgiích. Mužští homosexuálové se ve své náchylnosti k nahodilému sexu a

v seznamovacích preferencích spíše podobají mužským heterosexuálům a lesbičky se zase příliš neliší od heterosexuálních žen.

Je všeobecně známo a leckde zmiňováno, že ve společnosti existuje větší tolerance k homosexuálnímu chování mezi ženami než mezi muži. Ke stejným závěrům došly například i LaMar a Kite (1998) ve svém výzkumu, jenž se zabýval rozdíly v postojích ke gayům a lesbičkám z hlediska pohlaví respondentů, jimiž bylo 270 vysokoškolských studentů.

3. 11. Swingování

Swingování je počestělý výraz anglického slova swinging, jež je odvozeno od swing, což se dá přeložit jako houpat se, kývat se. Jako forma sexuálního chování či, řekněme, alternativní životní styl, nemá mnoho společného s jazzovým stylem utvářeným od konce 20. let 20. století.

Starořeckou obdobou býval symposion¹, označující společnou hostinu s následnou pitkou, při níž účastníci vedli rozhovory neboli dialogy. Symposion býval zahajován přípitkem bohům, účastnily se ho i hetéry² a končil mezi zámožnými Athéňany nezřídka hromadnou souloží, a to mezi třemi druhy původního celého člověka, tzn. mužů s muži, mužů se ženami (hetérami) a někdy také žen se ženami v stejné místnosti. Podrobné výjevy z takových hostin zprostředkovávají obrazy na antických vázách (Bellinger, 1998).

Co si však lze v současnosti představit pod pojmem swinging? Na stránkách North American Swing Club Association (NASCA) se můžeme dočíst, že jde o společenský a sexuální styk s někým jiným, než je partner, přítel nebo přítelkyně. Může být definován jako rekreační sex a může se odehrávat na swing party, při setkání jednoho manželského páru s jiným nebo s třetí osobou ve trojici. I když se zapojují i svobodní muži a ženy, je to činnost především párová (Nasca International).

Swinging zahrnuje nemonogamní sexuální aktivity, jež jsou brány jako jakékoli jiné společenské aktivity, které mohou být zakoušeny v páru. Emocionální monogamie či závazek v milostném vztahu s manželským partnerem zůstává primárním zájmem. Je třeba odlišovat swinging od tzv. otevřeného manželství podporujícího nepřivlastňovací lásku a toleranci partnerské nevěry či od tzv. polyamory, tj. lásky více lidí najednou (Bergstrand, Williams, 2000). Velmi často dochází nesprávně k záměně právě mezi polyamory a swingingem.

¹ Symposion bývá překládán jako „hostina“ - viz výše zmiňovaný Platónův dialog

² Hetéry – sexuálně přístupné společnice s erotickými dovednostmi, obeznámené též s problémy obchodu, umění, literatury, hudby, filozofie a politiky, což bylo v protikladu k nevzdělaným manželkám (Bellinger, 1998)

Oběma životním stylům je sice společná myšlenka, že sex je pozitivní, příjemný a je přirozenou součástí lidského bytí a není synonymem pro lásku. Hlavním rozdílem však je, že swinging se zaměřuje na příležitostný sex a má tendenci zakazovat jiné intimity, zatímco polyamory se týká spíše trvalých intimních vztahů zahrnujících i sex (McCullough, Hall, 2003).

Swinging, dříve nazývaný wife swapping čili výměna manželek, může mít mnoho podob. Výměna partnerů může probíhat jako closed swinging, kdy si páry vymění partnery a rozejdou se do jiných místností, nebo jako open swinging, jestliže všichni zůstanou v jedné místnosti a dokonce i na jednom lůžku. V momentě, kdy je přijatelné všechno chování kromě pohlavního styku, mluvíme o soft swap, zatímco full swap zahrnuje i pohlavní styk. Hromadný sex může mít mnoho forem: ve trojici, výměnu v párech, tzn. 2+2 sex, orgie nebo styk jedné ženy (nebo muže) s mnoha partnery (partnerkami). Velmi často během swingování je přítomno i bisexuální chování. Součástí swingingu je také exhibicionismus, neboť sexuální aktivity (i s vlastním partnerem) jsou prováděny před zraky ostatních, nebo voyeurismus v momentě sledování ostatních účastníků (Martyniuk, 2008).

Třebaže se účastníci swingování často stávají blízkými přáteli s ostatními swingujícími páry, existují pravidla omezující emoční angažovanost s nemanželskými partnery (McGinley, 1995 dle Bergstrand, Williams, 2000). Swingování ve speciálních klubech má svá více či méně přísná pravidla, ale i při privátních „hrátkách“ je třeba dodržovat určité zásady. Martyniuková uvádí, že první hlavní zásadou swingingu je, že nikdo by neměl swingovat, pokud opravdu nechce, tzv. zlatá zásada mluví o tom, že každý má právo říci „ne“. Druhou důležitou zásadou je, že nikdo by neměl vést swingerský styl života, pokud si není jist svými vlastními touhami nebo pevností citových pout se svým partnerem. Nikdo by neměl být nucen k swingingu a přistoupení k němu musí být rozhodnutím obou (Martyniuk, 2008).

Swinging má své přívržence i odpůrce. Mezi argumenty oponentů patří například riziko pohlavně přenosných chorob a nechtěná těhotenství, kdy je navíc nemožné určit otcovství dítěte. Dalším argumentem je degradace a mechanizace sexu, jež může vést k narušení intimity a ochuzení citového života manželů, čímž dochází k obrovskému ohrožení vztahu. Vzniká také nebezpečí odchodu ze vztahu za někým atraktivnějším, než je stávající partner, a konflikty v důsledku žárlivosti. Rizikové je poznávání potenciálních partnerů přes Internet, neboť nikdy nevíme, s kým máme co do činění. Dále se mluví o emoční nezralosti účastníků, byť to není vědecky prokázáno; o nedobrovolné účasti, kdy zejména ženy se rozhodnou k takovým aktivitám, aby neztratily partnera nebo splnily jeho fantazie. Časté jsou také případy závislosti na skupinovém sexu a z toho vyplývající neschopnosti manželského

pohlavního styku, neboť ten již neposkytuje odpovídající úroveň sexuálního vzrušení (Martyniuk, 2008).

Protiargumentem zdravotního rizika příznivců swingingu je dostupnost prezervativů na swingers akcích a účinnost moderní antikoncepce. Někteří tvrdí, že většina swing-klubů neprodává alkohol, takže zapojení do sexuálních aktivit neprobíhá v důsledku snížení sebekontroly. Do klubů vstupuje stále více single žen, z čehož lze usuzovat, že se jedná o atraktivní aktivity i pro ženy, a tak je pravděpodobné, že většina z těch z manželského svazku nejsou nuceny k swingingu, ale také projevují zájem o tuto formu sexuálního chování. Swinging je pro mnohé zajímavé dobrodružství rozbíjející manželskou nudu, navíc zkušenosti získané s ostatními bývají převáděny do manželské ložnice, což pozitivně ovlivňuje spokojenost ve vztahu. Může dojít ke zvýšení sebehodnocení partnerů, včetně pocitu přitažlivosti, což zlepšuje jejich náladu a atmosféru v manželství. Přívrženci kategoricky vyvracejí argument, že takovéto aktivity narušují sexuální intimitu, podle jejich názoru, pokud se partner dělí o své nejniternější fantazie, a navíc je realizuje společně s manželem bez přítomnosti podvodu či pocitů viny, zvyšuje to intimitu, důvěru a prohlubuje vztah. Swingující kladou silný důraz na rozdíly mezi "mít sex" a "milováním se", což znamená vytváření více sexuálních vztahů, ale pouze jedno citové pouto (Martyniuk, 2008).

Pro někoho může být představa hromadných sexuálních aktivit naprosto nepřijatelná. Weiss a Zvěřina (2001) při sledování postojů českých respondentů v letech 1993 a 1998 zjistili, že takové chování je morálně nepřijatelné pro 23 %, resp. 25 % mužů a 46 %, resp. 41 % žen. V rozmezí 48 až 54 % se pohybovali ti, kteří takové praktiky považují za přípustné, avšak sami je odmítají; a 24 %, resp. 28 % mužů a 6 %, resp. 10 % žen je považují za přípustné a neodmítají je.

Kromě výzkumů zabývajících se výskytem swingingu v populaci, jejichž výsledky se velmi liší (Bergstrand, Williams, 2000), se vědci soustřeďují i na osobnost swingujících. Jenks (1985) za pomoci dotazníkového šetření s 342 swingujícími a 134 neswingujícími zjistil, že swingeři jsou vnímáni jako abnormální, a to nejen, co se týče sexuálního chování, ale i ve věcech nesouvisejících se sexem, jako je například politická příslušnost, pití alkoholu, kouření marihuany apod. Výsledky šetření však tyto představy neswingujících nepotvrdily, obě skupiny se výrazně lišily pouze v praktikování swingingu.

Také další výzkum (Bergstrand a Williams, 2000) se zaměřil na srovnání swingerů s běžnou populací v USA, co se týče demografických charakteristik, politických a sociálních postojů, dysfunkcí v rodině a zneužívání v dětství; a také ještě na životní spokojenost a kvalitu jejich manželského vztahu. Výsledkem bylo, že typický swinger této studie byl

běloch, ve věku 39 let, v manželském svazku žil 10,5 roku a dané sexuální aktivity praktikoval přes pět let. Byly zjištěny významné rozdíly ve vyšší životní spokojenosti a v manželském štěstí u swingerů než v obecné populaci, a to v souvislosti právě se swingováním. Je však na místě zmínit, že ve vzorku respondentů bylo pouze 30 % žen, což mohlo výsledky poněkud zkreslit.

4. Nevěra okem evoluce

Nevěra pohledem evolučních teorií se může jevit jako přirozený a v mezipohlavním výběru logický jev, jenž však má svá pro i proti. Baker mezi nevýhodami nevěry z hlediska reprodukční úspěšnosti shledává třeba zvýšené riziko pohlavně přenosných chorob, rozpad rodiny a tím i možné riziko ztížené péče o děti či jejich týrání nebo zneužívání nevlastním otcem, výběr nevhodného partnera, nesprávné posouzení situace a nevěru v okamžiku, kdy by bylo výhodnější zachovat věrnost, a naopak, zachování věrnosti v momentě, kdy by se více vyplatilo nebýt věrný (Baker, 1996).

Abychom lépe pochopili výskyt partnerské nevěry z pohledu evoluční teorie, soustředme se zvláště na ženskou a mužskou motivaci k ní.

Co je cílem ženy? Najít jednak toho nejzdatnějšího, nejsilnějšího, zkrátka nejlepšího genetického jedince, od něhož získá sperma, aby tak zvýšila pravděpodobnost, že i její dítě se díky kvalitní genetické informaci stane silným jedincem, který nejenom že přežije, ale bude se i dále rozmnožovat. Jenže žena musí zároveň najít takového partnera, který jí alespoň v první fázi života dítěte, nejlépe však do jeho úplného osamostatnění, pomůže s péčí o potomka, neboť *„čím lepší prostředí a následně mateřská péče, tím lépe naplní každé dítě svůj genetický potenciál“* (Baker, 1996, s. 118). Je však velmi nepravděpodobné, aby muž splňoval oba požadavky zároveň (viz dále). Žena, či ve světě biologické terminologie samice, *„tak musí volit nějaký kompromis, slevit ze svých nároků na jedné, nebo druhé straně, nebo musí najít vhodnou protistrategii. Nejúčinnější je oddělit ve svých požadavcích roli pěstouna a roli biologického otce“* (Flegr, 2007, s. 330). A toho dosáhne právě chováním, jemuž se u zvířat říká mimopárové rozmnožování, u lidí pak partnerská nevěra (Flegr, 2007).

V rámci samičí strategie, kdy je vyhlášen konkurs na nejkvalitnějšího samce, můžeme pozorovat ještě o úroveň vyšší chování a tím je získání vzorků spermií více samců, aby došlo k jejich efektivnímu soupeření. Baker (1996) to nazývá válkou spermií, Flegr (2007) pak mezigametickou kompeticí v rámci tzv. hypotézy arény. Lze očekávat, že *„kvalita produkováných spermií, a tedy i jejich šance na vítězství v aréně, by mohla záviset na biologických kvalitách otce. I kdyby tomu tak nebylo, zbývá ještě možnost, že v aréně mezi sebou soutěží spermie pocházející od různých otců nezávisle na své kvalitě, ale v závislosti na svém počtu. V tomto případě je situace podstatně příznivější, neboť je možné téměř s jistotou očekávat korelaci mezi kvalitou otce a množstvím spermií, které produkuje“* (Flegr, 2007, s. 310). Tím je vysvětlována motivace žen, či chcete-li samic, k pohlavní promiskuitě.

Přejdeme nyní k mužům čili samcům, co je jejich cílem? Na to existuje velmi jednoduchá odpověď: předat svou genetickou informaci a zajistit optimální pokračování rodové linie. Aby toho dosáhli, mohou využít dvou různých strategií. První, tzv. „množstevní řešení“, spočívá v páření se s jednou samicí za druhou a plození co největšího počtu mláďat, avšak jejich péči se samec nevěnuje, nechává to na samici a tak z četného potomstva přežijí jen někteří (Morris, 1997). Při používání této strategie přináší muži vůbec nejvyšší zisk, pokud takto oplodní zadanou ženu, jejíž manžel pak nevědomky jeho děti vychová (Diamond, 2003). Druhou strategií je tzv. „jakostní řešení“, kdy samec plodí pouze tolik mláďat, o kolik se dokáže postarat a soustředí se maximálně na jejich péči a ochranu. Pro samečka je ideální kombinace obou strategií. *„Starostlivě chrání nečetné, ale zaručené potomstvo a příležitostně zplodí jiné, velmi nejisté, ze kterého možná jen část zůstane na živu a ponese si životem jeho genetickou výbavu. Samec tak dosáhne v každém případě toho nejlepšího, co si může přát“* (Morris, 1997, s. 138).

V našich zeměpisných šířkách a v současné době se nejedná u lidských mláďat pochopitelně přímo o otázku přežití či nepřežití, ale spíše o socioekonomickou úspěšnost potomků, aby mohli zdárně pokračovat v předávání genetické informace dalším generacím. Největšího reprodukčního úspěchu dosáhnou totiž ti, *„kterým se podaří co nejlépe udržet rovnováhu mezi budováním majetku a společenského stavu a plozením potomstva. Tento princip se vztahuje stejně na afrického pasáka koz jako na průmyslníka západního světa. A funguje i u ostatních živočichů. Ptačí samec také musí najít rovnováhu mezi získáním lepšího teritoria a živěním svých mláďat na jedné straně a nalezením příležitosti k páření na straně druhé“* (Baker, 1996, s. 57).

Nevěra se nejčastěji rozlišuje na emocionální a na sexuální. Oba typy se liší nejen svou povahou, ale také účinky, jež mohou mít na primární vztah. Sexuální nevěru charakterizuje pohlavní styk, případně jiné aktivity, jako například líbání či mazlení. Emocionální nevěru spíše než fyzické komponenty definuje citová intimita, vzájemné sdílení, porozumění, společné trávení volného času.

Důsledky partnerské nevěry na primární vztah potažmo rodinu jsou z pohledu pohlaví trochu jiné, ženě hrozí odklon toku zdrojů nevěrného muže či dokonce jeho odchod ze vztahu, což může velmi zkomplikovat uživení a výchovu dětí. Pro muže je zase největším rizikem, že v případě partnerčiny nevěry bude nevědomky živit a vychovávat nevlastní dítě, jinými slovy celoživotně investovat do cizích genů.

Příznivci evoluční psychologie se domnívají, že se u našich předků „vyvinuly účinné psychologické mechanismy pro řešení problému otcovství a snížení pravděpodobnosti narození kukaččích dětí“ (Buss, 2009, s. 161); takovýmto hlavním mechanismem je žárlivost, jež se aktivuje právě v okamžiku reálné či domnělé hrozby odchodu partnera ze vztahu. Sexuální žárlivost[•] - skládající se z emocí, jako je vztek, smutek či ponížení - spustí akce obvykle s cílem odstavit rivala či zabránit partnerovi v odchodu.

Výzkumnou otázkou mnohých studií, jež by potvrzovala domněnku evolučních badatelů, je, zda existuje rozdíl mezi muži a ženami v žárlivých reakcích na sexuální a emocionální nevěru. Jak z výše uvedeného vyplývá, vycházejí z předpokladu, že pro ženu je více rizikové, pokud se její nevěrný partner zamiluje do jiné ženy, a hrozí tudíž jeho odchod z rodiny; pro muže je zase větší hrozbou sexuální nevěra partnerky, z níž se může narodit dítě. Ani možnost užívání antikoncepce na tom nic nemění. Tudíž ženám by měla více vadit emocionální nevěra, zatímco mužům spíše sexuální. V jednom z výzkumů potvrzujících takový předpoklad, kde jedinci měli porovnávat dvě hypotetické události, v nichž jejich partner buď souloží s někým jiným, nebo s někým navázal hluboký citový vztah, zjistil Buss s kolegy, že jako více skličující shledalo 60 % mužů oproti 17 % žen sexuální nevěru a naopak 83 % žen oproti 40 % mužů pocívalo bolestivěji citovou nevěru. Obdobnou metodou sledovaly na jiné skupině osob i fyziologické reakce a došli k podobným výsledkům (Buss, Larsen, Westen, & Semmelroth, 1992; Buss, 2009).

Naopak jako diskutabilní se jeví předpoklad, že žárlivost je specificky vrozený mechanismus, ve studii, již provedla a popsala Christine R. Harris. Ta poukazuje na tři omezení při realizaci potvrzujících výzkumů, jednak ve většině z nich tvořili vzorek studenti, v drtivé většině kolem dvaceti let, tzn. s ne příliš bohatými zkušenostmi v partnerských vztazích. Za druhé se výzkumníci spoléhali na reakce lidí při hypotetické představě nevěry a za třetí byla většina dat sebrána od heterosexuálně orientovaných jedinců. Harris (2002) na vzorku 196 heterosexuálních i homosexuálních mužů a žen sledovala jednak obdobně jako Buss s kolegy reakce na hypotetickou nevěru, ale dále také na 70 % z nich zkušenost se skutečnou nevěrou, jíž se dopustil jejich partner. Účastníci byli instruováni, aby si vzpomněli na poslední takovou událost a odpověděli na následující otázky za pomoci pětibodové škály (1 = vůbec ne, 5 = úplně): "Do jaké míry jste se soustředili na emocionální aspekty nevěry Vašeho partnera?" a "Do jaké míry jste se zaměřili na sexuální aspekty nevěry Vašeho partnera?" Kromě toho ještě Harris sledovala případné ukončení vztahu. Muži a ženy se bez

[•] Žárlivost je „sexuální“, pokud hodnocený vztah je sexuální (Buss, Larsen, Westen, & Semmelroth, 1992)

rozdílu a bez ohledu na svou sexuální orientaci v průměru více soustřeďovali na skutečnou emocionální nevěru partnera než na sexuální. Odpovědi na hypotetickou nevěru nekorelovaly s odpověďmi na skutečnou nevěru (Harris, 2002).

5. Vývoj vztahu v čase, vývojové manželské krize a očekávání

Manželský či partnerský vztah není po celou dobu svého trvání kvalitativně stejný, vyvíjí se, mění se, ovlivňují ho různé okolnosti často typické právě pro uvedenou fázi. S tím je také spojen výskyt odlišných problémů v té které etapě vztahu. Dochází k přechodu od romantické lásky k realističtějšímu pojetí vztahu a ke konfrontaci ideálů o manželství a partnerovi se skutečností (Vágnerová, 2000; Kratochvíl, 2005). Právě Kratochvíl (2005) sledoval „*určitá obecná, typická, většinou nesplněná očekávání žen a očekávání mužů*“ (Kratochvíl, 2005, s. 96) v manželství. Zjistil, že ženy chtějí, aby s nimi muž poseděl a popovídal, tzv. POPO, aby tak mohly uspokojit svou potřebu vypovídat se. Dále očekávají od mužů duševní porozumění, tzv. DUPO, kdy by se mohly svěřit, aniž by bylo jejich sdělení ironizováno či zlehčováno, součástí je i společné sdílení pěkných zážitků. Tzv. VYPO má být mužova schopnost vycítit, co žena potřebuje, aniž by to musela sdělovat, sledování společných výročí, narozenin a rozpoznání partnerčiny nálady opětovat jeho sexuální zájem. Ženy chtějí, aby jim muž vyjadřoval lásku celým svým životem, tzv. VYCE, což má být rozproštění předchozích požadavků do delšího času. Muž má mít ženu rád stále a nejen nárazově, což má dávat patřičně najevo, např. slovy lásky, obdivu a ocenění, porozuměním, pomocí, věrností, zodpovědností atd. Kratochvíl sledoval i typická očekávání mužů od žen a zjistil, že chtějí mít především uvařeno a uklizeno, tzv. UU, zde není třeba podrobného vysvětlování. Dále sex, kdykoliv se jim zachce, tzv. SEZA, kdy není nutně míněn častý sex, ale opravdu, kdykoliv se muži zachce. Pokud se mu však nebude chtít, nemá se žena vnucovat. Dále muži očekávají obdiv stále, tzv. OSTA, prostě obdiv v jakékoli situaci a nakonec nechtějí být zatěžováni starostmi, tzv. NESTA, kdy jde především o organizační starosti spojené s chodem domácnosti či nutností oprav (Kratochvíl, 2005).

Na začátku práce jsme sledovali důvody a motivace, jež vedou lidi k nevěře. Spokojenost v manželství či partnerství může naopak snížit pravděpodobnost nevěry, jenže spokojenost bychom v takovém případě měli vnímat jako plnění očekávání, jež partneři v počátcích vztahu měli. Buss (2009) v obdobném smyslu uvádí, že vysoce efektivní metodou pro uchování svazku je vyplňování původních partnerových přání už z doby seznamování. Například muž utvrzující partnerku o své lásce a projevující vůči ní starostlivost, laskavost a ochotu jí pomáhat, většinou ve snaze udržet si ji uspěje, neboť tak signalizuje citovou závaznost ve vztahu. Další účinnou taktikou mužů je poskytování ekonomických a materiálních zdrojů. Muži od svých partnerek zase nejčastěji očekávají tělesnou přitažlivost, dále také projevy laskavosti, péče a lásky (Buss, 2009). Pro další posuzování očekávání od vztahu zmiňme

právě otázku věrnosti. Buss (2009) uvádí jako jeden z hlavních aspektů při výběru dlouhodobé partnerky, aby nejevila tendenci k promiskuitě, čímž se snižuje pravděpodobnost, že bude muž vychovávat nevlastní potomky. Za povšimnutí stojí, že v Kratochvílově výzkumu se požadavek na manželčinu věrnost během manželství do TOP očekávání nedostal. Zato Plaňava (1998) zmiňuje, jak se již v šedesátých letech pozastavovali s I. Možným nad tím, že mnoho vysoce atraktivních dívek, byť je obletovala spousta mladíků, marně sháněly partnera pro manželství, na rozdíl od svých nenápadných vrstevnic. Tehdy nevědeckou cestou došli k závěru, že mladí muži, ačkoliv byli rádi viděni s exkluzivní slečnou, přece jen se obávali, zda tato bude také věrnou a oddanou manželkou a matkou opravdu společných dětí, a proto pro manželství dali přednost dívkám, které byly sice méně vzrušující, zato však budily více jistoty, stability a pohody.

Vraťme se však k vývojovým etapám vztahu. Plaňava (1998) rozlišuje nultou etapu, kdy dochází k předmanželskému párování, první etapu ohraničenou svatbou a porodem prvního potomka, druhou etapu rodiny s malými dětmi, třetí etapu rodiny se školáky, čtvrtou etapu vylétání dětí z hnízda a poslední, pátou etapu, kdy manželé zůstávají sami dva (srv. Šulová, 1998; Kratochvíl, 2005).

Nultá a první etapa spadají většinou do období mladé dospělosti. V tomto stadiu je dle Eriksonovy teorie klíčová ochota jedince, jenž v předchozí fázi spadající do adolescence našel svou identitu, aby nechal tuto splynout s identitou ostatních a byl připraven na intimní citový vztah. Bude-li se vyhýbat takové zkušenosti ze strachu, aby neztratil vlastní „já“, riskuje účast v povrchních vztazích a izolaci (Erikson, 1996). Na druhou stranu může strach ze sociální izolace způsobit, že mladý člověk bude udržovat nefunkční vztah za každou cenu a vytvářet jakousi pseudointimitu (Vágnerová, 2000). Silná potřeba intimity, převaha emocionální složky ve vztahu a nezkušenost jsou živnou půdou pro tvorbu první vývojové krize, o níž a o druhé vývojové krizi, píše Plzák.

„Je nepochybné, že každé manželství prodělá ve svém průběhu dvě krize, které jsou dány okolnostmi jeho vývoje“ (Plzák, 1988, s. 119). K první manželské vývojové krizi dochází v rozmezí 3. až 7. roku trvání společného soužití (Plzák, 1973), resp. od druhého roku manželství a vrcholí přibližně pátým rokem (Plzák, 1988). Reakce na ni je vždy panická a chaotická, její trvání je různé, od několika měsíců až po pět či sedm let (Plzák, 1973), v příznivém případě trvá jeden rok (Kratochvíl, 2005). Hlavní důvody, proč k první manželské krizi dochází, jsou následující:

- Původně milenecký a romantický vztah je vystaven rizikům spojeným s trvalým soužitím, je nutné zvládnout běžný chod domácnosti, finančně hospodařit, pečovat o dítě a nějakým způsobem trávit volný čas atd.
- Vzniká nezbytnost se domlouvat, rozhodovat v každodenních záležitostech.
- Klesá frekvence styku a kvalita orgasmu, snižuje se, příp. zaniká sexuálně erotická touha po partnerovi a milenecká spontánnost.

Následkem toho se pravděpodobně dostaví příznaky první manželské vývojové krize, jimiž jsou vzájemné vyčítání eroticko-sexuálního nezájmu, komunikační degenerace, kdy manželé obtížně dospívají ke shodě, nápadně pravidelné střídání zlostných afektů s udobřováním, je-li v manželství dítě, bývá často ohniskem sváru. Původcem první manželské krize může být také tzv. hybridní vztah, spočívající v tom, že jeden z partnerů stále ještě miluje mileneckou láskou, zatímco druhý se již přesunul do lásky manželské (Plzák, 1988).

Nedošlo-li k rozvodu, následuje mezi první a druhou manželskou krizí údobí zhruba 10 až 15 let nazývaní se interval. Kvalita jeho prožívání je závislá na zvládnutí první krize. Mezi manželi dojde buď k odcizení, soutěživosti, komunikaci převážně formou hádek, zablokuje se možnost rozvoje správné kooperující manželské lásky, jež vzniká právě v údobí intervalu; nebo v opačném případě úspěšného překonání krize se zpevní vzájemná důvěra, vymizí setrvačné hádky, děti se stanou pevným citovým bodem, manželé mají dostatek kontaktů s přáteli (Plzák, 1973). Ačkoliv není toto období spojeno s žádnými přirozenými vývojovými krizemi, neznamená to, že by bylo chráněno proti konfliktům a případným extramatrimoniálním vztahům (Plzák, 1988).

Přibližně kolem dvaceti let trvání manželství (Plzák, 1988), dle statistik po sedmnácti až pětadvaceti letech, se dostaví druhá manželská vývojová krize (Plzák, 1973). Je spojena především s odchodem dětí z domova, kdy v momentě nedostatku aktivních zálib se manželé dostávají do nebezpečného činnostního vakua, v němž vzniká velký prostor pro starosti, hypochondrii, neurózy, obavy a strach ze smrti. Při nevelkém věkovém rozdílu manželů se muž může začít cítit mladší a žena naopak starší, což má za následek výčitky, žárlivost, vyhrožování. Muži se v důsledku obav ze snížení potence mohou snažit ještě „urvat“ ze života, co se dá. Prevencí druhé manželské vývojové krize jsou především různé formy společné zábavy, například cestování, návštěvy přátel, vycházky za kulturou apod. Dojde-li k nevěře v tomto období, je vysoká pravděpodobnost, že okouzlení mimomanželským sexem partnera brzy přejde, proto se podváděnému doporučuje trpělivě vyčkat a situaci zbytečně nedramatizovat (Plzák, 1973; Kratochvíl, 2005).

O souvislosti mezi věkem partnera a výskytem mimomanželského sexu píše i Buss (2009). Uvádí, že se k němu přiznává jen 6 % manželek ve věku od 16 do 20 let, 9 % manželek ve věku od 21 do 25 let, u žen mezi 30 až 40 lety pak stoupá výskyt mimomanželského sexu na 14 % a u žen po čtyřicítce opět rovnoměrně klesá. Podobný parabolický trend popisuje i u výskytu ženského orgasmu. U mužů jsou čísla o poznání vyšší, ve věku 16 až 20 let přiznalo mimomanželský sex 37 % ženatých mužů a během života nedochází k nějakým razantním výkyvům, jen v pozdějších letech výskyt sexu mimo primární vztah mírně klesá. Mimomanželský sex ale tvoří významný podíl mužova sexuálního vybití a s jeho věkem naopak stoupá, zatímco v 16 až 20 letech tvoří asi pětinu, ve věku mezi 46 až 50 lety je to už 35 % (Buss, 2009).

6. Postoje a sexuální postoje

Vzhledem k názvu a tématu této diplomové práce a ke struktuře dotazníku, jenž je součástí výzkumné části práce, shledáváme jako nezbytné věnovat kapitolu problematice postojů, jejich vzájemnému vztahu s chováním a na závěr postojům sexuálním.

Začneme Nakonečného vymezením postoje, který uvádí, že „*mít vůči něčemu postoj znamená zaujmout vůči nějakému objektu, jímž může být cokoli (věc, událost, idea, bytost a podobně), hodnotící stanovisko. V duchu tohoto pojetí jsme označili postoje jako ,hodnotící vztahy‘“* (Nakonečný, 1970 dle Nakonečný, 2009, s. 240).

Vnitřní strukturu postoje tvoří tři složky psychiky, kdy jedna z nich může být dominantní, ale většinou bývají vyvážené, jsou jimi:

- složka kognitivní (poznávací) zahrnuje poznatky jedince o objektu svého postoje;
- složka emotivní (citová) zahrnuje emoce, které objekt postoje v jedinci vyvolává, příkladem může být sympatie, antipatie, hněv apod.;
- složka konativní (behaviorální predispozice) vyjadřuje snahu či pohotovost chovat se vůči objektu postoje určitým způsobem (Výrost, 2008; Nakonečný, 2009; Hayesová, 2009).

Postoje člověka nejsou vzájemně izolované, naopak tvoří celý systém. Podle jejich subjektivní významnosti objektu odlišujeme postoje centrální, které vyjadřují vztahy k významným objektům, a postoje periferní týkající se méně významných objektů (Nakonečný, 2009).

K čemu nám postoje jsou? Rozlišujeme následující funkce postojů:

- Instrumentální, adjustační nebo utilitární funkce, kdy pozitivní postoje si jedinec vytváří vůči objektům, jež jsou asociovány s možností odměny, a negativní postoje pak vůči objektům asociovaným s možnými tresty; jde o určité zobecněné zkušenosti. V případě postoje k nevěře může příkladem takových asociací být buď lákavý sexuální zážitek, nebo hrozba rozpadu stávajícího vztahu.
- Ego-defenzivní funkce, kdy postoje mohou chránit integritu osobnosti, například tím, že redukují úzkost nebo kompenzují negativní složky sebepojetí tak, že podceňují negativní vlastnosti, které si jedinec připisuje, chrání ho před uznáním nepříjemných pravd o jeho činech a vlastnostech. V případě našeho tématu lze uvést příklad nevěrného muže, jehož postoj k nevěře v souladu s evolučními teoriemi, dalo by se

řící z hlediska nastavení přírodou, obsahuje nevyhnutelnost; či naopak jedinec na seznamovacím trhu ne tolik úspěšný a prezentující se svými postoji jako mravokárce.

- Hodnotově expresivní funkce, kdy jedinec může nacházet uspokojení ve vyjadřování svých postojů a zasazuje se za jejich realizaci.
- Kognitivní funkce, kdy utvářené postoje spojují poznávání a cítění v určitý systém hodnot, neboť snahou člověka je uspořádání poznatků o světě i o sobě samém, nacházení určitého řádu, chápání smyslu událostí a vztahů mezi nimi, strukturování vlastních zkušeností (Katz, 1960 dle Nakonečný, 2009).

Velkou otázkou v historii zkoumání postojů byl vzájemný vztah mezi postoji a chováním. A. W. Wicker v roce 1969 provedl metaanalýzu dosud provedených výzkumů na téma vztahu postojů a chování. Zmiňuje se v něm například o výzkumu R. T. LaPiera z roku 1934 sledujícím postoje a následné chování hoteliérů a restaurátérů k Číňanům, jenž poprvé signalizoval nesoulad mezi verbálně vyjádřeným postojem a aktuálním chováním, který byl pak v 60. letech označován jako „LaPierův paradox“. Wicker po prozkoumání 47 předešlých výzkumů došel k závěru, že postoje častěji nemají vztah k aktuálnímu chování nebo pouze slabý. Označil také dvě základní příčiny, a to osobní a situační faktory.

Mezi osobní faktory zahrnul

- ostatní postoje jedince,
- soupeřivost motivů konkrétního chování vztahujícího se k postoji,
- verbální, intelektuální a sociální schopnosti jedince,
- celková úroveň aktivity jedince, např. apatie.

Mezi situační faktory pak zahrnul

- skutečnou či předpokládanou přítomnost jiných osob,
- normativní předpisy týkající se vlastního chování,
- sociální normy a požadavky vyplývající z role,
- možnost alternativního chování,
- specifická objektu postoje, kdy podnět při verbální odpovědi bývá velmi obecný, avšak při aktuálním chování velmi specifický,
- nepředvídatelné vnější vlivy, např. nehody, nemoci atd.,
- očekávané nebo aktuální důsledky různého konání (Výrost, 2008).

O posledním bodu situačního faktoru, byť konkretizovaném, píše Nakonečný, když uvádí, že „rozpory mezi postoji a chováním jsou zřejmé, zejména tam, kde za chování odpovídající postojům hrozí subjektu trest“ (Nakonečný, 2009, s. 242).

Na vztah mezi postoji a chováním se však dá nahlížet také v opačném směru, tj. jestli naše jednání ovlivňuje naše postoje. K pozitivním závěrům došel S. Lieberman, když měřil promanažerské postoje u dělníků, kteří se stali buď pomocníky mistrů, nebo pomocníky ve skladu. Ačkoliv postoje obou skupin byly na počátku stejné, časem došlo k jejich změnám podle nově převzatých rolí (Lieberman, 1956 dle Nakonečný, 2009).

K oboustranné závislosti mezi postoji a chováním dospívá D. G. Myers a nabízí tři důvody, resp. teorie, proč naše jednání ovlivňuje naše postoje:

- Teorie sebe prezentace hovoří o lidech s náhledem vlastního chování, kteří doufají, že učiní dobrý dojem a budou adaptovat své postoje, aby byly v souladu s jejich chováním.
- Teorie disonance se zabývá našimi pocity napětí v situaci, kdy jednáme v rozporu se svými postoji, abychom tenzi redukovali, své chování si vnitřně ospravedlňujeme a měníme své postoje.
- Teorie sebepercepce říká, že informace o sobě získáváme obdobně jako informace o druhých, tedy pozorováním vlastního chování a vlastních reakcí na různé věci. Když pak jako pozorovatelé shledáme naše postoje křehkými či obojetnými, „odůvodňujeme“ si své chování, abychom se vyhnuli vnitřním rozporům (Myers, 1993 dle Nakonečný, 2009).

Mezi nejčastěji užívané způsoby měření postojů patří Likertova škála, sémantický diferenciál, sociometrické měření a Bogardova škála sociální vzdálenosti (Hayesová, 2009). Existují ještě další postupy, které v praxi sice nejsou primárně užívány k měření postojů, přesto však mohou, jak píše Oliverius (1986), sloužit jako základ pro vyvozování závěrů o postojích. Jsou jimi výpovědi, pozorování, projektivní metody, měření výkonů v objektivních úkolech a měření fyziologických reakcí na objekt.

Sexuální postoje

Sexuální postoje lidí se ve výzkumech zjišťují za pomoci stupnic, kdy na jedné straně jsou zastoupeny názory liberální, které tolerují nejrozumnější typy sexuálního chování, na druhé straně se nacházejí postoje restriktivní, které propagují zákazy a rozličná tabu (Uzel, 2004).

Z mnoha výzkumů vyplývá, že názory společnosti se posouvají pozvolna od postojů restriktivních k postojům liberálním, zvláště u postojů k předmanželským stykům, antikoncepci, interrupcím, homosexualitě, masturbaci, orálnímu sexu atd. (Weiss, Zvěřina, 2001; Uzel, 2004).

Změny sexuálních postojů i reálného chování souvisejí s mnoha sexuálně kulturními změnami v minulých letech a s technologickým pokrokem. Jmenujme například nástup celosvětové problematiky AIDS v osmdesátých letech a s tím související vyšší míru informovanosti v otázkách sexu; dále používání Internetu a díky němu snadnou dostupnost více i méně seriózních informací o sexuální problematice, přístup k pornografii, cybersexu apod.; dále pokroky v medicínském průmyslu antikoncepcí pro ženy počínaje a farmaceutickými preparáty typu Viagry pro muže konče; medializaci homosexuální a lesbické problematiky, mající vliv na politické boje za jejich práva atd. (Pettijohn II, Dunlap, 2010).

Co nejvíce ovlivňuje postoje lidí k sexuálním otázkám? Výzkumy ukazují, že je to mnoho faktorů. Mezi nejvýznamnější patří například stupeň dosaženého školního vzdělání, náboženské přesvědčení, rodinná výchova, pohlaví či věk. Platí, že sexuální liberalizace společnosti souvisí s vyšší vzdělaností a ateismem (Weiss, Zvěřina, 2001; Uzel, 2004). Možná právě vysoké procento lidí bez vyznání v České republice může být jednou z příčin, proč ve srovnání se zahraničními výzkumy zjistili Weiss a Zvěřina (2001), že postoje naší populace jsou ve většině otázek celkově liberálnější než postoje západoevropského či amerického obyvatelstva.

Náboženské přesvědčení vede zpravidla k negativnějším postojům k homosexualitě, interrupcím, k antikoncepci, k předmanželským stykům; pohlaví nejvíce ovlivňuje rozdíly postojů k mimomanželskému sexuálnímu chování, kdy ženy se spíše než muži domnívají, že nevěra souvisí s nešťastným manželstvím, a více než muži nesouhlasí s mimomanželským stykem postrádajícím lásku; ženy však bývají liberálnější v postojích k homosexualitě (Kinsey, Pomeroy, Martin, 1968, Glass, Wright, 1992, Weiss, Zvěřina, 2001).

Dalším faktorem může být urbanismus. Ukázalo se, že urbanismus podporuje otevřenou homosexualitu, ale ne předmanželský sex, soužití či manželskou nevěru. Urbanismus také podporuje sexuálně tolerantní postoje, aniž by se to nutně paralelně projevilo na chování (Wilson, 1995).

Pettijohn II a Dunlap (2010) zase zjistili, že američtí vysokoškolští studenti absolvující kurs lidské sexuality vykazují řadu subjektivních změn, mají liberálnější postoje týkající se sexuality, jsou tolerantnější k sexuálním praktikám druhých, cítí se více sexuálně svobodní a snížila se u nich sexuální úzkost. To se koneckonců shoduje s poznatky sociální psychologie zabývající se negativními předsudky, kdy jejich změnu může mimo jiné ovlivnit bližší seznámení s danou problematikou (Hayesová, 2009).

Sexuální postoje se mohou lišit také dle toho, či chování je posuzováno. Celkem 143 žen a 51 mužů vysokoškoláků ve věku 17 až 55 let (průměrný věk 20 let) vyplňovali Dotazník

sexuálních postojů TSAQ na devítistupňové Likertově škále. Otázky v dotazníku se týkaly buď přímo osoby respondenta, např. „Je pro mě přijatelné zapojit se do homosexuálních aktivit“, nebo ostatních lidí, např. „Pro ostatní lidi je přijatelné se angažovat v homosexuálních aktivitách“. Výsledky ukázaly signifikantní rozdíl, kdy zúčastnění byli liberálnější ve svých postojích při posuzování chování ostatních lidí než svého vlastního. Mezi muži a ženami nebyly zjištěny významné rozdíly (Hannon, Hall, Gonzalez a Cacciapaglia, 1999).

Charlie Glickman, americký sexuální pedagog, píše o hluboce zakořeněné „sex-negativity“ ve společnosti, čímž má na mysli přesvědčení spjaté s kulturními normami, že sex je ve své podstatě špatný. V rámci změn těchto postojů navrhuje učit se mluvit o sexu jasněji a otevřeně o něm diskutovat. Pro větší představivost porovnává sex s jídlem. Většina lidí respektuje stravovací preference druhých, např. rozhodne-li se někdo být vegetariánem. V oblasti sexu jsou však odlišné preference společností již méně tolerovány. Mluví-li se o jídle, obvykle se volí velmi přesné výrazy, např. žvýkat, polykat, popíjet atd., ovšem komunikace na sexuální téma bývá často složena z nepřesných výrazů, např. spát s někým. Glickman je zastáncem používání jasného jazyka zvláště při sdělování vlastních tužeb a uvádí příklad, že v restauraci také číšníkovi neříkáme: Přineste mi, co chcete, nebo všechno, co dobře chutná. Navíc sexuální negativita je spojena s mnoha předsudky, například se sexismem - je-li žena nazývána děvkou; s mýtem, že lidé afrického původu jsou hypersexuální, a proto jsou méně rozvinutí než lidé evropského původu; s ageismem - ukáže-li se, že senior je také sexuálně žijící bytost (Glickman, 2000).

VÝZKUMNÁ ČÁST

Jak již název diplomové práce napovídá, budeme ve výzkumné části sledovat jednak postoje k nevěře, jednak reálné chování respondentů v této oblasti. Obé navíc rozčleněno dle různých forem možného výskytu. Trochu obdobné dělení, avšak ne v rámci nevěry, použil Kinsey při svém výzkumu sexuálního chování mužů, jenž byl prvně publikován v roce 1948 v Americe (Kinsey, Pomeroy, Martin, 1968).

Ačkoliv je nevěra tématem, se kterým se můžeme setkat jak v našem soukromém, tak profesním životě velmi často, dalo by se říci, že neexistuje přímá úměra mezi jejím výskytem a výzkumy na dané téma. Zároveň je překvapivé, že ani diplomových prací, kde by nevěra byla opravdu jejich ústředním tématem, není tolik, kolik by se dalo předpokládat. Jedním z důvodů mohou být očekávané problémy při sběru dat. Již kdysi Kinsey se zmiňoval o mimořádné neochotě respondentů odpovídat na otázky týkající se nevěry. Rizik spojených s nechtěným prozračením mimomanželského vztahu je mnoho a naprostá anonymita respondentů je v podstatě nevyhnutelná, usilujeme-li o získání relevantních informací ze skutečného života.

Nebylo naší snahou naprosto vyčerpávajícím způsobem zmapovat oblast nevěry v našich zeměpisných šířkách, spíše šlo o jakousi sondu či orientační výzkum (Ferjenčík, 2000) v této oblasti. Zajímá nás, jaké jsou postoje k různým formám sexuálního chování, jež mohou být nevěrou, napříč pohlavím a věkem, a zda lze nalézt „hranice“ nevěry. Podstatné zpravidla bývá také to, kdo se nevěry dopouští. Budeme tedy sledovat rozdíly v postojích, jednalo-li by se o nevěru respondenta či o nevěru jeho partnera. Dále nás zajímají důvody, jež lidé uvádějí jako nejčastěji vedoucí k nevěře a věrnosti, a liší-li se názory na nevěru z hlediska demografických údajů respondentů.

Co se týká reálného chování, budeme sledovat, k jakým formám mimopartnerského sexuálního chování u respondentů dochází, a to z hlediska vývoje vztahu v čase. Dále nás zajímají četnosti výskytu z hlediska pohlaví. Nakonec budeme sledovat, jaký dopad měla nevěra jednoho či druhého z partnerů na vztah, zda spíše pozitivní či negativní.

7. Cíle výzkumu

V této kapitole je naším záměrem ujasnit cíle výzkumu. Jednotlivé cíle jsou rozděleny do samostatných subkapitol a daného řazení se držíme také v rámci výsledků a diskuse. První část se týká postojů, druhá část reálného chování.

7. 1. Zjištění postojů k nevěře vlastní x partnera

Budeme sledovat rozdíly v postojích podle toho, či chování je posuzováno, zda jde o chování samotného respondenta či jeho partnera, ačkoli je řeč stále o stejné formě chování.

Zrovna tak jako se liší vysvětlování událostí, pokud jde o vlastní chování či chování jiných osob, v sociální psychologii známé jako základní atribuční chyba, předpokládáme i my v rámci našeho výzkumu, že nastane rozdíl v posuzování vlastního a partnerova jinak totožného typu chování. Nesledujeme však tendence k usuzování na povahové či situační příčiny, ale předpokládáme, že respondenti budou v postojích týkajících se vlastní osoby více shovívaví při hodnocení, zda jde o nevěru, než v případě hodnocení stejného chování svého partnera. **Očekáváme tedy rozdíl mezi postoji k nevěře týkající se osoby respondenta (část C) a postoji k nevěře týkající se jeho partnera (část D), ačkoliv jde o stejný typ chování.**

7. 2. Zjištění postojů k nevěře dle věku respondentů

Budeme sledovat rozdíly v postojích mezi respondenty odlišných věkových kategorií. V průběhu života dochází k proměnám partnerského vztahu, kdy s přibývajícím věkem člověk přestává toliko lpět na naprostém vzájemném odevzdání a prolnutí obou osobností a zvyšuje se ochota k přijímání kompromisů a tendence k rezignacím na řešení určitých problémů. Postoje k partnerovi bývají shovívavější, tolerantnější a méně náročné, než bývaly dříve (Vágnerová, 2000). Vzhledem k tomu očekáváme, že starší respondenti budou „benevolentnější“ v postojích k nevěře než mladší, tzn., budou méně často uvádět, že dané chování považují za nevěru. **Očekáváme tedy, že nastane rozdíl v postojích k nevěře mezi respondenty mladšími a staršími.**

7. 3. Zjištění postojů k platonické a homosexuální nevěře dle pohlaví respondentů

Budeme sledovat jednak rozdíly v postojích k platonické nevěře partnera, jednak rozdíly v postojích k homosexuální nevěře žen a mužů, obojí z hlediska pohlaví respondentů.

Důvodem sledování postojů k platonické nevěře partnera jsou výzkumy evolučních psychologů, o nichž se blíže zmiňujeme v teoretické části této diplomové práce. Výsledky výzkumů naznačují, že pro ženy je citová nevěra muže více ohrožující, neboť při ní existuje vyšší riziko odchodu partnera a s tím související ztráta přístupu ke zdrojům důležitého nejen pro ni, ale především pro potomky. Předpokládáme tedy, že ženy budou častěji než muži uvádět, že považují za nevěru platonický vztah svého partnera k někomu jinému (D5). **Očekáváme tedy rozdíl v postojích k platonickému vztahu partnera jakožto nevěře mezi respondenty mužského a ženského pohlaví.**

Důvod sledování postojů k homosexuální nevěře žen a mužů hlediska pohlaví respondentů vychází z faktu, že ve společnosti existuje větší tolerance k homosexualitě žen než mužů, jak je opět zmiňováno v teoretické části diplomové práce. Předpokládáme tedy, že na otázky týkající se mimomanželského či mimopartnerského styku respondenta (C12), resp. jeho partnera (D12), s osobou stejného pohlaví, odpoví zúčastnění v souladu se zmíněnou tendencí, tzn., respondenti budou „tolerantnější“ k homosexualitě žen. **Očekáváme tedy rozdíl mezi muži a ženami v jejich postojích k mimomanželskému homosexuálnímu chování jakožto nevěře.**

7. 4. Zjištění subjektivního určení hranic nevěry respondentů

Budeme sledovat postoje ke všem formám mimopartnerského chování a naší snahou bude nalézt hranici, za kterou již většina lidí považuje dané chování za nevěru. Soustředíme se tedy na odpovědi respondentů na otázky v části C a D dotazníku a za pomoci deskriptivní statistiky budeme sledovat, kdy převáží kladné odpovědi. **Zajímá nás, kde jsou hranice nevěry dle subjektivního určení většiny respondentů.**

Ačkoliv budeme při zjišťování hranic nevěry vycházet především z výsledků všech respondentů, je možné v rámci postojů k jednotlivým formám mimopartnerského chování sledovat zvlášť názory žen a mužů.

7. 5. Zjištění názorů na nevěru dle demografických údajů respondentů

Budeme sledovat postoje k nevěře obecně (F1) z hlediska demografických údajů. Již z teoretické části víme, že postoje k sexuální problematice ovlivňuje nejvíce dosažené vzdělání, náboženské přesvědčení, rodinná výchova, pohlaví, věk nebo urbanismus. **Zajímají nás tedy rozdíly v názorech na nevěru z hlediska demografických údajů respondentů.**

7. 6. Zjištění prevalence mimopartnerského chování dle pohlaví a náboženského přesvědčení respondentů

Budeme sledovat rozdíly ve výskytu reálného mimopartnerského chování mezi respondenty jednak dle jejich pohlaví, jednak dle jejich náboženského přesvědčení s tím, že v obou případech ještě rozlišujeme chování realizované v předchozích vztazích respondentů a v jejich současném vztahu.

Jak jsme se zmínili v teoretické části této práce, ve výsledcích mnoha výzkumů se ukazuje, že muži se dopouštějí nevěry častěji než ženy, i když často je sledována pouze nevěra formou náhodného jednorázového styku nebo dlouhodobého vztahu. Vzhledem k tomu, že my sledujeme v dotazníkovém šetření více typů mimopartnerského sexuálního chování, můžeme se přesvědčit, zda vyšší výskyt reálného chování mužů bude v případě našich respondentů i u těchto dalších forem chování. **Zjišťujeme tedy rozdíl mezi muži a ženami ve výskytu mimopartnerského chování, ať již v jejich předchozích či v současném vztahu.**

Z teoretické části víme, že náboženské přesvědčení ovlivňuje sexuální postoje lidí. Zároveň jsme v našem výzkumu v části B dotazníku zjišťovali názory respondentů mimo jiné na to, co vede lidi k zachování věrnosti, a celkem 37 respondentů se shodlo v názoru, že k zachování věrnosti vede víra. Zajímalo nás tedy, zda je tomu ve skutečnosti opravdu tak a zda **jsou respondenti označující se jako věřící opravdu věrní, resp. věrnější než respondenti bez vyznání.**

7. 7. Zjištění výskytu nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase

Zaměříme se na kladné odpovědi respondentů u výskytu reálného mimopartnerského chování v současném vztahu a především na údaj, po kolika letech k němu došlo prvně.

Připomeňme si skutečnosti již zmíněné v teoretické části diplomové práce, že fáze zamilovanosti trvá v průměru 2 roky (Money, 1986 dle Weiss, 2010), k první manželské vývojové krizi dochází v rozmezí 3. až 7. roku trvání společného soužití (Plzák, 1973), resp.

od druhého roku manželství a vrcholí přibližně pátým rokem (Plzák, 1988) a po 17 až 25 letech se dostaví druhá manželská vývojová krize (Plzák, 1973).

Zajímá nás tedy, kdy dochází prvně k mimopartnerskému chování a zda existuje návaznost na první a druhou manželskou vývojovou krizi.

7. 8. Zjištění vlivu nevěry na partnerský vztah

Na závěr budeme sledovat vliv nevěry na partnerský vztah, převáží-li pozitivní či negativní dopad. Opět rozlišujeme dvě různé situace, jednak byl-li nevěrný samotný respondent, jednak vyšla-li na povrch nevěra jeho partnera. Na výběr byly vždy tři odpovědi, jednak posílení, upevnění či zkvalitnění vztahu, dále zhoršení či rozvrácení vztahu a třetí možností byla odpověď „nelze posoudit /či/ nebyl/a jsem nevěrný/á“ – šlo-li o samotného respondenta, nebo „nelze posoudit /či/ nic takového se nestalo“ – šlo-li o jeho partnera. Také jsme se respondentů dotazovali, v čem konkrétně vidí pozitiva či negativa. **Zajímá nás tedy, jaký vliv má nevěra na partnerský vztah, zda převáží pozitivní či negativní dopad.**

8. Metoda a výběr respondentů

8. 1. Metoda sběru dat

Vzhledem k předmětu výzkumu, jenž je oblastí velmi osobní, citlivou a v případě prozrazení nechtěných faktů také značně riskantní pro respondenty, byla naprostá anonymita nevyhnutelná, bylo-li cílem usilovat o získání relevantních informací. Z tohoto důvodu byl pro sběr dat použit anonymní dotazník, který byl v období od 10. 10. 2010 do 22. 2. 2011 umístěn na volně přístupné on-line adrese: dpnevera.707.cz. Zároveň byla hned v úvodním textu, jehož součástí bylo mimo jiné představení mé osoby, vedoucího DP a účelu výzkumu, také prosba, aby dotazník vyplňovali respondenti bez přítomnosti druhé osoby.

Z důvodů co možná největší eliminace nepravdivých odpovědí a zároveň snížení neochoty respondentů dotazník vyplnit, byla dále v úvodním textu nabídnuta možnost neodpovídat na otázky, jež by činily respondentům potíže s upřímnými odpověďmi. Navíc jak úvodní text, tak otázky v dotazníku byly formulovány s maximální možnou neutralitou. Koneckonců důslednou anonymitu, nabídku možnosti neodpovědět a neutralitu kladených otázek doporučuje také Disman (1993) v případě výzkumů obsahujících „otázky, o nichž se nemluví“.

Dotazník byl určen pro osoby starší 18 let a jakékoli sexuální orientace. Hranice osmnácti let byla stanovena s předpokladem, že osmnáctiletý respondent již má zkušenosti v oblasti partnerských potažmo sexuálních vztahů. To koneckonců dokládá i výzkum Weisse a Zvěřiny, kteří uvádějí, že nejčastějším věkem prvního koitu bývá 17. a 18. rok života (Weiss, Zvěřina, 2001). Neznamená to ovšem, že by koitu nepředcházel vztah v platonické podobě či s nekoitálním sexuálním chováním, jak tomu u mladých lidí často bývá (Říčan, 1990).

Dále byla respondentům k dispozici mailová adresa pro podněty a připomínky. Tuto možnost využil pouze jeden pohoršený jedinec, jemuž se dostalo odpovědi.

8. 2. Struktura dotazníku

Samotný dotazník byl rozdělen na části A, B, C, D, E a F. V části A jsme sledovali devět různých demografických údajů respondenta – pohlaví, věk, dokončené vzdělání, rodinný stav, velikost místa bydliště, zda je respondent věřící, jeho sexuální orientaci, vztahy jeho rodičů a sexuální zneužití v anamnéze.

Část B, jež byla záměrně umístěna hned na začátek, kdy respondent ještě není znaven vyplňováním, obsahovala dvě otevřené otázky zjišťující důvody a motivace, o nichž se respondent domnívá, že vedou lidi k nevěře a naopak k zachování věrnosti.

Části C a D jsou zaměřeny na postoje k nevěře, kdy v části C respondent posuzuje výčet třinácti různých forem chování z pohledu své osoby a v části D naprosto totožný výčet, ovšem pokud by se daného chování dopouštěl jeho partner.

Část E se již týká skutečného chování, respondent vyplňuje, zda realizoval některou z oněch třinácti forem chování jednak ve svém současném vztahu, jednak ve vztazích přechozích. Dále jsme sledovali, jak dlouho trvá jeho současný vztah. Odpověděl-li kladně na výskyt nějaké formy chování v současném svazku, chtěli jsme znát, kdy prvně k takovému chování došlo od počátku tohoto vztahu.

Část F obsahovala tři závěrečné otázky. První otázka se týkala respondentova názoru na nevěru s výběrem čtyř různých možností odpovědí, kdy první tři možnosti se shodovaly s nabídkou odpovědí použitých Weissem a Zvěřinou v průzkumu sexuálního chování, zkušeností a postojů v ČR v roce 1993 a 1998 (Weiss, Zvěřina, 2001) a poslední čtvrtá se shodovala s možností odpovědi na obdobnou otázku ve výzkumu, jež provedli Mellan s Šípovou a o němž se zmiňují ve své knize Mladé manželství (Mellan, Šípová, 1991). Zbylé dvě otázky v části F dotazníku sledovaly pozitivitu či negativitu dopadu (prozrazené) nevěry na partnerství, jedna z pohledu nevěry respondenta samého, druhá v situaci, vyšla-li na povrch nevěra jeho partnera.

Na závěr nechybělo poděkování a přání hezkého dne.

8. 3. Předvýzkum

Ještě než byl dotazník umístěn on-line na zmíněnou stránku, provedli jsme předvýzkum na malém vzorku lidí různého pohlaví, věku a dosaženého vzdělání, kteří dotazník vyplňovali, ovšem neodevzdávali ho, neboť cílem nebyl ještě sběr dat, ale testování srozumitelnosti a jednoznačnosti otázek (Disman, 1993). Po tomto kroku došlo k několika málo drobným úpravám v textu, především vysvětlení použitých odborných názvů.

8. 4. Metoda výběru respondentů

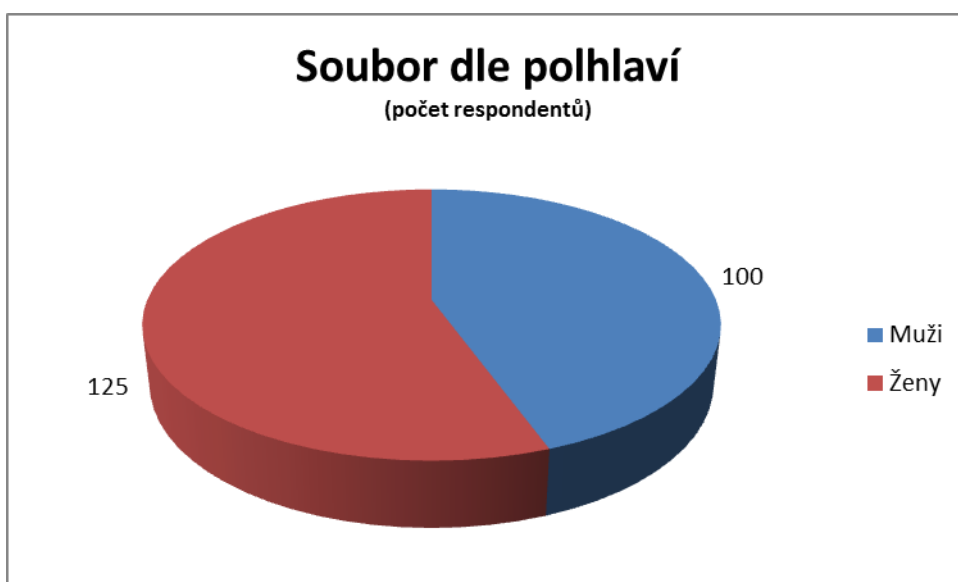
Výběr respondentů byl realizován za pomoci tří různých metod, a to příležitostným výběrem, lavinovým výběrem (Ferjenčík, 2000) a nelze vyloučit ani samovýběr – anketní

šetření (Disman, 1993), vzhledem ke skutečnosti, že dotazník byl veřejně přístupný na Internetu, potažmo stránkách knihovny (viz dále).

Link s adresou a žádostí o jeho další šíření jsem jednak umístila na svůj profil v sociální síti Facebook, dále jej rozeslala velkému počtu svých bližších i vzdálenějších známých. Někteří respondenti sdíleli link v rámci svého facebookového profilu, tudíž k němu měli přímý přístup další jedinci, zrovna tak jako byl link dále šířen formou e-mailů mezi respondenty a v rámci několika institucí. Mám také informaci, že jedna respondentka umístila link na stránky místní knihovny.

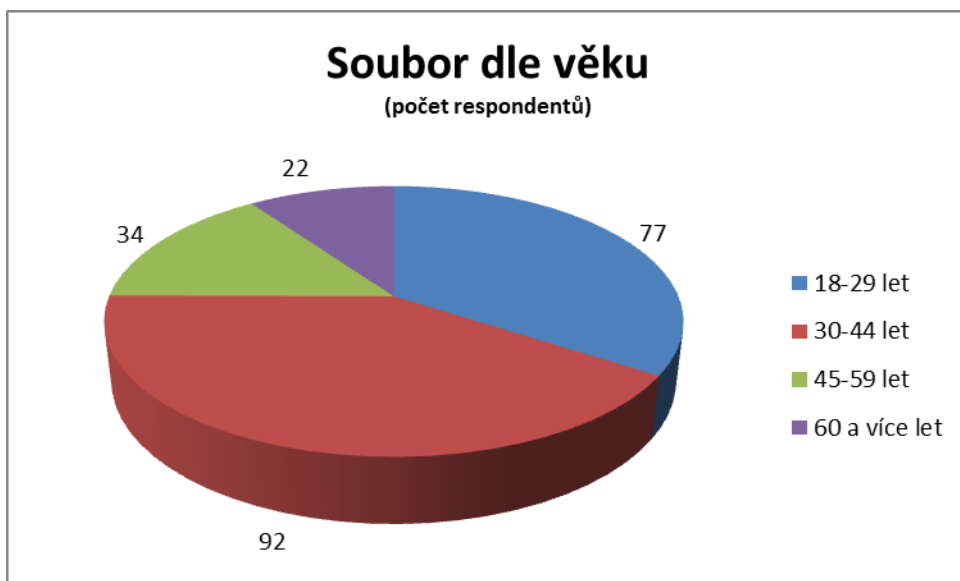
8. 5. Charakteristika výběrového souboru

Výzkumu se zúčastnilo celkem 225 respondentů, z toho bylo 100 mužů a 125 žen (viz graf 1), údaje v procentech činí 44,4 % mužů a 55,6 % žen.

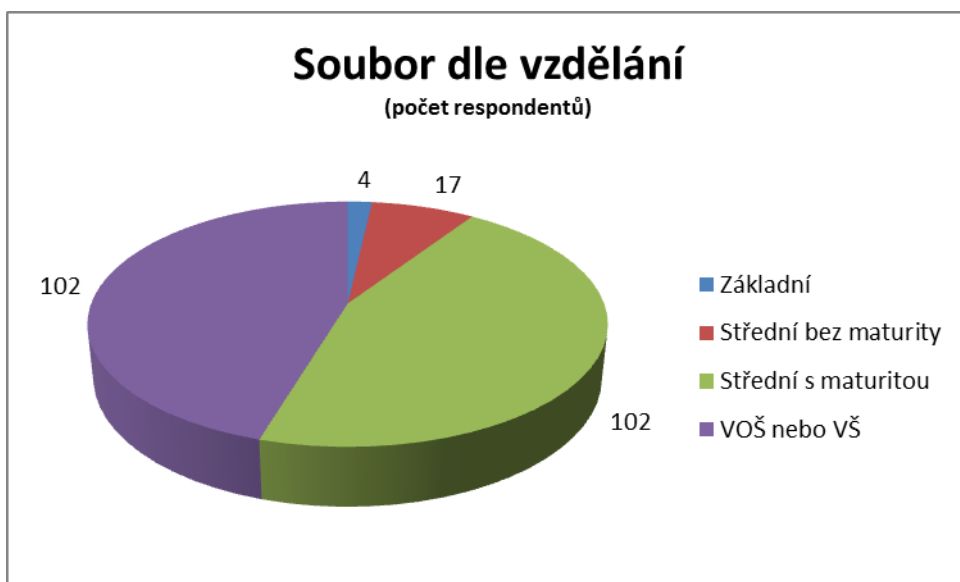
Graf 1 – Soubor dle pohlaví

Věk respondentů jsme sledovali za pomoci čtyř kategorií. Minimálním možným věkem respondentů bylo 18 let, tudíž první věková kategorie byla v rozmezí od 18 do 29 let a spadá do ní 77 účastníků, v procentech vyjádřeno 34,2 %. V druhé kategorii od 30 do 44 let je 92 respondentů, v procentech 40,9 %. Ve třetí v rozmezí 45 až 59 let bylo 34 účastníků, což činí 15,1 %. V poslední kategorii od 60 let výše bylo 22 účastníků, v procentech vyjádřeno 9,8 % (viz graf 2).

Graf 2 – Soubor dle věku

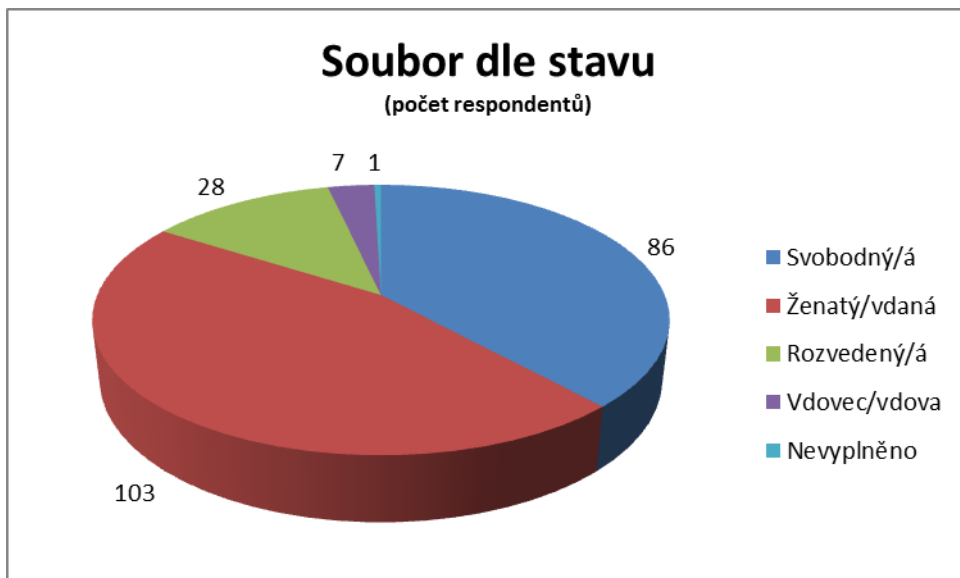
Vzdělání respondentů jsme zjišťovali v dotazníku za pomoci čtyř kategorií v nabídce. V první šlo o základní vzdělání a zde máme 4 respondenty, což činí 1,8 % z celkového počtu. Druhou kategorií bylo střední vzdělání bez maturitní zkoušky, kde je 17 zúčastněných, v procentech 7,6 %. Střední vzdělání s maturitní zkouškou mělo 102 respondentů, tj. 45,3 %, a totožné množství respondentů je i v poslední kategorii vyšší odborné školy či vysoké školy (viz graf 3).

Graf 3 – Soubor dle vzdělání

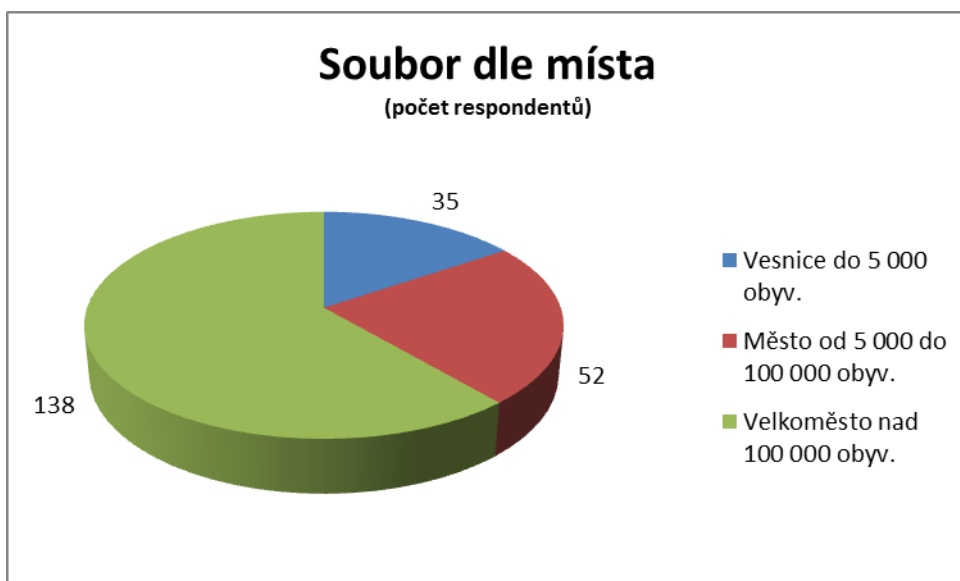
Rodinný stav respondentů byl zastoupen následovně. Svobodných bylo 86, což v procentech činí 38,2 %. Ženatých či vdaných respondentů bylo 103, na procenta 45,8 %. Rozvedení byli zastoupeni 28 účastníky, vyjádřeno v procentech 12,4 %. Vdovců a vdov bylo

celkem 7, v procentech pak 3,1 %. Jeden respondent nevyplnil tento demografický údaj (viz graf 4).

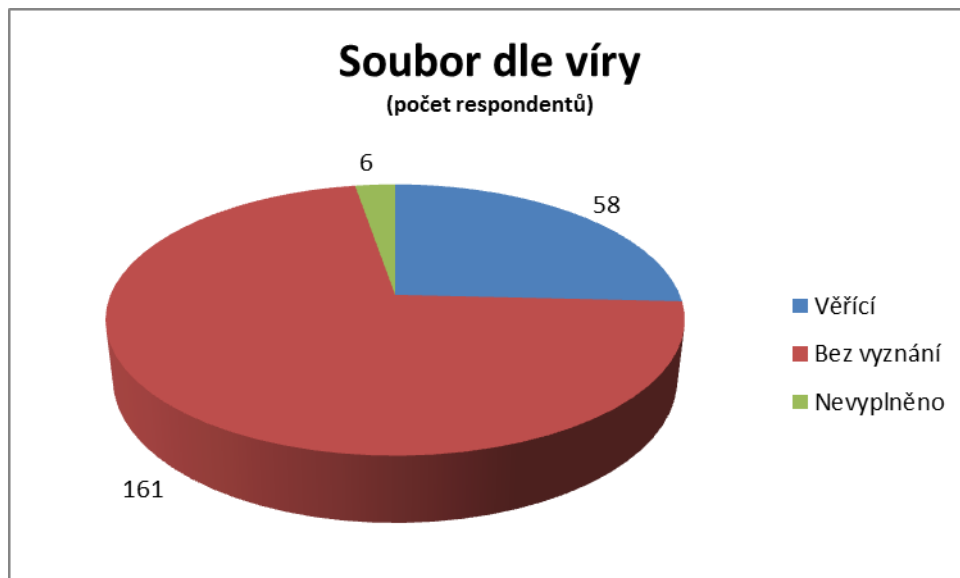
Graf 4 – Soubor dle stavu

Ve výzkumu jsme také sledovali velikost místa dle počtu obyvatel, v němž respondenti žijí. Z vesnice do 5 000 obyvatel bylo 35 respondentů, což vyjádřeno v procentech činí 15,6 %. Ve městě od 5 000 do 100 000 obyvatel žilo 52 respondentů, v procentech 23,1 %. Největší zastoupení mělo velkoměsto s počtem obyvatel nad 100 000, odkud bylo 138 respondentů, v procentech 61,3 % (viz graf 5).

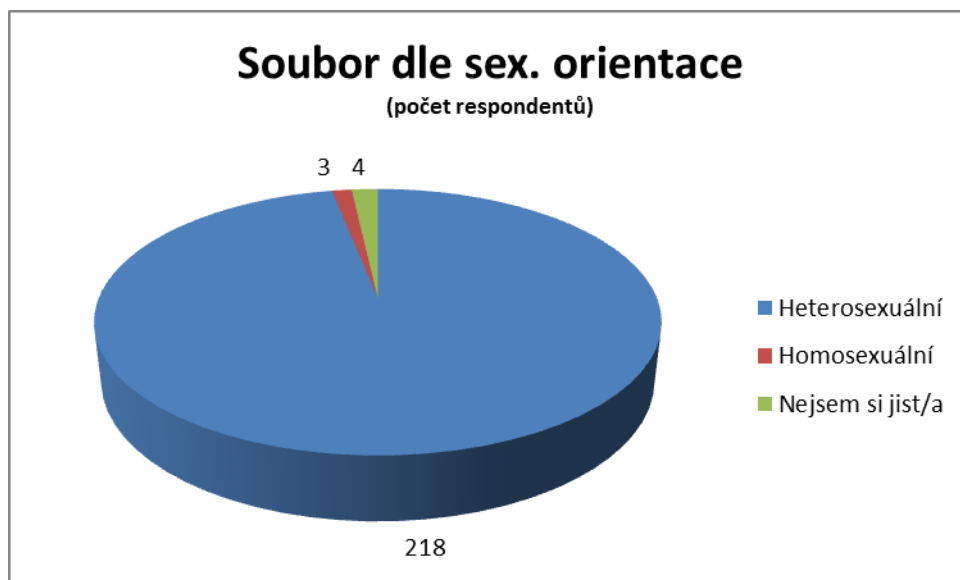
Graf 5 – Soubor dle místa

Co se vyznání týče, výzkumu se zúčastnilo 58 věřících respondentů, v procentech 25,8 %, a 161 bez vyznání, tj. 71,6 %. Tento údaj nevyplnilo 6 respondentů (viz graf 6).

Graf 6 – Soubor dle víry

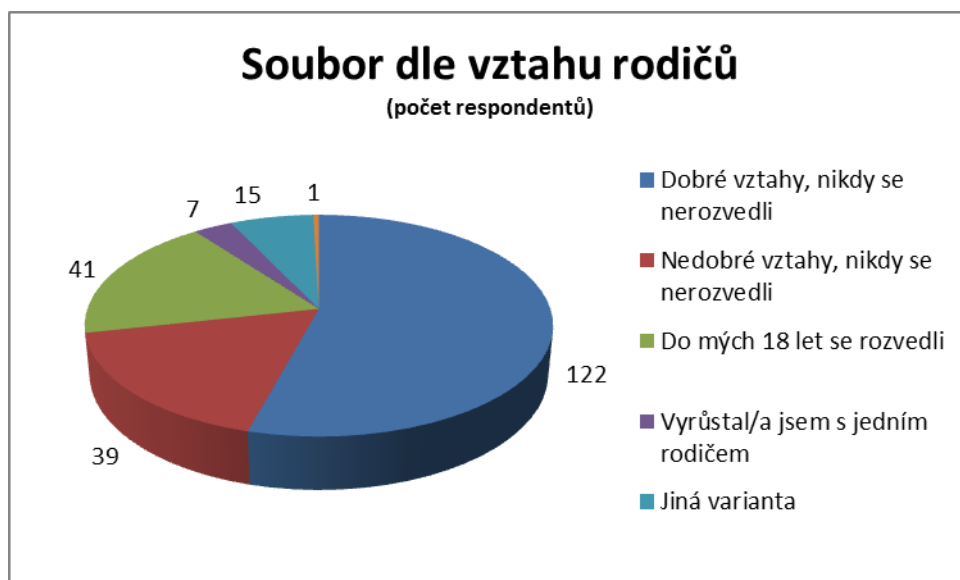
Sedmým sledovaným demografickým údajem byla sexuální orientace respondentů, 218 jich uvedlo heterosexuální orientaci, v procentech vyjádřeno 96,9 %. Homosexualitu uvedli 3 respondenti, tj. 1,3 %, a 4 si nebyli jisti svou sexuální orientací, což v procentech činí 1,8 % (viz graf 7).

Graf 7 – Soubor dle sexuální orientace

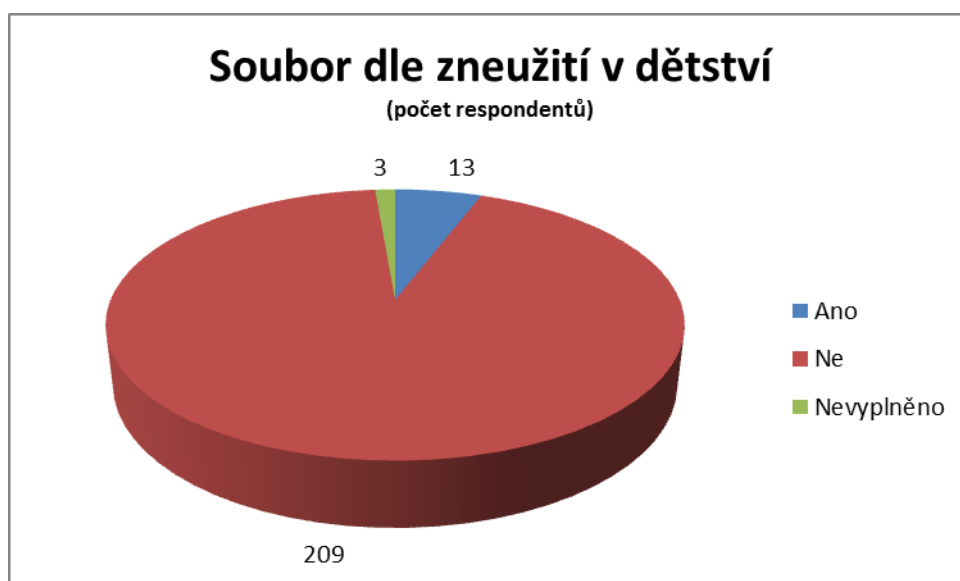
Dále jsme sledovali vztahy rodičů, v nichž respondent vyrůstal. Účastníků, jejichž rodiče měli dobré vztahy a nikdy se nerozvedli, bylo 122, v procentech 54,2 % z celkového vzorku.

Nedobré vztahy rodičů, kteří se ale nikdy nerozvedli, uvedlo 39 respondentů, tj. 17,3 %. Kategorii, která obsahuje rozvod rodičů do 18 let respondenta, zaškrtnulo 41 lidí, což je 18,2 %. 7 účastníků, tedy 3,1 % uvedlo, že vyrůstali pouze s jedním rodičem, a 15 lidí, tj. 6,7 %, zaškrtnulo kategorii jiná varianta. Jeden respondent údaj o vztahu rodičů nevyplnil (viz graf 8).

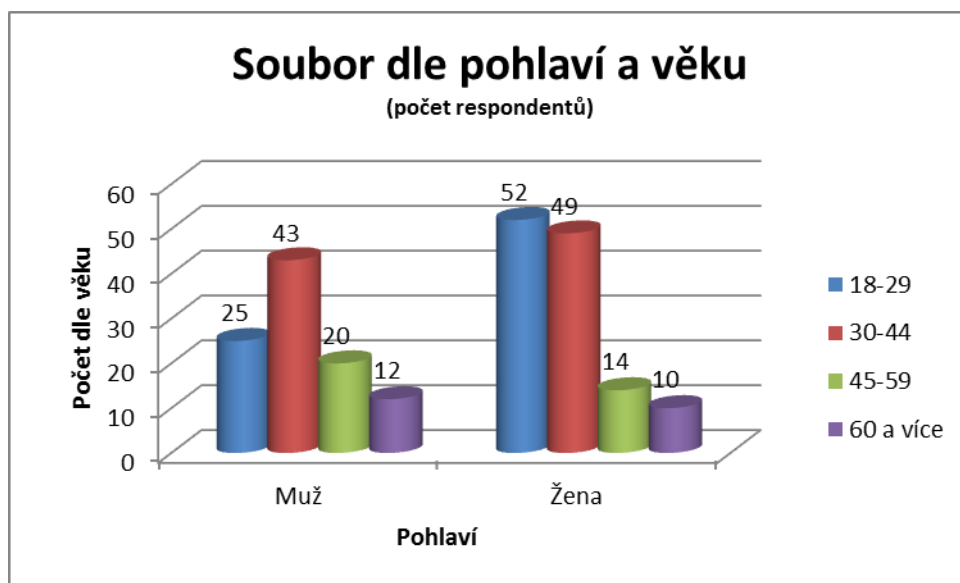
Graf 8 – Soubor dle vztahu rodičů

Posledním sledovaným demografickým údajem bylo sexuální zneužití v dětství. Odpověď ano uvedlo 13 respondentů, což je 5,8 %, a 209 vyplnilo odpověď ne, což činí 92,9 %. Tři respondenti tento údaj nevyplnili (viz graf 9).

Graf 9 – Soubor dle zneužití v dětství

Srovnáme-li soubor dle pohlaví a věku současně, uvidíme, že poměr mužů a žen v jednotlivých věkových kategoriích je celkem vyrovnaný, jedinou výjimkou je přibližně dvojnásobný počet žen ve věku od 18 do 29 let oproti mužům stejného věkového rozmezí (viz graf 10).

Graf 10 – Soubor dle pohlaví a věku

8. 6. Metoda zpracování a analýzy dat

Pro zpracování sebraných dat bylo použito statistické metody jak deskriptivní, tak induktivní.

Náš výzkum byl z větší části kvantitativní, avšak v rámci dotazníkového šetření jsme měli několik málo otevřených otázek s možností volné odpovědi a zde jsme při zpracovávání dat postupovali jako při kvalitativní formě výzkumu.

Sebraná data byla zpracována pomocí počítačových programů Microsoft Excel a SPSS. V rámci programu SPSS bylo při hodnocení dat použito následujících statistických testů: McNemar-Bowker test, Fisherův exaktní test a Pearsonův chí-kvadrát test.

9. Výsledky

Obsahem této kapitoly je prezentace výsledků získaných na základě našeho dotazníkového šetření. Pro lepší přehlednost se budeme zabývat nejdříve postoji a poté reálným chováním, stejně jako je tomu při rozvržení cílů výzkumu. Vzhledem k velkému množství výstupních údajů jsme se rozhodli minimalizovat množství výsledných tabulek v textu a prezentovat v některých podkapitolách pouze ty opodstatněné. Přehled všech výsledných dat může pak čtenář nalézt v příloze. Činíme tak kvůli zachování přehlednosti diplomové práce, neboť sledování třinácti různých typů chování s sebou nese velké množství výstupních informací.

9. 1. Zjištění postojů k nevěře vlastní x partnera

Cílem bylo sledovat rozdíly v postojích podle toho, či chování je posuzováno, zda jde o chování samotného respondenta či jeho partnera, ačkoli je řeč stále o stejné formě chování.

Očekávali jsme, že nastane rozdíl mezi postoji k nevěře týkající se osoby respondenta (část C) a postoji k nevěře týkající se jeho partnera (část D), ačkoliv jde o stejný typ chování.

K testování této hypotézy byl použit McNemar-Bowkerův test, neboť sledujeme poměr četností u dvou závislých proměnných a tabulka má velikost 3x3. Zmíněné rozdíly byly navíc sledovány z hlediska pohlaví respondentů.

Z důvodu snahy o zachování přehlednosti diplomové práce, uvádíme zde pouze ty výstupní údaje, u kterých statistické testování prokázalo signifikantnost. Přehled všech výstupních dat lze nalézt v příloze.

FLIRT

JA - FLIRT * P - FLIRT * POHLAVI Crosstabulation

POHLAVI				P - FLIRT			Total
				ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
MUZ	JA - FLIRT	ANO	Count	6	3	2	11
			% of Total	6,0%	3,0%	2,0%	11,0%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count	7	34	13	54
			% of Total	7,0%	34,0%	13,0%	54,0%
		NE	Count	0	4	31	35
			% of Total	,0%	4,0%	31,0%	35,0%
	Total		Count	13	41	46	100
			% of Total	13,0%	41,0%	46,0%	100,0%
ZENA	JA - FLIRT	ANO	Count	2	0	2	4
			% of Total	1,6%	,0%	1,6%	3,2%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count	2	67	7	76
			% of Total	1,6%	54,0%	5,6%	61,3%
		NE	Count	0	15	29	44
			% of Total	,0%	12,1%	23,4%	35,5%
	Total		Count	4	82	38	124
			% of Total	3,2%	66,1%	30,6%	100,0%

Tabulka 1 – Porovnání postojů k vlastnímu a partnerovu flirtování

Sledujme část tabulky 1, týkající se mužů, neboť zde byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi postoji ($p=0,039$). Vidíme, že největší posun nastal v případě, kdy 13 (13 %) respondentů uvedlo, že své vlastní flirtování sice nepovažují za nevěru, ale domnívají se, že by partnerce takové chování vadilo a přitom současně partnerčino flirtování by za nevěru vůbec nepovažovali. Oproti tomu pouze 4 (4 %) respondenti uvedli, že by vlastní flirtování za nevěru nepovažovali, ale partnerčino flirtování by jim vadilo, byť ho jako nevěru neoznačili. I další datová dvojice vykazuje hodnoty stejným směrem (2 % ku 0 %). **Největší posun nastal tedy opačným směrem, než jsme čekali, kdy si muži uvědomují vlastní flirtování jako chování pro partnerky nepříjemné, kdežto oni sami shledávají partnerčino flirtování jako neškodné. Rozdíl mezi postoji mužů byl statisticky významný ($p=0,039$).**

Ovšem je třeba si všimnout také posunu v opačném směru, kdy 7 (7 %) mužů uvedlo, že vlastní flirtování sice za nevěru nepovažují, ale domnívají se, že by partnerkám vadilo a přitom současně partnerčino flirtování za nevěru považují. Oproti tomu pouze 3 (3 %) muži uvedli, že vlastní flirtování za nevěru považují a zároveň partnerčino flirtování sice za nevěru nepovažují, ale její chování by jim vadilo. To by spíše naznačovalo, že flirtování žen

shledávají muži závažnějším a vlastní flirtování neškodnějším chováním, ovšem zaznamenané hodnoty byly o poznání nižší.

STRIPSHOW

JA - STRIP * P - STRIP * POHLAVI Crosstabulation

POHLAVI				P - STRIP			Total
				ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
MUZ	JA - STRIP	ANO	Count	4	1	3	8
			% of Total	4,0%	1,0%	3,0%	8,0%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i v adilo	Count	1	6	13	20
			% of Total	1,0%	6,0%	13,0%	20,0%
		NE	Count	2	0	70	72
			% of Total	2,0%	,0%	70,0%	72,0%
Total			Count	7	7	86	100
			% of Total	7,0%	7,0%	86,0%	100,0%
ZENA	JA - STRIP	ANO	Count	1	2	2	5
			% of Total	,8%	1,6%	1,6%	4,1%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i v adilo	Count	0	12	3	15
			% of Total	,0%	9,8%	2,5%	12,3%
		NE	Count	0	11	91	102
			% of Total	,0%	9,0%	74,6%	83,6%
Total			Count	1	25	96	122
			% of Total	,8%	20,5%	78,7%	100,0%

Tabulka 2 - Porovnání postojů k vlastnímu a partnerovu sledování stripshow

Nyní budeme sledovat celou tabulku 2, neboť byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi postoji jak v případě mužů ($p=0,004$), tak žen ($p=0,036$). Rozebereme nejprve výstupní údaje týkající se mužů. Vidíme, že největší posun nastal v případě, kdy 13 (13 %) respondentů uvedlo, že své vlastní chování (sledování stripshow) sice nepovažují za nevěru, ale domnívají se, že by to partnerkám vadilo, a přitom současně partnerčinu účast na podobné akci by za nevěru vůbec nepovažovali. Oproti tomu ani jeden (0 %) respondent neuvedl, že by vlastní sledování stripshow za nevěru nepovažoval, přičemž by současně partnerčino sledování stripshow za nevěru sice nepovažoval, ale vadilo by mu to. **Posun nastal opět opačným směrem, než jsme očekávali, muži v případě vlastního sledování stripshow pociťují větší závažnost takového jednání než u svých partnerek. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,004$).**

Nyní se soustředíme na ženy, největší rozdíl byl zaznamenán v případě, kdy 11 (9 %) respondentek vlastní účast na stripshow za nevěru nepovažuje a přitom současně partnerovo sledování stripshow sice za nevěru nepovažuje, ale vadilo by jim to. Oproti tomu pouze 3 (2,5 %) respondentky odpověděly, že by partnerovo sledování stripshow za nevěru vůbec nepovažovaly, a přitom současně vlastní účast na takové akci by sice za nevěru také nepovažovaly, ale domnívají se, že by to partnerovi vadilo. **U žen nastal rozdíl ve směru, jaký jsme předpokládali, že pro ženy je partnerovo sledování stripshow více závažným činem, kdežto vlastní účast na podobné akci shledávají spíše jako neškodnou. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,036$).**

PLATONICKÝ VZTAH

JA - PLATON * P - PLATON * POHLAVI Crosstabulation							
POHLAVI				P - PLATON			Total
				ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
MUZ	JA - PLATON	ANO	Count	42	7	2	51
			% of Total	42,4%	7,1%	2,0%	51,5%
		NEPOVAZUJI, ale partnerovi v adilo	Count	1	27	3	31
			% of Total	1,0%	27,3%	3,0%	31,3%
	NE		Count	3	5	9	17
			% of Total	3,0%	5,1%	9,1%	17,2%
	Total		Count	46	39	14	99
			% of Total	46,5%	39,4%	14,1%	100,0%
ZENA	JA - PLATON	ANO	Count	45	1	1	47
			% of Total	36,0%	,8%	,8%	37,6%
		NEPOVAZUJI, ale partnerovi v adilo	Count	6	39	3	48
			% of Total	4,8%	31,2%	2,4%	38,4%
	NE		Count	8	8	14	30
			% of Total	6,4%	6,4%	11,2%	24,0%
	Total		Count	59	48	18	125
			% of Total	47,2%	38,4%	14,4%	100,0%

Tabulka 3 - Porovnání postojů k vlastnímu a partnerovu mimopartnerskému platonickému vztahu

Sledujme část tabulky 3, týkající se žen, neboť zde byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi postoji ($p=0,010$). Vidíme, že největší posun nastal v případě, kdy 8 (6,4 %) respondentek uvedlo, že vlastní platonický vztah nepovažují za nevěru, a přitom současně partnerův platonický vztah by za nevěru považovali. Oproti tomu pouze jedna (0,8 %) respondentka uvedla, že by vlastní platonický vztah za nevěru považovala, a zároveň by pro

ni partnerův platonický vztah s někým jiným nevěrou nebyl. K posunu stejným směrem došlo i u ostatních datových dvojic (4,8 % ku 0,8 % a 6,4 % ku 2,4 %).

Z výše uvedeného vyplývá, že rozdíl v postojích jde námi očekávaným směrem a vlastní platonický vztah je ženami posuzován méně často jako nevěra než platonický vztah, který by se udržoval jejich partner. Rozdíl byl signifikantní ($p=0,010$).

NECKING

JA - NECKING * P - NECKING * POHLAVI Crosstabulation

POHLAVI				P - NECKING			Total
				ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
MUZ	JA - NECKING	ANO	Count	79	1	2	82
			% of Total	80,6%	1,0%	2,0%	83,7%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count	1	8	1	10
			% of Total	1,0%	8,2%	1,0%	10,2%
		NE	Count	2	1	3	6
			% of Total	2,0%	1,0%	3,1%	6,1%
	Total	Count	82	10	6	98	
		% of Total	83,7%	10,2%	6,1%	100,0%	
ZENA	JA - NECKING	ANO	Count	103	9	0	112
			% of Total	82,4%	7,2%	,0%	89,6%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count	0	5	1	6
			% of Total	,0%	4,0%	,8%	4,8%
		NE	Count	2	1	4	7
			% of Total	1,6%	,8%	3,2%	5,6%
	Total	Count	105	15	5	125	
		% of Total	84,0%	12,0%	4,0%	100,0%	

Tabulka 4 - Porovnání postojů k vlastnímu a partnerovu mimopartnerskému neckingu

Sledujme část tabulky 4, týkající se žen, neboť zde byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi postoji ($p=0,012$). Vidíme, že největší posun nastal v případě, kdy 9 (7,2 %) respondentek uvedlo, že své vlastní chování (necking) považují za nevěru, a přitom současně partnerův necking by za nevěru nepovažovali, ale vadil by jim. Oproti tomu ani jedna (0 %) respondentka neuvedla, že by vlastní necking za nevěru nepovažovala, byť s domněnkou, že by partnerovi zřejmě vadil, a zároveň by pro ni partnerův necking s třetí osobou nevěrou byl.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozdíl v postojích je v opačném směru, než jsme očekávali, a vlastní necking je ženami posuzován častěji jako nevěra než necking,

kterého by se dopustil jejich partner, byť by ženám takové chování vadilo. Tento rozdíl byl signifikantní ($p=0,012$).

HOMOSEXUÁLNÍ STYK

JA - HOMOSTYK * P - HOMOSTYK * POHLAVI Crosstabulation

POHLAVI				P - HOMOSTYK			Total
				ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
MUZ	JA - HOMOSTYK	ANO	Count	59	5	15	79
			% of Total	61,5%	5,2%	15,6%	82,3%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count	2	3	3	8
			% of Total	2,1%	3,1%	3,1%	8,3%
	NE		Count	2	2	5	9
			% of Total	2,1%	2,1%	5,2%	9,4%
	Total		Count	63	10	23	96
			% of Total	65,6%	10,4%	24,0%	100,0%
ZENA	JA - HOMOSTYK	ANO	Count	92	2	0	94
			% of Total	76,0%	1,7%	,0%	77,7%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count	4	4	1	9
			% of Total	3,3%	3,3%	,8%	7,4%
	NE		Count	6	3	9	18
			% of Total	5,0%	2,5%	7,4%	14,9%
	Total		Count	102	9	10	121
			% of Total	84,3%	7,4%	8,3%	100,0%

Tabulka 5 - Porovnání postojů k vlastnímu a partnerovu homosexuálnímu styku

Sledujme část tabulky 5, týkající se mužů, neboť zde byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi postoji ($p=0,010$). Vidíme, že největší posun nastal v případě, kdy 15 (15,6 %) respondentů uvedlo, že své vlastní chování (homosexuální styk) považují za nevěru, a přitom současně partnerčin homosexuální styk by za nevěru nepovažovali. Oproti tomu pouze 2 (2,1 %) respondenti uvedli, že by vlastní homosexuální styk za nevěru nepovažovali a partnerčin styk s jinou ženou ano.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozdíl jde opět opačným směrem, než jsme očekávali, a vlastní mimopartnerský homosexuální styk je muži posuzován častěji jako nevěra než mimopartnerský homosexuální styk, kterého by se dopustily jejich partnerky. Tento rozdíl byl signifikantní ($p=0,010$).

SWINGOVÁNÍ

JA - SWING * P - SWING * POHLAVÍ Crosstabulation

POHLAVÍ				P - SWING			Total
				ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
MUZ	JA - SWING	ANO	Count % of Total	38 39,6%	0 ,0%	2 2,1%	40 41,7%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count % of Total	1 1,0%	9 9,4%	6 6,3%	16 16,7%
		NE	Count % of Total	6 6,3%	2 2,1%	32 33,3%	40 41,7%
	Total		Count % of Total	45 46,9%	11 11,5%	40 41,7%	96 100,0%
ZENA	JA - SWING	ANO	Count % of Total	43 35,5%	2 1,7%	0 ,0%	45 37,2%
		NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	Count % of Total	2 1,7%	8 6,6%	1 ,8%	11 9,1%
		NE	Count % of Total	12 9,9%	12 9,9%	41 33,9%	65 53,7%
	Total		Count % of Total	57 47,1%	22 18,2%	42 34,7%	121 100,0%

Tabulka 6 - Porovnání postojů k vlastnímu a partnerovu swingování

Soustředíme se na část tabulky 6, týkající se žen, neboť zde byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi postoji ($p=0,000$). Vidíme, že 12 (9,9 %) respondentek uvedlo, že své vlastní chování (swingování) nepovažují za nevěru, a přitom současně partnerovo swingování by za nevěru považovaly. Oproti tomu ani jedna (0 %) respondentka neuvedla, že by vlastní swingování za nevěru považovala a partnerovo swingování ne.

Dále 12 (9,9 %) respondentek vlastní swingování za nevěru nepovažuje a přitom současně partnerovo swingování sice za nevěru nepovažují, ale vadilo by jim. Oproti tomu pouhá 1 (0,8 %) respondentka odpověděla, že partnerovo swingování za nevěru vůbec nepovažuje a přitom současně vlastní swingování sice za nevěru také nepovažuje, ale domnívá se, že by to partnerovi vadilo.

Z výše uvedeného vyplývá, že vlastní swingování bylo ženami posuzováno méně často jako nevěra než swingování, kterého by se dopustil partner. Rozdíl byl signifikantní ($p=0,000$).

Z výstupních dat lze vyčíst, že v případě postojů k flirtování, k homosexuálnímu styku, ke sledování pornografie a stripshow mají muži tendenci být vždy méně shovívaví

k vlastnímu chování a více benevolentní v postojích k chování partnerky, zatímco ženy u těchto forem mimopartnerského chování mají sklon být naopak méně shovívavé ve svých postojích k partnerovi než k sobě. Dále jsou ženy méně shovívavé ve svých postojích k partnerovu chování v případě swingingu, platonického a dlouhodobého vztahu, jedině u neckingu mají tendenci být shovívavější k chování partnera než k vlastnímu. Muži mají tendenci být méně benevolentní k chování partnerky než k vlastnímu u pettingu a naopak benevolentnější k partnerkám v případě virtuálního vztahu.

Zdá se, že muži (zvláště u méně závažného mimopartnerského chování) jsou ve svých postojích více tolerantní k chování partnerek než k vlastnímu; zatímco ženy opačně mají tendenci být přísnější při posuzování nevěry partnera.

9. 2. Zjištění postojů k nevěře dle věku respondentů

Cílem bylo sledovat rozdíly v postojích mezi respondenty odlišných věkových kategorií.

Očekávali jsme, že nastane rozdíl v postojích k nevěře mezi respondenty mladšími a staršími, kdy starší respondenti budou „benevolentnější“ v postojích k nevěře než mladší, tzn., budou méně často uvádět, že dané chování považují za nevěru.

V této části došlo ke spojení dat následujícím způsobem. Původní čtyři sledované věkové kategorie jsme spojili do dvou, tzn., vznikly věkové kategorie 18 až 44 let a 45 až 60 a více let. Při posuzování nevěry došlo ke spojení dat z odpovědí „NE“ a „NEPOVAŽUJI, ALE ...“. Vznikla tedy výsledná tabulka o velikosti 2x2. Jde o dvě nezávislé proměnné. K testování druhé hypotézy byl použit Fisherův exaktní test, protože ačkoliv došlo ke spojení dat, nebyly v některých případech splněny přísné podmínky pro použití Pearsonova chí-kvadrát testu a očekávané četnosti byly v některých buňkách nižší než 5.

Nejdříve budeme sledovat postoje týkající se vlastního chování a poté postoje týkající se partnerova chování. Z důvodu snahy o zachování přehlednosti diplomové práce uvádíme zde pouze ty výstupní údaje, u kterých statistické testování prokázalo signifikantnost. Přehled všech výstupních dat lze nalézt v příloze.

VLASTNÍ NECKING

Crosstab

			JNecking		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	153	15	168
		% within Věk	91,1%	8,9%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	42	14	56
		% within Věk	75,0%	25,0%	100,0%
Total		Count	195	29	224
		% within Věk	87,1%	12,9%	100,0%

Tabulka 7 – Postoje k vlastnímu mimopartnerskému neckingu z hlediska věku

Údaje v tabulce 7 prozrazují, že starší respondenti (75 %) udávali méně často, že vlastní necking považují za nevěru než mladší respondenti (91,1 %). V tomto případě se naplnilo naše očekávání a **starší respondenti jsou shovívavější k vlastnímu mimopartnerskému neckingu než mladší. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,005$).**

VLASTNÍ PETTING

Crosstab

			JPetting		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	160	9	169
		% within Věk	94,7%	5,3%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	48	8	56
		% within Věk	85,7%	14,3%	100,0%
Total		Count	208	17	225
		% within Věk	92,4%	7,6%	100,0%

Tabulka 8 – Postoje k vlastnímu mimopartnerskému pettingu z hlediska věku

Také data v tabulce 8 ukazují, že starší respondenti (85,7 %) udávali méně často, že vlastní petting považují za nevěru než mladší respondenti (94,7 %). I v tomto případě se naplnilo naše očekávání a **starší respondenti jsou shovívavější při posuzování pettingu coby vlastní nevěry než mladší respondenti. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,040$).**

VLASTNÍ JEDNORÁZOVÝ STYK

			JJednor		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	157	12	169
		% within Věk	92,9%	7,1%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	40	15	55
		% within Věk	72,7%	27,3%	100,0%
Total		Count	197	27	224
		% within Věk	87,9%	12,1%	100,0%

Tabulka 9 – Postoje k vlastnímu jednorázovému styku z hlediska věku

Při pohledu na data v tabulce 9 vidíme, že opět starší respondenti (72,7 %) udávali méně často, že vlastní jednorázový styk s třetí osobou považují za nevěru než mladší respondenti (92,9 %). Také nyní se potvrdilo naše očekávání, že **starší respondenti jsou shovívavější při posuzování vlastního jednorázového styku coby nevěry než mladší. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,000$).**

VLASTNÍ STYK S PROFESIONÁLEM / PROFESIONÁLKOU

Crosstab

			JProfes		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	133	33	166
		% within Věk	80,1%	19,9%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	33	23	56
		% within Věk	58,9%	41,1%	100,0%
Total		Count	166	56	222
		% within Věk	74,8%	25,2%	100,0%

Tabulka 10 – Postoje k vlastnímu styku s profesionálem / profesionálkou z hlediska věku

Také data v tabulce 10 ukazují, že starší respondenti (58,9 %) udávali méně často, že vlastní využití profesionálních služeb považují za nevěru než mladší respondenti (80,1 %). Potvrdilo se naše očekávání a **starší respondenti jsou shovívavější v postoji k vlastnímu**

styku s profesionálem / profesionálkou než mladší. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,002$).

VLASTNÍ SWINGOVÁNÍ

Crosstab					
			JSwing		
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	59	107	166
		% within Věk	35,5%	64,5%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	27	26	53
		% within Věk	50,9%	49,1%	100,0%
Total		Count	86	133	219
		% within Věk	39,3%	60,7%	100,0%

Tabulka 11 – Postoje k vlastnímu swingování z hlediska věku

Při pohledu na data v tabulce 11 vidíme, že v případě vlastního swingování jsou výsledky odlišné. Starší respondenti (50,9 %) udávali častěji, že vlastní swingování považují za nevěru než mladší respondenti (35,5 %). Rozdíl při testování Fisherovým exaktním testem sice lehce překročil hladinu významnosti, ovšem Pearsonův chí-kvadrát potvrdil statistickou významnost ($p=0,046$), a přitom bylo možné jej použít, neboť očekávané četnosti ve všech buňkách byly vyšší než 5. **V případě vlastního swingování sice došlo k signifikantnímu rozdílu mezi mladšími a staršími respondenty, ovšem tentokrát nebyli starší respondenti shovívavější při posuzování vlastního swingování coby nevěry než mladší.**

PARTNEROVO SLEDOVÁNÍ STRIPSHOW

Crosstab

			PStrip		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	3	165	168
		% within Věk	1,8%	98,2%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	5	50	55
		% within Věk	9,1%	90,9%	100,0%
Total		Count	8	215	223
		% within Věk	3,6%	96,4%	100,0%

Tabulka 12 – Postoje k partnerovu sledování stripshow z hlediska věku

Také data v tabulce 12 naznačují, že **starší respondenti (9,1 %)** **signifikantně častěji ($p=0,024$) považují partnerovo sledování stripshow za nevěru než mladší respondenti (1,8 %)**. V případě partnerovy účasti na stripshow sice došlo k signifikantnímu rozdílu mezi mladšími a staršími respondenty, ovšem tentokrát nebyli starší respondenti shovívavější než mladší, jak jsme očekávali.

PARTNERŮV VIRTUÁLNÍ VZTAH

Crosstab

			PVirtual		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	77	91	168
		% within Věk	45,8%	54,2%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	13	42	55
		% within Věk	23,6%	76,4%	100,0%
Total		Count	90	133	223
		% within Věk	40,4%	59,6%	100,0%

Tabulka 13 – Postoje k partnerovu virtuálnímu vztahu z hlediska věku

Údaje v tabulce 13 prozrazují, že **starší respondenti (23,6 %)** **udávali méně často, že partnerův virtuální vztah považují za nevěru než mladší respondenti (45,8 %)**. V tomto

případě se naplnilo naše očekávání, že starší respondenti budou shovívavější než mladší. Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,004$).

PARTNERŮV NECKING

Crosstab

			PNecking		
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	146	22	168
		% within Věk	86,9%	13,1%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	42	14	56
		% within Věk	75,0%	25,0%	100,0%
Total	Count	188	36	224	
	% within Věk	83,9%	16,1%	100,0%	

Tabulka 14 – Postoje k partnerovu neckingu z hlediska věku

Při pohledu na data v tabulce 14 vidíme, že také v případě posuzování partnerova neckingu starší respondenti (75 %) méně často uváděli, že jej považují za nevěru než mladší respondenti (86,9 %). Rozdíl při testování Fisherovým exaktním testem sice lehce překročil hladinu významnosti, ovšem Pearsonův chí-kvadrát potvrdil statistickou významnost ($p=0,036$), a přitom bylo možné jej použít, neboť očekávané četnosti ve všech buňkách byly vyšší než 5.

PARTNERŮV JEDNORÁZOVÝ STYK

Crosstab

			PJednor		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	155	14	169
		% within Věk	91,7%	8,3%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	41	15	56
		% within Věk	73,2%	26,8%	100,0%
Total	Count	196	29	225	
	% within Věk	87,1%	12,9%	100,0%	

Tabulka 15 – Postoje k partnerovu jednorázovému styku z hlediska věku

Údaje v tabulce 15 prozrazují, že **starší respondenti** (73,2 %) **udávali méně často, že partnerův jednorázový styk považují za nevěru než mladší respondenti** (91,7 %). V tomto případě se naplnilo naše očekávání, že starší respondenti budou shovívavější než mladší. **Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,001$).**

PARTNEROVO MILOSTNÉ DOBRODRUŽSTVÍ

Crosstab

			PDobrod		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	163	4	167
		% within Věk	97,6%	2,4%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	49	6	55
		% within Věk	89,1%	10,9%	100,0%
Total		Count	212	10	222
		% within Věk	95,5%	4,5%	100,0%

Tabulka 16 – Postoje k partnerovu milostnému dobrodružství z hlediska věku

Také data v tabulce 16 ukazují, že **starší respondenti** (89,1 %) **udávali méně často, že by partnerovo milostné dobrodružství považovali za nevěru než mladší respondenti** (97,6 %). Opět se potvrdilo naše očekávání, že starší budou shovívavější než mladší. **Rozdíl byl statisticky významný ($p=0,017$).**

PARTNERŮV DLOUHODOBÝ STYK

Crosstab

			PDlouhod		Total
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	166	2	168
		% within Věk	98,8%	1,2%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	51	5	56
		% within Věk	91,1%	8,9%	100,0%
Total		Count	217	7	224
		% within Věk	96,9%	3,1%	100,0%

Tabulka 17 – Postoje k partnerovu dlouhodobému styku z hlediska věku

Také data v tabulce 17 naznačují, že **starší respondenti** (91,1 %) **signifikantně méně často** ($p=0,012$) **považují partnerův dlouhodobý styk s třetí osobou za nevěru než mladší respondenti** (98,8 %).

PARTNERŮV STYK S PROFESIONÁLEM / PROFESIONÁLKOU

Crosstab

			PProfes		
			Ano	Ne + Nepovažuji, ale	
Věk	18 - 44 let	Count	139	28	167
		% within Věk	83,2%	16,8%	100,0%
	45 - 60 a více let	Count	32	24	56
		% within Věk	57,1%	42,9%	100,0%
Total	Count	171	52	223	
	% within Věk	76,7%	23,3%	100,0%	

Tabulka 18 – Postoje k partnerovu styku s profesionálem / profesionálkou z hlediska věku

Také data v tabulce 18 ukazují, že **starší respondenti** (57,1 %) **udávali méně často, že partnerovo využití profesionálních služeb považují za nevěru než mladší respondenti** (83,2 %). Potvrdilo se naše očekávání, že starší budou shovívavější než mladší. **Rozdíl byl statisticky významný** ($p=0,000$).

Z 26 sledovaných typů chování (2 x 13 typů) byl prokázán statisticky významný rozdíl mezi mladšími a staršími respondenty u 12 z nich, z toho u 5 typů vlastního chování a 7 typů týkajících se partnera. V případě posuzování vlastního swingování a partnerova sledování stripshow došlo k signifikantnímu rozdílu v názorech mladších a starších respondentů v opačném směru, než jsme očekávali, tj. že mladší byli více tolerantní než starší respondenti.

Podíváme-li se i na 14 zbylých výstupních tabulek, které lze nalézt v příloze a u nichž nebyl prokázán statisticky významný rozdíl, vidíme, že v sedmi z nich je tendence k rozdílu mezi mladšími a staršími respondenty v opačném směru, než jsme očekávali. Jde o sledování pornografie u obou, homosexuálního styku obou, partnerova flirtování, vlastního sledování stripshow a partnerova swingování (viz signifikantní rozdíl také v tomto směru u opačné

dvojice chování). V těchto případech tedy nebyli tolerantnější starší respondenti, nýbrž mladší. U ostatních forem chování tomu bylo dle našeho očekávání.

9. 3. Zjištění postojů k platonické a homosexuální nevěře dle pohlaví respondentů

Cílem bylo jednak sledovat rozdíly v postojích k platonické nevěře partnera, jednak rozdíly v postojích k homosexuální nevěře mužů a žen, obojí z hlediska pohlaví respondentů.

Nejdříve se zaměříme na platonickou nevěru. **Očekáváme, že nastane rozdíl v postojích k platonickému vztahu partnera jakožto nevěře dle pohlaví respondentů a to ve směru, kdy ženy budou častěji než muži uvádět, že považují za nevěru platonický vztah svého partnera k někomu jinému.**

K testování této hypotézy byl použit Pearsonův chí-kvadrát test. Jde o dvě nezávislé proměnné a podmínka očekávaných četností větších než 5 byla splněna.

POHLAVÍ * P - PLATON Crosstabulation

			P - PLATON			Total
			ANO	NE	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	
POHLAVI	MUZ	Count	46	14	39	99
		% within POHLAVI	46,5%	14,1%	39,4%	100,0%
	ZENA	Count	59	18	48	125
		% within POHLAVI	47,2%	14,4%	38,4%	100,0%
Total		Count	105	32	87	224
		% within POHLAVI	46,9%	14,3%	38,8%	100,0%

Tabulka 19 – Postoje k partnerově platonickému vztahu z hlediska pohlaví

Na otázku v dotazníku zjišťující, zda platonický vztah svého partnera (D5) by považovali za nevěru, odpovědělo 224 respondentů, z toho 125 žen a 99 mužů, jeden muž neodpověděl. Kladně odpovědělo 46 mužů (46,5 % z celkového počtu odpovídajících mužů) a 59 žen (47,2 % z celkového počtu odpovídajících žen). Již z těchto čísel vidíme, že v našem vzorku nastal minimální rozdíl mezi muži a ženami a tento rozdíl rozhodně nebyl signifikantní. Jak vidno z tabulky 19, také v odpovědích „ne“ a „nepovažuji, ale...“ nastaly mezi muži a ženami naprosto minimální rozdíly.

V našem výzkumu se tedy neprokázalo, že by více žen než mužů považovalo platonický vztah svého partnera za nevěru.

Nyní se budeme věnovat homosexuální nevěře, kdy cílem bylo sledovat rozdíly v postojích k homosexuální nevěře žen a mužů hlediska pohlaví respondentů.

Očekáváme rozdíl mezi muži a ženami v jejich postojích k mimopartnerskému homosexuálnímu chování jakožto nevěře a předpokládáme, že se vyskytne větší tolerantnost k homosexuálnímu chování žen.

K testování této hypotézy byl použit Pearsonův chí-kvadrát test. Jde o dvě nezávislé proměnné a podmínka očekávaných četností větších než 5 byla splněna. V tomto případě byli ze sledovaných dat vyjmuti respondenti s homosexuální orientací a ti, co uvedli, že si svou orientací nejsou jisti.

POHLAVÍ * JA - HOMOSTYK Crosstabulation

			JA - HOMOSTYK			Total
			ANO	NE	NEPOVAZUJI, ale partnerovi vadilo	
POHLAVÍ	MUZ	Count	78	9	8	95
		% within POHLAVÍ	82,1%	9,5%	8,4%	100,0%
	ZENA	Count	92	17	8	117
		% within POHLAVÍ	78,6%	14,5%	6,8%	100,0%
Total		Count	170	26	16	212
		% within POHLAVÍ	80,2%	12,3%	7,5%	100,0%

Tabulka 20 – Postoje k vlastnímu homosexuálnímu styku z hlediska pohlaví

Na otázku týkající se vlastního mimomanželského styku s osobou stejného pohlaví odpovědělo 212 heterosexuálně orientovaných jedinců, z toho bylo 95 mužů a 117 žen. V tabulce 20 vidíme, že **ženy své homosexuální mimopartnerské chování opravdu hodnotí méně často jako nevěru (78,6 %) než muži vlastní mimopartnerský styk s jiným mužem (82,1 %)**. Na druhé straně více žen, nepovažuje takové chování za nevěru a odpovídá záporně (14,5 %) oproti 9,5 % mužů. Zároveň méně žen (6,8 %) než mužů (8,4 %) si myslí, že by takové chování vadilo jejich partnerovi, přičemž ale sami takové chování za nevěru nepovažují (prezentace výsledků s odpovědí „nepovažuji, ale...“ může být obousměrná). Ačkoliv naše výsledky odpovídají tendencím vyskytujícím se ve společnosti, nebyl zjištěn

rozdíl mezi muži a ženami v postojích k vlastnímu mimomanželskému homosexuálnímu chování jakožto nevěry statisticky významný.

POHLAVI * P - HOMOSTYK Crosstabulation

			P - HOMOSTYK			Total
			ANO	NE	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	
POHLAVI MUZ	Count		61	23	10	94
	% within POHLAVI		64,9%	24,5%	10,6%	100,0%
ZENÁ	Count		101	8	10	119
	% within POHLAVI		84,9%	6,7%	8,4%	100,0%
Total		Count	162	31	20	213
		% within POHLAVI	76,1%	14,6%	9,4%	100,0%

Tabulka 21 – Postoje k partnerovu homosexuálnímu styku z hlediska pohlaví

Na otázku týkající se partnerova homosexuálního mimomanželského styku odpovědělo celkem 213 heterosexuálně orientovaných respondentů, z toho bylo 94 mužů a 119 žen. I zde můžeme pozorovat, že výsledná data korespondují s větší tolerancí společnosti k ženské homosexualitě. Sledujme tabulku 21. Více žen (84,9 %) odpovědělo, že by považovalo za nevěru, kdyby jejich partner měl styk s jiným mužem, než mužů (64,9 %), kteří by považovali styk své partnerky s jinou ženou za nevěru. Naproti tomu méně žen (6,7 %) by nepovažovalo partnerovo mimomanželské homosexuální chování za nevěru než mužů (24,5 %) partnerčino homosexuální chování mimo jejich primární vztah. Prezentace výsledků s odpověďmi „nepovažuji, ale ...“ opět není jednoznačná, lze ji chápat oběma směry jak v souladu s tolerancí k homosexualitě žen, tak proti ní. Každopádně 8,4 % žen sice nepovažuje homosexuální styk svého partnera s jiným mužem za nevěru, avšak takové jednání by jim vadilo; oproti tomu 10,6 % mužů sice nepovažuje homosexuální styk své partnerky s jinou ženou za nevěru, avšak takové jednání by jim vadilo.

Mezi muži a ženami byl v jejich hodnocení partnerova homosexuálního mimomanželského chování jakožto nevěry zjištěn statisticky významný rozdíl ($p=0,001$). Styk dvou žen byl méně často hodnocen jako nevěra než styk dvou mužů, jednalo-li by se o partnerovo homosexuální jednání mimo primární vztah.

9. 4. Zjištění subjektivního určení hranic nevěry respondentů

Cílem je snaha nalézt hranici, za kterou již většina lidí považuje dané chování za nevěru. Soustředíme se tedy na odpovědi respondentů na otázky v části C a D dotazníku a za pomoci deskriptivní statistiky budeme sledovat, kdy převáží kladné odpovědi. **Zajímá nás, kde většina respondentů stanoví subjektivní hranice nevěry.**

Údaje budeme sledovat zvlášť pro každou formu chování z tabulek týkajících se jednak osoby respondenta, jednak osoby jeho partnera.

FLIRT

POHLAVI * JA - FLIRT Crosstabulation

			JA - FLIRT			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	11	54	35	100
		% within POHLAVI	11,0%	54,0%	35,0%	100,0%
	ZENA	Count	4	76	44	124
		% within POHLAVI	3,2%	61,3%	35,5%	100,0%
Total		Count	15	130	79	224
		% within POHLAVI	6,7%	58,0%	35,3%	100,0%

Tabulka 22 – Postoje k vlastnímu flirtování z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - FLIRT Crosstabulation

			P - FLIRT			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	13	41	46	100
		% within POHLAVI	13,0%	41,0%	46,0%	100,0%
	ZENA	Count	4	82	38	124
		% within POHLAVI	3,2%	66,1%	30,6%	100,0%
Total		Count	17	123	84	224
		% within POHLAVI	7,6%	54,9%	37,5%	100,0%

Tabulka 23 – Postoje k partnerovu flirtování z hlediska pohlaví

Pohledem na tabulky 22 a 23 vidíme, že sice více mužů považuje flirtování jak vlastní (11 %) tak svého protějšku (13 %) za nevěru oproti ženám (3,2 %), ovšem většina respondentů flirtování za nevěru nepovažuje, byť by jim (66,1 %) či jejich partnerovi vadilo (54 %, 61,3 %). V případě odpovědí mužů na partnerčino flirtování jakožto nevěru pak většina

odpověděla záporně (46 %). **Flirt, ať již realizovaný respondentem či jeho protějškem, není většinou zúčastněných považován za nevěru.**

PORNO

POHLAVÍ * JA - PORNO Crosstabulation

			JA - PORNO			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerovi vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	6	12	82	100
		% within POHLAVÍ	6,0%	12,0%	82,0%	100,0%
	ZENA	Count	0	14	110	124
		% within POHLAVÍ	,0%	11,3%	88,7%	100,0%
Total		Count	6	26	192	224
		% within POHLAVÍ	2,7%	11,6%	85,7%	100,0%

Tabulka 24 – Postoje k vlastnímu sledování porna z hlediska pohlaví

POHLAVÍ * P - PORNO Crosstabulation

			P - PORNO			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	3	6	91	100
		% within POHLAVÍ	3,0%	6,0%	91,0%	100,0%
	ZENA	Count	1	26	96	123
		% within POHLAVÍ	,8%	21,1%	78,0%	100,0%
Total		Count	4	32	187	223
		% within POHLAVÍ	1,8%	14,3%	83,9%	100,0%

Tabulka 25 – Postoje k partnerovu sledování porna z hlediska pohlaví

Z tabulek 24 a 25 opět vidíme, že sice více mužů považuje tajné sledování pornografie jak své (6 %), tak svého protějšku (3 %) za nevěru oproti ženám (0 a 0,8 %), ovšem naprostá většina respondentů sledování pornografie za nevěru vůbec nepovažuje, byť ženám (21,1 %) o poznání více vadí, když muž pornografii sleduje, než je tomu naopak (6 %). **Tajné sledování pornografie tedy není většinou zúčastněných považováno za nevěru.**

STRIPSHOW

POHLAVI * JA - STRIP Crosstabulation

			JA - STRIP			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	8	20	72	100
		% within POHLAVI	8,0%	20,0%	72,0%	100,0%
	ZENA	Count	5	15	103	123
		% within POHLAVI	4,1%	12,2%	83,7%	100,0%
Total		Count	13	35	175	223
		% within POHLAVI	5,8%	15,7%	78,5%	100,0%

Tabulka 26 – Postoje k vlastnímu sledování stripshow z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - STRIP Crosstabulation

			P - STRIP			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	7	7	86	100
		% within POHLAVI	7,0%	7,0%	86,0%	100,0%
	ZENA	Count	1	25	97	123
		% within POHLAVI	,8%	20,3%	78,9%	100,0%
Total		Count	8	32	183	223
		% within POHLAVI	3,6%	14,3%	82,1%	100,0%

Tabulka 27 – Postoje k partnerovu sledování stripshow z hlediska pohlaví

Z tabulek 26 a 27 lze vyčíst, že opět více mužů považuje sledování striptýzových vystoupení jak u sebe (8 %), tak u svého protějšku (7 %) za nevěru oproti ženám (4,1 % a 0,8 %), ovšem naprostá většina respondentů sledování stripshow za nevěru vůbec nepovažuje, byť vidíme, že ženám (20,3 %) o poznání více vadí, když by jejich partner striptýzové vystoupení sledoval, než je tomu naopak (7 %), a i více mužů se domnívá (20 %), že by takové počínání jejich partnerkám vadilo oproti domněnkám žen (12,2 %). Můžeme tedy shrnout, že **sledování striptýzových vystoupení není většinou zúčastněných považováno za nevěru.**

VIRTUÁLNÍ VZTAH

POHLAVI * JA - VIRTUAL Crosstabulation

			JA - VIRTUAL			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	45	37	18	100
		% within POHLAVI	45,0%	37,0%	18,0%	100,0%
	ZENA	Count	54	54	16	124
		% within POHLAVI	43,5%	43,5%	12,9%	100,0%
Total		Count	99	91	34	224
		% within POHLAVI	44,2%	40,6%	15,2%	100,0%

Tabulka 28 – Postoje k vlastnímu virtuálnímu vztahu z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - VIRTUAL Crosstabulation

			P - VIRTUAL			
				NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo		
			ANO		NE	Total
POHLAVI	MUZ	Count	38	42	20	100
		% within POHLAVI	38,0%	42,0%	20,0%	100,0%
	ZENA	Count	52	56	15	123
		% within POHLAVI	42,3%	45,5%	12,2%	100,0%
Total		Count	90	98	35	223
		% within POHLAVI	40,4%	43,9%	15,7%	100,0%

Tabulka 29 – Postoje k partnerovu virtuálnímu vztahu z hlediska pohlaví

Pohledem na tabulky 28 a 29 lze spatřit, že v případě virtuálního vztahu již nejsou postoje tak jednoznačné, kladné odpovědi se již blíží hranici 50 %, avšak ještě ji nepřekročily. Podobný počet respondentů uvádí, že sice virtuální vztah za nevěru nepovažuje, avšak na druhou stranu se domnívají, že by jak jim, tak jejich partnerovi vadila. Vůbec nejmenší a poměrně vyrovnané zastoupení mají u obou pohlaví jednoznačně záporné odpovědi. **Virtuální vztah, ať již realizovaný respondentem či jeho protějškem, není většinou zúčastněných ještě považován za nevěru, avšak balancuje na hranici.**

PLATONICKÝ VZTAH

POHLAVÍ * JA - PLATON Crosstabulation

			JA - PLATON			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerovi vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	52	31	17	100
		% within POHLAVÍ	52,0%	31,0%	17,0%	100,0%
	ZENA	Count	47	48	30	125
		% within POHLAVÍ	37,6%	38,4%	24,0%	100,0%
Total		Count	99	79	47	225
		% within POHLAVÍ	44,0%	35,1%	20,9%	100,0%

Tabulka 30 – Postoje k vlastnímu platonickému vztahu z hlediska pohlaví

POHLAVÍ * P - PLATON Crosstabulation

			P - PLATON			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	46	39	14	99
		% within POHLAVÍ	46,5%	39,4%	14,1%	100,0%
	ZENA	Count	59	48	18	125
		% within POHLAVÍ	47,2%	38,4%	14,4%	100,0%
Total		Count	105	87	32	224
		% within POHLAVÍ	46,9%	38,8%	14,3%	100,0%

Tabulka 31 – Postoje k partnerovu platonickému vztahu z hlediska pohlaví

V případě platonického vztahu partnera (tabulka 31) můžeme pozorovat poměrně vyrovnané zastoupení odpovědí jak v případě mužů, tak žen. Kladné odpovědi se pohybují blízko hranice 50 %, avšak stále netvoří většinu. Jiná situace však již nastala v případě postojů k platonickému vztahu samotného respondenta. Zde můžeme sledovat (tabulka 30), že zatímco 52 % mužů hodnotí vlastní platonický vztah již jako nevěru, žen tak činí pouze 37,6 %. 38,4 % žen pak vlastní platonický vztah za nevěru sice ještě nepovažuje, nicméně se domnívají, že partnerovi by vadila. Lze tedy shrnout, že **platonický vztah považuje za nevěru pouze většina zúčastněných mužů, a to v případě, kdy by se jednalo o jejich vlastní platonický vztah s třetí osobou. Hranice 50 % byla však překročena minimálně.**

NECKING

POHLAVI * JA - NECKING Crosstabulation

			JA - NECKING			
				NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo		
			ANO		NE	Total
POHLAVI	MUZ	Count	83	10	6	99
		% within POHLAVI	83,8%	10,1%	6,1%	100,0%
	ZENA	Count	112	6	7	125
		% within POHLAVI	89,6%	4,8%	5,6%	100,0%
Total		Count	195	16	13	224
		% within POHLAVI	87,1%	7,1%	5,8%	100,0%

Tabulka 32 – Postoje k vlastnímu neckingu z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - NECKING Crosstabulation

			P - NECKING			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	83	10	6	99
		% within POHLAVI	83,8%	10,1%	6,1%	100,0%
	ZENA	Count	105	15	5	125
		% within POHLAVI	84,0%	12,0%	4,0%	100,0%
Total		Count	188	25	11	224
		% within POHLAVI	83,9%	11,2%	4,9%	100,0%

Tabulka 33 – Postoje k partnerovu neckingu z hlediska pohlaví

Data v tabulkách 32 a 33 ukazují, že mezi muži i ženami panuje poměrně shodný postoj k neckingu jakožto nevěře, přes 80 % považuje takové chování své i partnerovo mimo primární vztah za nevěru. Muži dokonce odpovídali naprosto shodně jak v části C, tak v části D dotazníku. Přibližně o 6 % více žen než mužů hodnotí vlastní provozování neckingu mimo vztah jednoznačně jako nevěru a o 5 % více mužů než žen zase vlastní necking za nevěru nepovažuje, byť si myslí, že by jejich protějšku takové jednání vadilo. **Necking je výraznou většinou respondentů považován za nevěru, je-li realizován mimo primární vztah a rozdíly v postojích k němu jsou z hlediska pohlaví zanedbatelné.**

PETTING

POHLAVI * JA - PETTING Crosstabulation

			JA - PETTING			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	91	3	6	100
		% within POHLAVI	91,0%	3,0%	6,0%	100,0%
	ZENA	Count	117	1	7	125
		% within POHLAVI	93,6%	,8%	5,6%	100,0%
Total		Count	208	4	13	225
		% within POHLAVI	92,4%	1,8%	5,8%	100,0%

Tabulka 34 – Postoje k vlastnímu pettingu z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - PETTING Crosstabulation

			P - PETTING			
				NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo		
			ANO		NE	Total
POHLAVI	MUZ	Count	92	4	3	99
		% within POHLAVI	92,9%	4,0%	3,0%	100,0%
	ZENA	Count	116	4	4	124
		% within POHLAVI	93,5%	3,2%	3,2%	100,0%
Total		Count	208	8	7	223
		% within POHLAVI	93,3%	3,6%	3,1%	100,0%

Tabulka 35 – Postoje k partnerovu pettingu z hlediska pohlaví

Z dat v tabulkách 34 a 35 vidíme, že panuje poměrně vyvážený postoj k pettingu, přes 90 % mužů i žen se shodlo na tom, že jde o nevěru, a to jak v případě vlastního chování, tak chová-li se tak partner mimo primární vztah. **Petting je naprostou většinou respondentů považován za nevěru, je-li realizován mimo primární vztah, a rozdíly v postojích k němu jsou z hlediska pohlaví zanedbatelné.**

NAHODILÝ JEDNORÁZOVÝ STYK

POHLAVÍ * JA - JEDNORAZ Crosstabulation

			JA - JEDNORAZ			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	87	7	6	100
		% within POHLAVÍ	87,0%	7,0%	6,0%	100,0%
	ZENA	Count	110	4	10	124
		% within POHLAVÍ	88,7%	3,2%	8,1%	100,0%
Total		Count	197	11	16	224
		% within POHLAVÍ	87,9%	4,9%	7,1%	100,0%

Tabulka 36 – Postoje k vlastnímu jednorázovému styku z hlediska pohlaví

POHLAVÍ * P - JEDNORAZ Crosstabulation

			P - JEDNORAZ			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	85	8	7	100
		% within POHLAVÍ	85,0%	8,0%	7,0%	100,0%
	ZENA	Count	111	7	7	125
		% within POHLAVÍ	88,8%	5,6%	5,6%	100,0%
Total		Count	196	15	14	225
		% within POHLAVÍ	87,1%	6,7%	6,2%	100,0%

Tabulka 37 – Postoje k partnerovu jednorázovému styku z hlediska pohlaví

Z odpovědí respondentů zachycených v tabulkách 36 a 37 lze vyčíst, že opět jsou odpovědi mužů i žen poměrně vyvážené. **Došlo ke shodě ve více jak 85 %, že nahodilý jednorázový styk je nevěrou.**

DOBRODRUŽSTVÍ

POHLAVÍ * JA - DOBRODR Crosstabulation

			JA - DOBRODR			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	95	1	4	100
		% within POHLAVÍ	95,0%	1,0%	4,0%	100,0%
	ZENA	Count	118	0	7	125
		% within POHLAVÍ	94,4%	,0%	5,6%	100,0%
Total		Count	213	1	11	225
		% within POHLAVÍ	94,7%	,4%	4,9%	100,0%

Tabulka 38 – Postoje k vlastnímu milostnému dobrodružství z hlediska pohlaví

POHLAVÍ * P - DOBRODR Crosstabulation

			P - DOBRODR			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	96	3	1	100
		% within POHLAVÍ	96,0%	3,0%	1,0%	100,0%
	ZENA	Count	116	2	4	122
		% within POHLAVÍ	95,1%	1,6%	3,3%	100,0%
Total		Count	212	5	5	222
		% within POHLAVÍ	95,5%	2,3%	2,3%	100,0%

Tabulka 39 – Postoje k partnerovu milostnému dobrodružství z hlediska pohlaví

Také v případě milostného mimopartnerského dobrodružství (viz tabulky 38 a 39) jsou postoje mezi muži i ženami velmi vyrovnané, a to jak v případě vlastního chování, tak partnerova. **Více než 90 % respondentů se shoduje, že jde o nevěru.** Můžeme dokonce i zaznamenat nepatrně vyšší nárůst kladných odpovědí oproti pettingu.

DLOUHODOBÝ MIMOPARTNERSKÝ VZTAH

POHLAVÍ * JA - DLOUH VZTAH Crosstabulation

			JA - DLOUH VZTAH			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	95	1	4	100
		% within POHLAVÍ	95,0%	1,0%	4,0%	100,0%
	ZENA	Count	117	0	8	125
		% within POHLAVÍ	93,6%	,0%	6,4%	100,0%
Total		Count	212	1	12	225
		% within POHLAVÍ	94,2%	,4%	5,3%	100,0%

Tabulka 40 – Postoje k vlastnímu dlouhodobému mimopartnerskému vztahu z hlediska pohlaví

POHLAVÍ * P - DLOUH VZTAH Crosstabulation

			P - DLOUH VZTAH			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVÍ	MUZ	Count	96	1	2	99
		% within POHLAVÍ	97,0%	1,0%	2,0%	100,0%
	ZENA	Count	121	0	4	125
		% within POHLAVÍ	96,8%	,0%	3,2%	100,0%
Total		Count	217	1	6	224
		% within POHLAVÍ	96,9%	,4%	2,7%	100,0%

Tabulka 41 – Postoje k partnerovu dlouhodobému mimopartnerskému vztahu z hlediska pohlaví

Tabulky 40 a 41 zachycující odpovědi respondentů ohledně dlouhodobého mimopartnerského vztahu jsou bezmála totožné s daty týkajícími se milostného dobrodružství. **Mezi muži i ženami panuje vesměs shoda, ve více než 90 % uvedli, že dlouhodobý mimopartnerský vztah jak jejich vlastní, tak partnerův je nevěrou.**

STYK S PROFESIONÁLEM ČI PROFESIONÁLKOU

POHLAVI * JA - S PROFESION Crosstabulation

			JA - S PROFESION			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	67	16	15	98
		% within POHLAVI	68,4%	16,3%	15,3%	100,0%
	ZENA	Count	99	12	13	124
		% within POHLAVI	79,8%	9,7%	10,5%	100,0%
Total		Count	166	28	28	222
		% within POHLAVI	74,8%	12,6%	12,6%	100,0%

Tabulka 42 – Postoje k vlastnímu styku s profesionálem z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - S PROFESION Crosstabulation

			P - S PROFESION			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	75	12	12	99
		% within POHLAVI	75,8%	12,1%	12,1%	100,0%
	ZENA	Count	96	17	11	124
		% within POHLAVI	77,4%	13,7%	8,9%	100,0%
Total		Count	171	29	23	223
		% within POHLAVI	76,7%	13,0%	10,3%	100,0%

Tabulka 43 – Postoje k partnerovu styku s profesionálem z hlediska pohlaví

Z tabulky 42 lze vyčíst, že více žen (79,8 %) než mužů (68,4 %) považuje vlastní využití profesionálních služeb za nevěru. Důvodem může být fakt, že využívání těchto služeb muži má v naší společnosti dlouhou historii a zatím stále je o poznání běžnější než poskytování obdobných služeb ženám. Podíváme-li se pak na tabulku 43 sledující názory na partnerův styk s profesionálem či profesionálkou, zjistíme, že zde jsou si kladné odpovědi mužů (75,8 %) a žen (77,4 %) blíže. Vidíme, že muži jsou o něco benevolentnější v otázce nevěry, jedná-li se o ně samotné než v případě, jde-li o jejich partnerky. **Většina respondentů se však shoduje, že využití profesionálních služeb prostitutky či gigola je nevěrou.**

HOMOSEXUÁLNÍ STYK

POHLAVI * JA - HOMOSTYK Crosstabulation

			JA - HOMOSTYK			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI MUZ	Count		80	8	9	97
	% within POHLAVI		82,5%	8,2%	9,3%	100,0%
ZENA	Count		95	9	18	122
	% within POHLAVI		77,9%	7,4%	14,8%	100,0%
Total		Count	175	17	27	219
		% within POHLAVI	79,9%	7,8%	12,3%	100,0%

Tabulka 44 – Postoje k vlastnímu homosexuálnímu styku z hlediska pohlaví

POHLAVI * P - HOMOSTYK Crosstabulation

			P - HOMOSTYK			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo	NE	
POHLAVI MUZ	Count		63	10	23	96
	% within POHLAVI		65,6%	10,4%	24,0%	100,0%
ZENA	Count		104	10	10	124
	% within POHLAVI		83,9%	8,1%	8,1%	100,0%
Total		Count	167	20	33	220
		% within POHLAVI	75,9%	9,1%	15,0%	100,0%

Tabulka 45 – Postoje k partnerovu homosexuálnímu styku z hlediska pohlaví

Co se týče mimopartnerského homosexuálního styku, můžeme pozorovat z údajů v tabulkách 44 a 45, že většina respondentů, a to jak žen, tak mužů, považuje toto chování za nevěru, ať u sebe či svého partnera. Lze si však také všimnout znatelného posunu, který koresponduje se situací ve společnosti, tj. větší shovívavosti k homosexualitě žen než mužů. Více mužů (82,5 %) než žen (77,9 %) považuje vlastní homosexuální chování za nevěru a naopak méně mužů (9,3 %) než žen (14,8 %) ji za nevěru vůbec nepovažuje. Připomeňme, že homosexuální respondenti, kteří v případě sledování hypotézy D byli vyjmuti, zde zůstali ponecháni a jejich odpovědi jsou logicky opačné, tj. týkají se třetí osoby opačného pohlaví. Větší benevolenci k homosexualitě žen lze pozorovat i v odpovědích týkajících se partnerova homosexuálního chování mimo primární vztah. Zde ženy častěji považují partnerovo homosexuální chování za nevěru (83,9 %) než muži homosexuální chování partnerky (65,6 %). Zároveň pro více mužů není homosexuální styk partnerky nevěrou (24 %) na rozdíl od 8,1

% žen uvádějících zápornou odpověď při homosexuálním styku jejich partnera. Znovu ale podotýkáme, že **pro většinu respondentů je mimopartnerský homosexuální styk nevěrou.**

SWINGOVÁNÍ

POHLAVÍ * JA - SWING Crosstabulation

			JA - SWING			Total
			ANO	NEPOVAZUJI, ale partnerov i vadilo	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	40	16	41	97
		% within POHLAVI	41,2%	16,5%	42,3%	100,0%
	ZENA	Count	46	11	65	122
		% within POHLAVI	37,7%	9,0%	53,3%	100,0%
Total		Count	86	27	106	219
		% within POHLAVI	39,3%	12,3%	48,4%	100,0%

Tabulka 46 – Postoje k vlastnímu swingování z hlediska pohlaví

POHLAVÍ * P - SWING Crosstabulation

			P - SWING			
				NEPOVAZUJI, ale mne by to vadilo		
			ANO		NE	Total
POHLAVI	MUZ	Count	46	11	40	97
		% within POHLAVI	47,4%	11,3%	41,2%	100,0%
	ZENA	Count	58	22	42	122
		% within POHLAVI	47,5%	18,0%	34,4%	100,0%
Total		Count	104	33	82	219
		% within POHLAVI	47,5%	15,1%	37,4%	100,0%

Tabulka 47 – Postoje k partnerovu swingování z hlediska pohlaví

Sledujeme-li údaje v tabulkách 46 a 47 týkající se swingování, můžeme pozorovat doposud zatím největší neshodu v odpovědích respondentů bez ohledu na jejich pohlaví. Zúčastnění se dělí na dvě velké skupiny, v případě mužů dokonce skoro stejně velké, kdy pro jednu skupinu swingování nevěrou je a pro druhou skupinu jednoznačně není. **Ačkoliv se pohybujeme blízko hranice 50 %, lze konstatovat, že pro většinu respondentů swingování není nevěrou.**

9. 5. Zjištění názorů na nevěru dle demografických údajů respondentů

V této subkapitole budeme sledovat postoje k nevěře (F1) z hlediska demografických údajů. Zajímá nás, zda **existují rozdíly v názorech na nevěru z hlediska demografických údajů respondentů**. V další části se zaměříme na odpovědi s možností d), tj. na výjimečné okolnosti, za kterých je nevěra pro respondenty přípustná a zajímá nás, jaké výjimečné okolnosti budou respondenti uvádět.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA POHLAVÍ

Crosstab							
			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřípustná	Neodsuzuji, ale sám neprovázoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Pohlaví	Muž	Count	26	28	16	29	99
		% within Pohlaví	26,3%	28,3%	16,2%	29,3%	100,0%
	Žena	Count	28	42	8	41	119
		% within Pohlaví	23,5%	35,3%	6,7%	34,5%	100,0%
Total		Count	54	70	24	70	218
		% within Pohlaví	24,8%	32,1%	11,0%	32,1%	100,0%

Tabulka 48 – Postoje k nevěře z hlediska pohlaví

Na první pohled vidíme, že největší rozdíl (přibližně 10 %) se ukázal u odpovědi, že nevěra je pro více mužů než žen přirozená a normální. To je v souladu s výzkumy evolučních psychologů. O 7 % více žen než mužů uvedlo, že nevěru neodsuzují, ale samy by ji neprovázaly. Pro více žen než mužů (rozdíl cca 5 %) je pak nevěra přípustná pouze za výjimečných okolností. Rozdíly v tabulce 48 nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska pohlaví respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA VĚKU

Crosstab

			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřipustná	Neodsuzuji, ale sám neprovozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Věk	18-29 let	Count	27	23	3	20	73
		% within Věk	37,0%	31,5%	4,1%	27,4%	100,0%
	30-44 let	Count	19	28	11	32	90
		% within Věk	21,1%	31,1%	12,2%	35,6%	100,0%
	45-59let	Count	3	10	9	11	33
		% within Věk	9,1%	30,3%	27,3%	33,3%	100,0%
	60 let a více	Count	5	9	1	7	22
		% within Věk	22,7%	40,9%	4,5%	31,8%	100,0%
Total	Count	54	70	24	70	218	
	% within Věk	24,8%	32,1%	11,0%	32,1%	100,0%	

Tabulka 49 – Postoje k nevěře z hlediska věku

Podíváme-li se na výsledky v tabulce 49 podle jednotlivých odpovědí, vidíme, že nevěra je morálně nepřipustná nejvíce pro respondenty nejnížší sledované věkové kategorie (37 %). Oproti tomu vidíme, že pro respondenty ve věkové kategorii 45 – 59 let je nevěra morálně nepřipustná jen v 9,1 %. Ve věkové kategorii 60 let a více už lze pozorovat opět nárůst postoje, že je nevěra morálně nepřipustná, na 22,7 %.

Výše popsanému odpovídá také zastoupení odpovědí extrémně opačným postojem, že nevěra je přirozená a normální. Nejnížší zastoupení (4,1 %) mají respondenti věkové kategorie 18 – 29 let, nejvyšší (27,3 %) pak respondenti věkové kategorie 45 – 59 let. Tuto možnost zvolil pouze jeden zástupce nejvyšší věkové kategorie.

Postoje středové, že nevěra je přípustná za výjimečných okolností či že nevěru respondent neodsuzuje, ale sám by ji neprovozoval, byly zastoupeny celkem hojně a poměrně vyrovnaně napříč věkem.

Podíváme-li se nyní pouze na věkovou kategorii 30 – 44 let, vidíme, že nejvíce zúčastněných odpovědělo poslední možností, tj. že nevěra je přípustná za výjimečných okolností.

Rozdíly v postojích dle věku respondentů jsou signifikantní ($p=0,01$), byl použit Pearsonův chí-kvadrát, ovšem nebyly splněny přísné podmínky, ve dvou buňkách byla hodnota nižší než 5.

Data naznačují, že se liší postoje k nevěře obecně z hlediska věku respondentů.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA VZDĚLÁNÍ

Crosstab							
			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřipustná	Neodsuzuji, ale sám neprovozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Vzdělání	Základní	Count	0	1	0	2	3
		% within Vzdelání	,0%	33,3%	,0%	66,7%	100,0%
	Střední bez matur.	Count	6	4	1	5	16
		% within Vzdelání	37,5%	25,0%	6,3%	31,3%	100,0%
	Střední s matur.	Count	26	28	12	35	101
		% within Vzdelání	25,7%	27,7%	11,9%	34,7%	100,0%
	VOŠ či VŠ	Count	22	37	11	28	98
		% within Vzdelání	22,4%	37,8%	11,2%	28,6%	100,0%
Total	Count	54	70	24	70	218	
	% within Vzdelání	24,8%	32,1%	11,0%	32,1%	100,0%	

Tabulka 50 – Postoje k nevěře z hlediska vzdělání

Při sledování postojů k nevěře z hlediska vzdělání, vidíme, že panuje shoda v nejnižším zastoupení odpovědi týkající se přirozenosti nevěry. Respondenti ve dvou vyšších kategoriích udávali nejčastěji postoje středové, že nevěra je přípustná za výjimečných okolností či že nevěru neodsuzují, ale sami by ji neprovozovali. Musíme ovšem přihlídnout ke skutečnosti, že počet respondentů se základním vzděláním byl minimální, ani zúčastněných se středním vzděláním bez maturity nebylo mnoho, tito pak nejčastěji odpovídali, že je pro ně nevěra morálně nepřipustná. Rozdíly v tabulce 50 nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska vzdělání respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA RODINNÉHO STAVU

Crosstab

			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřipustná	Neodsuzuji, ale sám neprov ozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Stav	Svobodný/á	Count	18	29	7	28	82
		% within Stav	22,0%	35,4%	8,5%	34,1%	100,0%
	Ženatý/vdaná	Count	29	31	10	31	101
		% within Stav	28,7%	30,7%	9,9%	30,7%	100,0%
	Rozvedený/á	Count	5	7	7	8	27
		% within Stav	18,5%	25,9%	25,9%	29,6%	100,0%
	Vdovec/vdova	Count	2	2	0	3	7
		% within Stav	28,6%	28,6%	,0%	42,9%	100,0%
Total	Count	54	69	24	70	217	
	% within Stav	24,9%	31,8%	11,1%	32,3%	100,0%	

Tabulka 51 – Postoje k nevěře z hlediska rodinného stavu

V případě sledování postojů z hlediska rodinného stavu nastal podobný problém, jako v předchozí tabulce, a to, že v kategorii vdovců máme nízké zastoupení respondentů. Když se soustředíme na zbylé kategorie, všimneme si, že se až tak neliší odpovědi ženatých/vdaných a svobodných respondentů. Snad jen poměr rozložení nepříliš zastoupených rozvedených respondentů stojí za povšimnutí, kdy nikoliv menšina (jako u zbylých kategorií rodinného stavu) zastává názor, že nevěra je přirozená a normální. Rozdíly v tabulce 51 nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska rodinného stavu respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA MÍSTA

Crosstab

			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřipustná	Neodsuzuji, ale sám neprovozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Místo	Vesnice	Count	10	5	4	14	33
		% within Místo	30,3%	15,2%	12,1%	42,4%	100,0%
	Město	Count	14	20	4	11	49
		% within Místo	28,6%	40,8%	8,2%	22,4%	100,0%
	Velkoměsto	Count	30	45	16	45	136
		% within Místo	22,1%	33,1%	11,8%	33,1%	100,0%
Total	Count	54	70	24	70	218	
	% within Místo	24,8%	32,1%	11,0%	32,1%	100,0%	

Tabulka 52 – Postoje k nevěře z hlediska místa

V tabulce 52 lze pozorovat, že nejméně lidí odpovídalo možnosti, že nevěra je přirozená a normální, a to z hlediska všech kategorií velikosti místa, v němž žijí. Respondenti žijící ve velkoměstě nejčastěji udávali obě středové odpovědi (33,1 %). Zúčastnění žijící na vesnici a ve městě měli také nejčastější zastoupení ve středových odpovědích, vesničtí v možnosti, že nevěra je přípustná za výjimečných okolností a druzí v možnosti neodsuzování, ale ani neprovozování. Rozdíly mezi respondenty z hlediska místa nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska velikosti místa bydliště respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA VÍRY

Crosstab

			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřípustná	Neodsuzují, ale sám neprovzoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Víra	Věřící	Count	19	20	2	17	58
		% within Víra	32,8%	34,5%	3,4%	29,3%	100,0%
	Bez vyznání	Count	35	48	22	49	154
		% within Víra	22,7%	31,2%	14,3%	31,8%	100,0%
Total		Count	54	68	24	66	212
		% within Víra	25,5%	32,1%	11,3%	31,1%	100,0%

Tabulka 53 – Postoje k nevěře z hlediska víry

Opět můžeme pozorovat shodu mezi respondenty věřícími a bez vyznání v tom, že nejméně uváděli odpověď, že je nevěra přirozená a normální. Ale zatímco věřící nejčastěji uváděli možnost, že nevěru neodsuzují, ale také neprovozují (34,5 %) a že je pro ně morálně nepřípustná (32,8 %), lidé bez vyznání nejčastěji odpovídali, že je nevěra přípustná pouze za výjimečných okolností (31,8 %), a pak také, že ji neodsuzují, ale ani neprovozují (31,2 %). Rozdíl u odpovědi týkající se morální nepřípustnosti byl mezi zúčastněnými 10 %. Rozdíly v tabulce 53 však nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska víry respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA SEXUÁLNÍ ORIENTACE

Crosstab							
			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřijatelná	Neodsuzuji, ale sám neprovozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Sex. orientace	Heterosexuální	Count	52	70	24	65	211
		% within Sex. orientace	24,6%	33,2%	11,4%	30,8%	100,0%
	Homosexuální	Count	1	0	0	2	3
		% within Sex. orientace	33,3%	,0%	,0%	66,7%	100,0%
	Nejsm si jist/a	Count	1	0	0	3	4
		% within Sex. orientace	25,0%	,0%	,0%	75,0%	100,0%
Total	Count	54	70	24	70	218	
	% within Sex. orientace	24,8%	32,1%	11,0%	32,1%	100,0%	

Tabulka 54 – Postoje k nevěře z hlediska sexuální orientace

V případě tabulky 54 nemá bohužel příliš význam sledovat rozdíly v datech, neboť dvě kategorie ze tří mají opravdu nízké zastoupení respondentů. Rozdíly v tabulce 54 nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska sexuální orientace respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA RODIČOVSKÝCH VZTAHŮ

Crosstab							
			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřijatelná	Neodsuzuji, ale sám neprovozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Rodiče	Dobré vztahy , nerozvedeni	Count	30	40	12	36	118
		% within Rodiče	25,4%	33,9%	10,2%	30,5%	100,0%
	Nedobré vztahy , nerozvedeni	Count	9	9	8	13	39
		% within Rodiče	23,1%	23,1%	20,5%	33,3%	100,0%
	Do svých 18 let se rozvedli	Count	8	14	3	13	38
		% within Rodiče	21,1%	36,8%	7,9%	34,2%	100,0%
	Vyrůstání s jedním rodičem	Count	3	3	0	1	7
		% within Rodiče	42,9%	42,9%	,0%	14,3%	100,0%
	Jiná varianta	Count	4	4	1	6	15
		% within Rodiče	26,7%	26,7%	6,7%	40,0%	100,0%
Total	Count	54	70	24	69	217	
	% within Rodiče	24,9%	32,3%	11,1%	31,8%	100,0%	

Tabulka 55 – Postoje k nevěře z hlediska rodičovských vztahů

V případě sledování postojů k nevěře z hlediska rodičovských vztahů, v nichž respondenti vyrůstali, vidíme, že zastoupení v kategorii „dobrých vztahů“ je oproti ostatním hojně a „vyrůstání s jedním rodičem“ je naopak zastoupeno velmi nízkým počtem respondentů. Nedá

se říci, že by tabulka 55 vykazovala nějaké nápadné rozdíly v odpovědích, modální hodnoty jsou u jednoho či druhého středového postoje, nepočítáme-li nízko zastoupenou kategorii „vyrůstání s jedním rodičem“. Snad jen údaj 20,5 % zúčastněných vyrůstajících v prostředí nedobrých rodičovských vztahů bez rozvodu, kteří zastávají názor, že nevěra je přirozená a normální, stojí za povšimnutí. Rozdíly v tabulce 55 nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska rodičovských vztahů respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

POSTOJE K NEVĚŘE Z HLEDISKA ZNEUŽITÍ

Crosstab							
			Názor na nevěru				Total
			Morálně nepřijatelná	Neodsuzuji, ale sám neprovozoval	Přirozené a normální	Přípustná za výjimečných okolností	
Zneužití	Ano	Count	3	6	1	2	12
		% within Zneužití	25,0%	50,0%	8,3%	16,7%	100,0%
	Ne	Count	51	64	21	67	203
		% within Zneužití	25,1%	31,5%	10,3%	33,0%	100,0%
Total		Count	54	70	22	69	215
		% within Zneužití	25,1%	32,6%	10,2%	32,1%	100,0%

Tabulka 56 – Postoje k nevěře z hlediska zneužití

Tabulka 56 sledující postoje k nevěře z hlediska zneužití v dětství opět nevykazuje žádné nápadnosti ani promiskuitní tendence zneužitých respondentů, jež by mohl naznačovat početně zastoupený postoj o přirozenosti a normalitě nevěry (viz teoretická část). Nutno ovšem podotknout, že kategorie zneužitých respondentů je na vyvozování závěrů málo zastoupena. Rozdíly v tabulce 56 nejsou signifikantní.

U postojů k nevěře obecně nebyly z hlediska zneužití respondentů zaznamenány výrazné rozdíly.

VÝJIMEČNÉ OKOLNOSTI, ZA NICHŽ JE NEVĚRA PŘÍPUSTNÁ

U otázky F1 týkající se postoje k nevěře byla jako čtvrtá odpověď zúčastněným nabídnuta možnost, že nevěra „je přípustná pouze za výjimečných okolností – vypište jakých“. Respondenti nebyli nijak početně omezeni, mohli uvést více výjimečných okolností. Při zpracování dat jsme postupovali podobně jako při kvalitativním výzkumu. Ve většině případů

jsme měli údaje již rozděleny na jednotky, jež jsme „onálepkovali“ použitím převážně in vivo kódů, tj. výrazy, které použili samotní respondenti (Šedřová, 2007). Kódy jsme seskupili podle podobnosti a dospěli jsme nakonec k sedmi různým kategoriím. Zde je tedy **sedm** respondenty uváděných **výjimečných okolností, za kterých je nevěra přípustná**:

- 1) **KRIZE VZTAHU** – jde o krize různé závažnosti od ostřejší hádky přes odplatu za partnerovu nevěru až po nefunkční vztah či fázi těsně před rozvodem. Celkem ji uvedlo 25 respondentů.
- 2) **NÁHODNÁ PŘÍLEŽITOST** – jde o typické jednorázové styky, které někteří nazývají úletem. Často jsou realizovány za přítomnosti alkoholu či drog. K setkání dochází na nějaké společenské události, v lázních, na pracovní cestě apod. a pro aktéry to bývá jejich první a poslední sexuální kontakt, zpravidla bez doprovodu nějakých výraznějších emocí. Celkem tuto výjimečnou okolnost uvedlo 12 respondentů.
- 3) **NEDOSTATEK SEXU** – jde o nedostatečné sexuální vybití v primárním vztahu, ať už z důvodu, že jeden z partnerů na sex rezignoval či není schopen druhého uspokojit. Může jít také o odlišnou sexuální potřebu partnerů. Avšak k nevěře dochází tajně, neexistuje mezi partnery ani tichá, ani vyřčená dohoda. Tuto výjimečnou okolnost uvedlo celkem 11 respondentů.
- 4) **DOHODA PARTNERŮ** – ať už se jedná o jasně domluvenou či nevyřčenou, ale oběma partnery tolerovanou dohodu z jakéhokoliv důvodu. Celkem ji uvedlo 9 respondentů.
- 5) **PŘEKÁŽKA V PODOBĚ NEMOCI ČI DLOUHODOBÉHO ODLOUČENÍ** – klíčovým faktorem je zde čas. Jde o dlouhou dobu, v případě nějaké nemoci dokonce časově neohrazenou, po kterou spolu partneři prostě nemohou mít sexuální styk a proto je realizován jinde s někým jiným. Tuto okolnost uvedlo celkem 9 respondentů.
- 6) **NEOVLADATELNÁ VÁŠEŇ** – jde o stav jedince, kdy není schopen pro sílu vzniknuvších emocí kontrolovat vlastní jednání. Je „to“ prostě silnější než on/ona a člověk není schopen situaci, kdy dojde k setkání s „femme fatale“ či „osudovým mužem“, rozumově zvládnout. Jeden z respondentů to pojmenoval jako erotické pomatení smyslů. Celkem tuto výjimečnou okolnost uvedlo 6 respondentů.
- 7) **UTAJENÍ** – jako výjimečnou okolnost, za které je nevěra přípustná, uvedli 4 respondenti situaci, kdy je nevěra tak dobře utajena, že se na ni nepřijde, a tudíž neohroží vztah.

9. 6. Zjištění prevalence nevěry dle pohlaví a náboženského přesvědčení respondentů

Cílem je sledovat rozdíly ve výskytu reálného chování mezi respondenty jednak dle jejich pohlaví, jednak dle jejich náboženského přesvědčení s tím, že v obou případech rozlišujeme chování realizované v předchozích vztazích respondentů a v jejich současném vztahu.

Nejdříve se tedy budeme věnovat výskytu nevěry z hlediska pohlaví. **Očekáváme, že nastane rozdíl mezi muži a ženami ve výskytu reálného chování, ať již v jejich předchozích či v současném vztahu.**

K testování byl použit Fisherův exaktní test, protože jde o dvě nezávislé proměnné a v ojedinělých případech přece jen nebyly splněny přísné podmínky pro použití Pearsonova chí-kvadrát testu a očekávané četnosti byly v buňkách nižší než 5.

Z důvodu snahy o zachování přehlednosti diplomové práce, uvádíme zde pouze výstupní tabulky, u kterých statistické testování prokázalo signifikantnost. Přehled všech výstupních dat lze nalézt v příloze.

FLIRTOVÁNÍ

U sledovaného reálného chování v podobě flirtování nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. V případě předchozích vztahů byl výskyt u mužů a žen skoro stejný, v případě současného vztahu respondentů byl výskyt flirtování u žen o 11 % vyšší, avšak tento rozdíl nebyl signifikantní.

SLEDOVÁNÍ PORNA

Crosstab

			S V - PORNO		Total
			ANO	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	57	25	82
		% within POHLAVI	69,5%	30,5%	100,0%
	ZENA	Count	35	70	105
		% within POHLAVI	33,3%	66,7%	100,0%
Total		Count	92	95	187
		% within POHLAVI	49,2%	50,8%	100,0%

Tabulka 57 – Reálné chování (sledování porna) v současném vztahu dle pohlaví

Crosstab

			P V - PORNO		Total
			ANO	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	51	22	73
		% within POHLAVI	69,9%	30,1%	100,0%
	ZENA	Count	28	57	85
		% within POHLAVI	32,9%	67,1%	100,0%
Total		Count	79	79	158
		% within POHLAVI	50,0%	50,0%	100,0%

Tabulka 58 – Reálné chování (sledování porna) v předchozích vztazích dle pohlaví

V případě tajného sledování veškerých pornomateriálů byl u respondentů zjištěn shodný **signifikantní rozdíl ($p=0,000$)** ve výskytu mezi muži a ženami jak v jejich současném vztahu, tak v předchozích. V tabulkách 57 a 58 vidíme, že to byli **muži**, kteří **častěji uváděli sledování porna**, u současného vztahu činí rozdíl 36,2 % a v rámci předchozích vztahů pak 37 %.

STRIPSHOW

Crosstab

			S V - STRIP		Total
			ANO	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	31	51	82
		% within POHLAVI	37,8%	62,2%	100,0%
	ZENA	Count	22	84	106
		% within POHLAVI	20,8%	79,2%	100,0%
Total		Count	53	135	188
		% within POHLAVI	28,2%	71,8%	100,0%

Tabulka 59 – Reálné chování (sledování stripshow) v současném vztahu dle pohlaví

Crosstab

			P V - STRIP		Total
			ANO	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	33	39	72
		% within POHLAVI	45,8%	54,2%	100,0%
	ZENA	Count	19	67	86
		% within POHLAVI	22,1%	77,9%	100,0%
Total		Count	52	106	158
		% within POHLAVI	32,9%	67,1%	100,0%

Tabulka 60 – Reálné chování (sledování stripshow) v předchozích vztazích dle pohlaví

U sledované formy chování - účasti na stripshow je situace velmi podobná jako v případě sledování pornografie. Z tabulek 59 a 60 je možné vyčíst, že jak u současného vztahu, tak v předchozích je **výskyt u mužů častější**. Rozdíly činí 17 % a 23,7 % a jsou **statisticky významné ($p=0,014$ a $p=0,002$)**.

VIRTUÁLNÍ VZTAH

U sledovaného udržování virtuálního vztahu s třetí osobou nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. Jak případě předchozích primárních vztahů, tak v případě současného primárního vztahu respondenta byl výskyt virtuální nevěry u mužů a žen takřka stejný, nepatrně častější u mužů.

PLATONICKÝ VZTAH

U sledovaného reálného chování v podobě platonického vztahu nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. V případě předchozích primárních vztahů respondenta byl výskyt platonického vztahu s třetí osobou sice u žen o 9,7 % častější, ale v případě současného primárního vztahu byl uváděný výskyt platonické nevěry u mužů a žen skoro stejný.

NECKING

U praktikování neckingu respondentů s třetí osobou nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. Jak případě předchozích vztahů, tak v případě současného vztahu byl výskyt neckingu u mužů a žen téměř stejný.

PETTING

V případě realizování pettingu respondentů s třetí osobou nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. Jak případě předchozích vztahů, tak v případě současného vztahu byl výskyt pettingu u mužů a žen téměř stejný.

NÁHODNÝ JEDNORÁZOVÝ STYK

U realizování náhodného jednorázového styku nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. I když v případě předchozích vztahů respondenta byl výskyt jednorázového styku s třetí osobou o 10,5 % častější u mužů a v případě současného vztahu byl uváděný výskyt u mužů o 8,8 % častější než u žen.

MILOSTNÉ DOBRODRUŽSTVÍ

U sledovaného milostného dobrodružství nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. V případě předchozích primárních vztahů byl jeho výskyt

téměř stejný u žen i u mužů a v případě současného vztahu byly odpovědi mužů a žen dokonce naprosto shodné.

DLOUHODOBÝ VZTAH

Ve výskytu dlouhodobého mimopartnerského vztahu respondentů nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. V případě předchozích primárních vztahů byl zaznamenán jeho výskyt u obojího pohlaví takřka stejný, nepatrně vyšší u žen a v případě současného vztahu byly odpovědi mužů a žen dokonce naprosto shodné.

STYK S PROFESIONÁLEM / PROFESIONÁLKOU

Crosstab

			S V - S PROFES		Total
			ANO	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	7	74	81
		% within POHLAVI	8,6%	91,4%	100,0%
	ZENA	Count	0	105	105
		% within POHLAVI	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	7	179	186
		% within POHLAVI	3,8%	96,2%	100,0%

Tabulka 61 – Reálné chování (styk s profesionálem) v současném vztahu dle pohlaví

Crosstab

			P V - S PROFES		Total
			ANO	NE	
POHLAVI	MUZ	Count	9	60	69
		% within POHLAVI	13,0%	87,0%	100,0%
	ZENA	Count	0	85	85
		% within POHLAVI	,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	9	145	154
		% within POHLAVI	5,8%	94,2%	100,0%

Tabulka 62 – Reálné chování (styk s profesionálem) v předchozích vztazích dle pohlaví

V případě využití profesionálních sexuálních služeb byl u respondentů zjištěn **statisticky významný rozdíl ve výskytu u žen a mužů jak v jejich současném vztahu ($p=0,003$), tak v předchozích ($p=0,001$)**. V tabulkách 61 a 62 vidíme, že u žen byl uváděný výskyt daného chování nulový a byli to tedy **muži, kteří častěji využili profesionálních služeb**. U současného vztahu 8,6 % mužů a v rámci předchozích vztahů pak 13 % mužů.

HOMOSEXUÁLNÍ STYK

U homosexuálního mimopartnerského styku nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami, avšak u předchozích primárních vztahů respondentů se výsledky pohybují velmi blízko hranice statistické významnosti ($p=0,059$) a rozdíl ve výskytu homosexuálního chování byl o 9,5 % vyšší u žen než u mužů. V případě současného vztahu respondentů byl zaznamenaný výskyt téměř shodný, o maličko vyšší opět u žen.

SWINGOVÁNÍ

U realizace swingingu respondentů nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi dotazovanými muži a ženami. Jak případě předchozích vztahů, tak v případě současného vztahu byl výskyt swingingu u mužů a žen minimální a téměř stejný.

Z 13 různých forem realizovaného sexuálního chování byl prokázán statisticky významně vyšší výskyt u mužů než u žen v případě tajného sledování pornomateriálů, účasti na stripshow a využití profesionálních sexuálních služeb a to jak u předchozích, tak současných primárních vztahů zúčastněných mužů.

Ženy udávaly častější zapojení při flirtování ve svém současném vztahu, dále účast v platonickém a dlouhodobém vztahu s třetí osobou u předchozích primárních vztahů a homosexuální styk u předchozích primárních vztahů a nepatrně i v současném vztahu. Muži pak udávali častěji účast v jednorázovém mimopartnerském styku při předchozích i v současném vztahu. Avšak všechny tyto rozdíly již nebyly statisticky významné.

V další části této subkapitoly se zaměříme na výskyt nevěry u respondentů z hlediska jejich náboženského přesvědčení. **Zajímá nás, zda jsou respondenti označující se jako věřící opravdu věrní, resp. věrnější než respondenti bez vyznání.**

V našem výzkumu se 58 respondentů označilo jako věřících a 161 respondentů uvedlo, že jsou bez vyznání, tento demografický údaj nevyplnilo 6 zúčastněných.

O tom, že by respondenti označující se jako věřící uváděli nulový výskyt mimopartnerského sexuálního chování, nemůže být ani řeči. Zaměříme se tedy na to, zda jsou alespoň věrnější než respondenti bez vyznání. Na otázku budeme hledat odpověď za pomoci Pearsonova chí-kvadrát testu. Pro přehlednost uvádíme opět pouze ta data, u nichž byl prokázán statisticky významný rozdíl, přehled všech výstupních tabulek lze nalézt v příloze.

FLIRT

Crosstab

			S V - FLIRT		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	23	28	51
		% within VERICI	45,1%	54,9%	100,0%
	NE	Count	82	51	133
		% within VERICI	61,7%	38,3%	100,0%
Total		Count	105	79	184
		% within VERICI	57,1%	42,9%	100,0%

Tabulka 63 – Reálné chování (flirtování) v současném vztahu z hlediska víry

Crosstab

			P V - FLIRT		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	22	18	40
		% within VERICI	55,0%	45,0%	100,0%
	NE	Count	99	22	121
		% within VERICI	81,8%	18,2%	100,0%
Total		Count	121	40	161
		% within VERICI	75.2%	24.8%	100.0%

Tabulka 64 – Reálné chování (flirtování) v předchozích vztazích z hlediska víry

Flirtování v současném vztahu připustilo 45,1 % věřících oproti 61,7 % respondentů bez vyznání, flirtování v předchozích vztazích pak 55 % věřících oproti 81,8 % respondentů bez vyznání. **Zaznamenali jsme nižší výskyt flirtování u věřících respondentů jak**

v současném vztahu, tak v předchozích a tyto rozdíly jsou signifikantní ($p=0,042$; $p=0,001$).

PORNO

V případě sledování pornomateriálů jsme zaznamenali častější výskyt u věřících respondentů, a to nepatrně jak v současném vztahu (50 % ku 48,9 %), tak v předchozích vztazích (63,2 % ku 45,3 %). Nebyla však prokázána statistická významnost.

STRIPSHOW

Účast na stripshow uváděli věřící respondenti méně často než respondenti bez vyznání, a to jak v současném vztahu (17,6 % ku 32,3 %), tak v předchozích vztazích (27 % ku 34,7 %). Tyto rozdíly však nebyly statisticky významné.

VIRTUÁLNÍ VZTAH

Udržování virtuálního vztahu s třetí osobou v současném primárním vztahu uváděli věřící respondenti méně často než respondenti bez vyznání (17,6 % ku 23,5 %). V případě předchozích primárních vztahů byl však zaznamenán nepatrně vyšší výskyt virtuální nevěry u věřících respondentů (30,8 % ku 27,4 %). Tyto rozdíly však nebyly statisticky významné.

PLATONICKÝ VZTAH

Výskyt platonického vztahu byl u věřících respondentů nižší než u respondentů bez vyznání, a to jak v současném primárním vztahu (22,4 % ku 24,1 %), tak v primárních vztazích dřívějších (50 % ku 53,9 %). Tyto rozdíly nejsou signifikantní.

NECKING

Crosstab

			S V - NECKING		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	9	42	51
		% within VERICI	17,6%	82,4%	100,0%
	NE	Count	52	79	131
		% within VERICI	39,7%	60,3%	100,0%
Total		Count	61	121	182
		% within VERICI	33,5%	66,5%	100,0%

Tabulka 65 – Reálné chování (necking) v současném vztahu z hlediska víry

Crosstab

			P V - NECKING		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	12	25	37
		% within VERICI	32,4%	67,6%	100,0%
	NE	Count	69	48	117
		% within VERICI	59,0%	41,0%	100,0%
Total		Count	81	73	154
		% within VERICI	52,6%	47,4%	100,0%

Tabulka 66 – Reálné chování (necking) v předchozích vztazích z hlediska víry

U praktikování neckingu s třetí osobou uváděli věřící respondenti méně častý výskyt než respondenti bez vyznání, a to jak v současném vztahu (17,6 % ku 39,7 %), tak v předchozích vztazích (32,4 % ku 59 %). Tyto rozdíly byly statisticky významné ($p=0,005$; $p=0,005$).

PETTING

Crosstab

			S V - PETTING		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	5	44	49
		% within VERICI	10,2%	89,8%	100,0%
	NE	Count	40	90	130
		% within VERICI	30,8%	69,2%	100,0%
Total		Count	45	134	179
		% within VERICI	25,1%	74,9%	100,0%

Tabulka 67 – Reálné chování (petting) v současném vztahu z hlediska víry

Crosstab

			P V - PETTING		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	9	28	37
		% within VERICI	24,3%	75,7%	100,0%
	NE	Count	55	63	118
		% within VERICI	46,6%	53,4%	100,0%
Total		Count	64	91	155
		% within VERICI	41,3%	58,7%	100,0%

Tabulka 68 - Reálné chování (petting) v předchozích vztazích z hlediska víry

Petting v současném vztahu připustilo 10,2 % věřících oproti 30,8 % respondentů bez vyznání a v předchozích vztazích pak 24,3 % věřících oproti 46,6 % respondentů bez vyznání. **Zaznamenali jsme nižší výskyt mimopartnerského pettingu u věřících respondentů jak v současném vztahu, tak v předchozích a tyto rozdíly jsou signifikantní ($p=0,005$; $p=0,016$).**

NAHODILÝ JEDNORÁZOVÝ STYK

Nahodilý jednorázový styk uváděli věřící respondenti méně často než respondenti bez vyznání, a to jak v současném vztahu (18 % ku 28 %), tak u předchozích primárních vztahů (30,6 % ku 41,7 %). Nebyla prokázána statistická významnost.

MILOSTNÉ DOBRODRUŽSTVÍ

Také v případě milostného dobrodružství uváděli věřící respondenti nižší výskyt než respondenti bez vyznání, a to jak v současném vztahu (17,6 % ku 23,8 %), tak u předchozích primárních vztahů (22,9 % ku 31,9 %). Rozdíly nebyly statisticky významné.

DLOUHODOBÝ VZTAH

Crosstab					
			P V - DLOUH VZTAH		Total
			ANO	NE	
VERICI	ANO, VERICI	Count	2	33	35
		% within VERICI	5,7%	94,3%	100,0%
	NE	Count	24	91	115
		% within VERICI	20,9%	79,1%	100,0%
Total		Count	26	124	150
		% within VERICI	17,3%	82,7%	100,0%

Tabulka 69 – Reálné chování (mimopartnerský dlouhodobý vztah) v předchozích primárních vztazích z hlediska víry

Udržování mimopartnerského dlouhodobého vztahu uváděli věřící respondenti méně často než respondenti bez vyznání jak u současného primárního vztahu (7,8 % ku 14,4 %), tak u předchozích primárních vztahů (5,7 % ku 20,9 %). **Rozdíl je statisticky významný pouze v případě předchozích vztahů ($p=0,038$).**

STYK S PROFESIONÁLEM / PROFESIONÁLKOU

Využití služeb profesionálů bylo zaznamenáno máličko častěji u věřících respondentů než u respondentů bez vyznání v současném primárním vztahu (5,9 % ku 3,1 %). U předchozích primárních vztahů byla situace opačná, častější výskyt byl zaznamenán u respondentů bez vyznání (2,9 % ku 6,9 %). Tyto rozdíly nebyly statisticky významné.

STYK S OSOBOU STEJNÉHO POHLAVÍ

Homosexuální styk byl zaznamenán skoro totožný jak u věřících respondentů, tak u respondentů bez vyznání u současného vztahu (4 % ku 3,9 %). U předchozích primárních

vztahů byl častější výskyt u respondentů bez vyznání (8,3 % ku 10,5 %). Tyto rozdíly nebyly statisticky významné.

SWINGOVÁNÍ

Swingování v současném vztahu uvedl jediný věřící respondent (2 %) a ani jeden respondent bez vyznání (0 %), v předchozích vztazích pak opět jeden věřící respondent (2,9 %) a dva respondenti bez vyznání (1,8 %). Tyto rozdíly nebyly signifikantní.

9. 7. Zjištění výskytu nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase

Zaměříme se na kladné odpovědi respondentů u výskytu reálného mimopartnerského chování v současném vztahu a především na údaj, po kolika letech k němu došlo prvně.

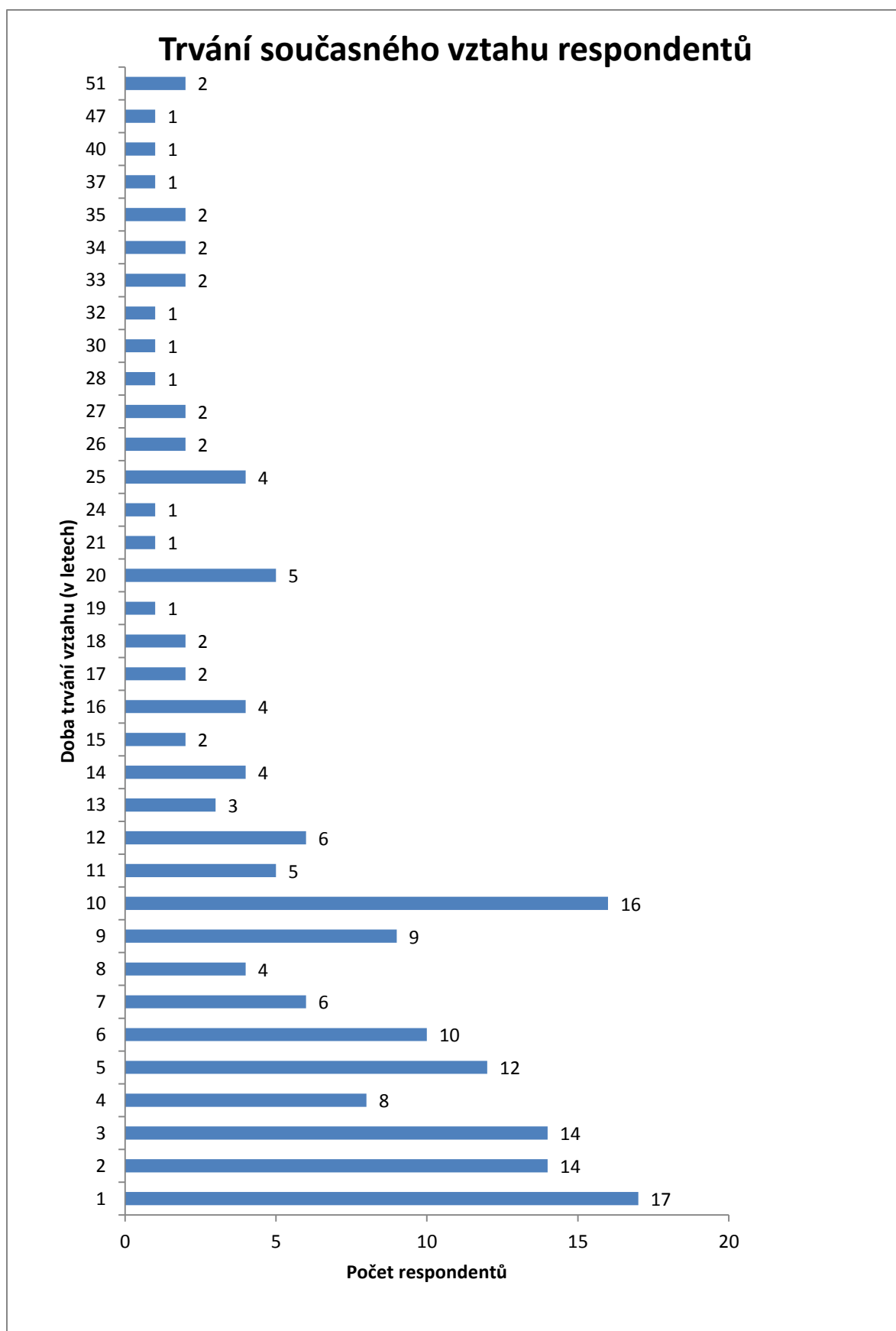
Zajímá nás, kdy dochází prvně k mimopartnerskému chování a zda existuje návaznost na první a druhou manželskou vývojovou krizi.

Respondenti měli v dotazníku uvedenu instrukci, že došlo-li prvně k danému chování v prvních 12 měsících trvání vztahu, mají údaj zaokrouhlit na 1 rok.

Odpověď jsme hledali za pomoci deskriptivní statistiky, a to pochopitelně pouze u těch respondentů, kteří uváděli výskyt daného chování v současném vztahu.

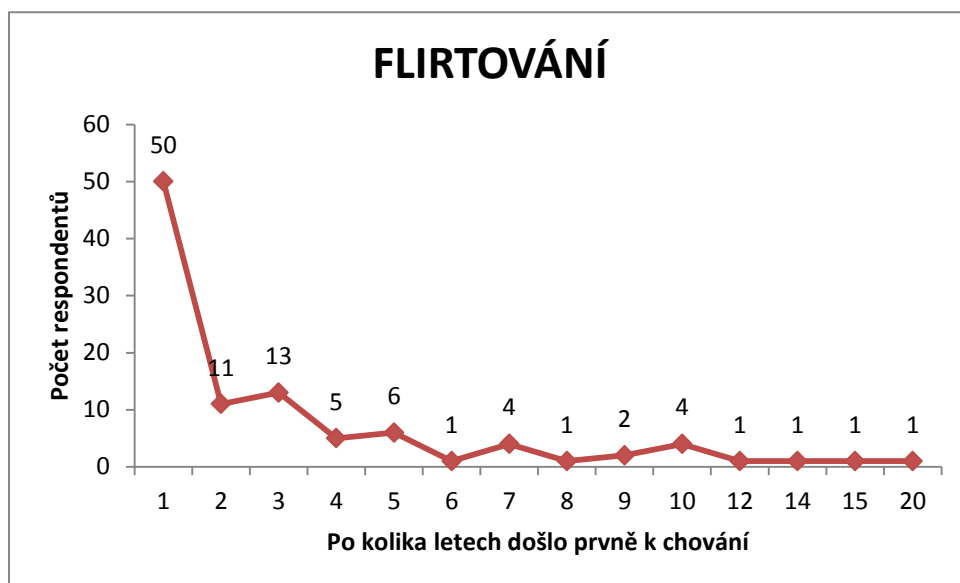
Také jsme sledovali, jak dlouho trvá současný vztah respondentů. Vzhledem k tomu, že zúčastněným byla nabídnuta v úvodu možnost neodpovídat na dotazy, u nichž by odpověď nebyla upřímná, nevyplnilo tento údaj 57 respondentů. Mohou však mezi nimi být také ti, kdož jsou v současnosti bez partnera. V následujícím grafu 11 vidíme, jaká je doba trvání současných vztahů a u kolika zúčastněných respondentů.

V další části této subkapitoly je přehled nejčastějších důvodů a motivací vedoucích k nevěře a k zachování věrnosti, jak je uváděli respondenti v části dotazníku B1 a B2.

Graf 11 – Trvání současného primárního vztahu respondentů

FLIRTOVÁNÍ

Graf 12 – První výskyt flirtování v současném primárním vztahu

Z grafu 12 jasně vidíme, že 50 respondentů uvedlo, že prvně začali flirtovat s někým jiným již během prvního roku a 11 respondentů během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti. Z výsledků našeho výzkumu týkajících se postojů však víme, že většina respondentů také nepovažovala flirtování za nevěru. Mezi 3. až 7. rokem (s výjimkou 6. roku) můžeme sledovat také častější zahájení flirtování a pak ještě v 10. roce trvání vztahu. Flirtování v současném vztahu připustilo celkem 109 respondentů, avšak námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo pouze 101 respondentů.

SLEDOVÁNÍ PORNA

Graf 13 – První výskyt sledování porna v současném primárním vztahu

Z grafu 13 lze vyčíst, že 61 respondentů uvedlo, že prvně začali se sledováním porna již během prvního roku a 4 během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti. Ovšem zde je situace prakticky totožná jako v případě předešlé formy chování a většina respondentů našeho výzkumu nepovažuje sledování porna za nevěru. Ve 3. a 7. roce si můžeme povšimnout také lehce zvýšené křivky. Sledování porna v současném vztahu uvedlo celkem 92 respondentů, avšak námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo pouze 81 respondentů.

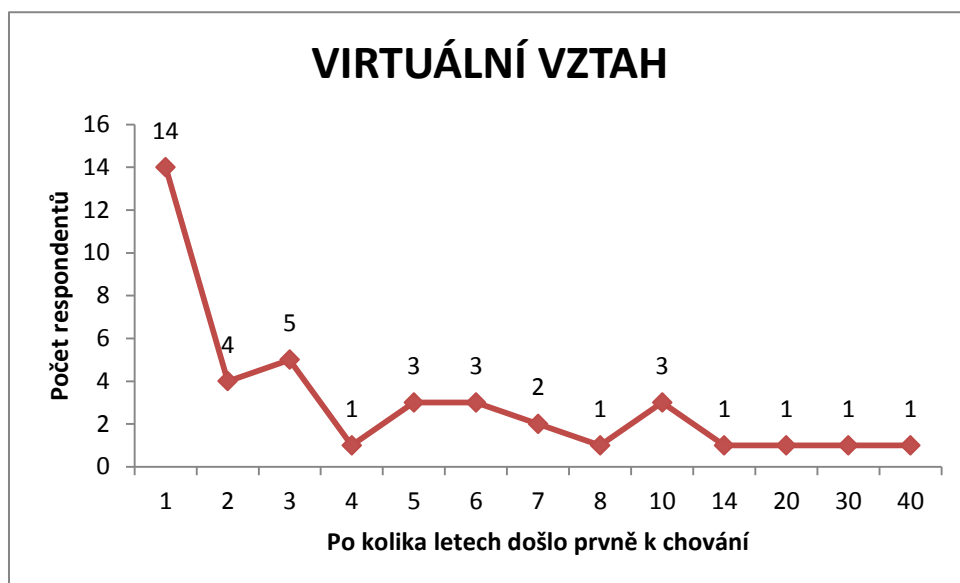
STRIPSHOW

Graf 14 – První výskyt sledování stripshow v současném primárním vztahu

V grafu 14 vidíme, že 23 respondentů uvedlo, že prvně se zúčastnili stripshow již během prvního roku a 5 respondentů během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti. Opět jde o podobnou situaci jako v případě předešlých forem chování, kdy většina respondentů našeho výzkumu nepovažuje sledování stripshow za nevěru. Křivka je ještě zvýšená u třetího, pátého a desátého roku. Sledování stripshow v současném vztahu uvedlo celkem 53 respondentů, avšak námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo pouze 43 respondentů.

VIRTUÁLNÍ VZTAH

Graf 15 – První výskyt virtuálního vztahu v současném primárním vztahu

V grafu 15 vidíme, že 14 respondentů uvedlo, že prvně zahájili virtuální vztah již během prvního roku a 4 respondenti během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti. Dále je křivka lehce zvýšená mezi třetím a sedmým rokem (s výjimkou čtvrtého roku) a v desátém roce trvání vztahu. Pro většinu respondentů sice není virtuální vztah ještě nevěrou, avšak postoje již nejsou zdaleka tak jednoznačné. Virtuální vztah v současném vztahu připustilo celkem 41 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 40 respondentů.

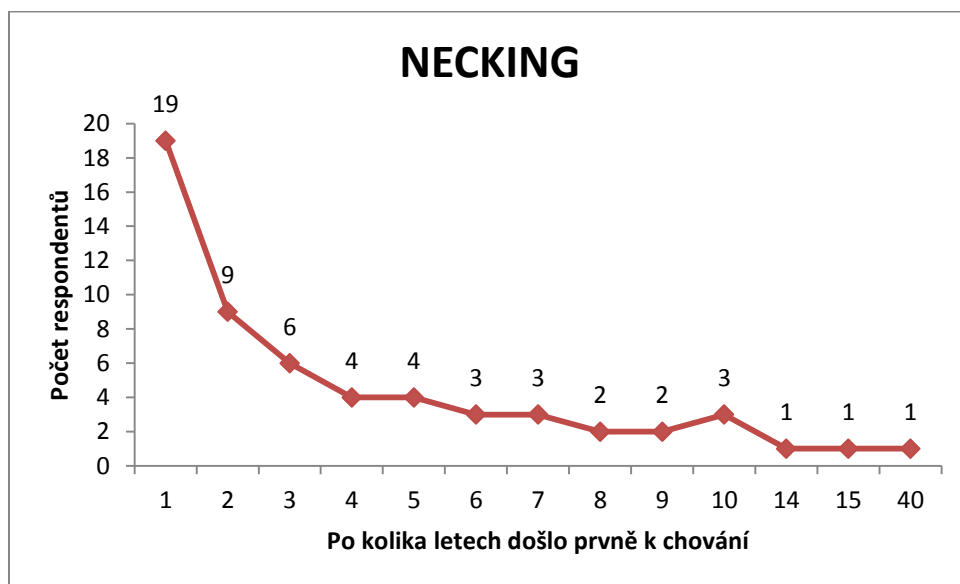
PLATONICKÝ VZTAH

Graf 16 – První výskyt platonického vztahu v současném primárním vztahu

V grafu 16 vidíme, že medián se posunul již do 3. roku od počátku primárního vztahu, tedy po skončení fáze zamilovanosti, kdy zahájení platonického vztahu s třetí osobou uvedlo 8 respondentů. Během prvního a druhého roku připustilo platonický vztah celkem 10 respondentů. Křivka začíná klesat až po osmém roce trvání primárního vztahu. Respondenti našeho výzkumu se jednoznačně neshodli na postoji, zda je platonický vztah nevěrou či nikoliv, a v podstatě se dělí na dva odlišné tábory. Platonický vztah v současném vztahu připustilo celkem 44 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 43 respondentů.

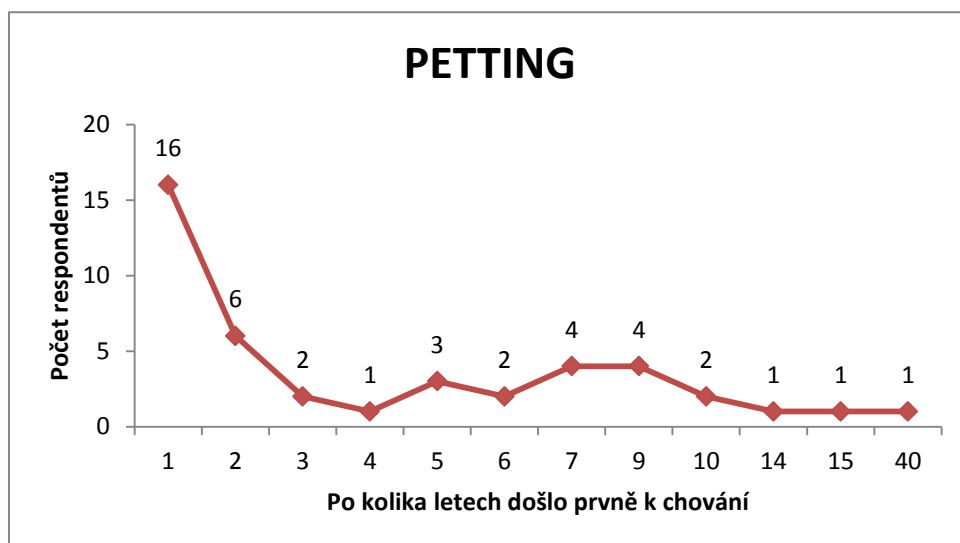
NECKING

Graf 17 – První výskyt mimopartnerského neckingu v současném primárním vztahu

V grafu 17 vidíme, že nejvíce respondentů (19) uvedlo, že prvně praktikovali necking již během prvního roku a 9 respondentů během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti, ačkoliv přes 80 % našich respondentů považuje jednoznačně mimopartnerský necking za nevěru. Křivka je ještě mírně zvýšená mezi třetím a sedmým rokem a v desátém roce. Necking v současném vztahu uvedlo celkem 63 respondentů, avšak námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 58 respondentů.

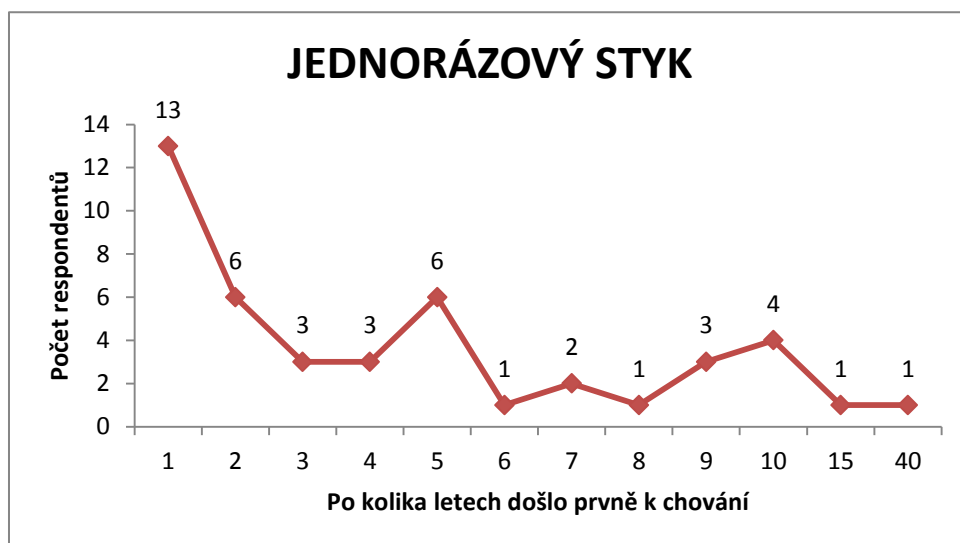
PETTING

Graf 18 – První výskyt mimopartnerského pettingu v současném primárním vztahu

V grafu 18 vidíme, že nejvíce (16) respondentů uvedlo, že prvně praktikovali mimopartnerský petting již během prvního roku a 6 respondentů během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti, ačkoliv přes 90 % našich respondentů považuje jednoznačně mimopartnerský petting za nevěru. Křivka je ještě mírně zvýšená v pátém roce a v sedmém a devátém roce. Petting v současném vztahu připustilo celkem 45 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 43 respondentů.

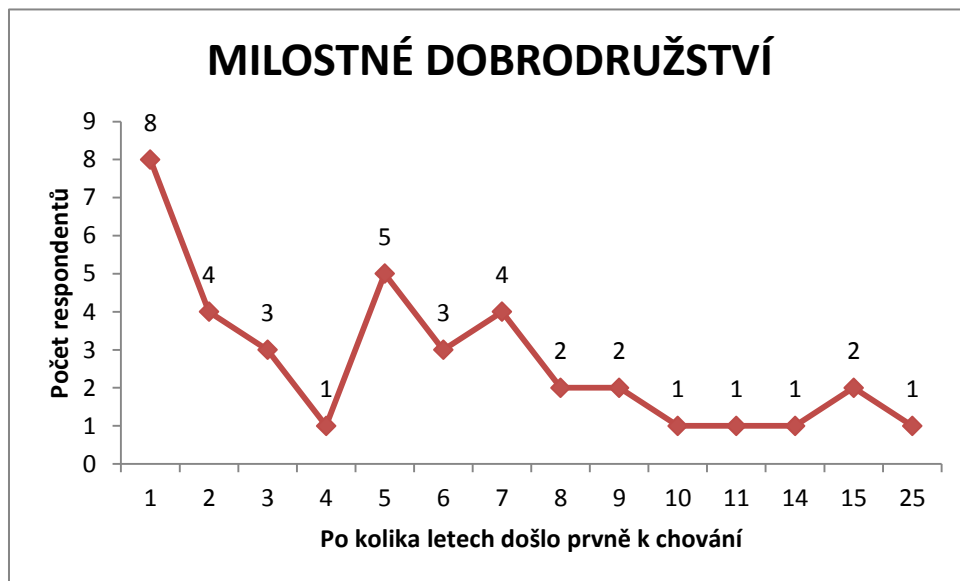
NÁHODNÝ JEDNORÁZOVÝ STYK

Graf 19 – První výskyt jednorázového styku v současném primárním vztahu

V grafu 19 vidíme, že 13 respondentů uvedlo první jednorázový styk s třetí osobou již během prvního roku a 6 respondentů během druhého roku trvání primárního vztahu, tedy opět ve fázi zamilovanosti. Další zvýšení křivky lze pozorovat kolem pátého roku a kolem desátého roku trvání vztahu. Pro více než 85 % respondentů je jednorázový styk nevěrou. Mimopartnerský jednorázový styk v současném vztahu připustilo celkem 47 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 44 respondentů.

MILOSTNÉ DOBRODRUŽSTVÍ

Graf 20 – První výskyt milostného dobrodružství v současném primárním vztahu

Z grafu 20 vidíme, že 8 respondentů lokalizovalo své první milostné dobrodružství do prvního roku a 4 respondenti do druhého roku trvání primárního vztahu, tedy opět ještě do fáze zamilovanosti. Další poměrně výrazné zvýšení křivky lze pozorovat od pátého roku do sedmého roku trvání vztahu. Pro více než 90 % respondentů je milostné dobrodružství nevěrou a v dotazníku u současného vztahu ho připustilo celkem 40 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 38 respondentů.

DLOUHODOBÝ VZTAH

Graf 21- První výskyt mimopartnerského dlouhodobého vztahu v současném primárním vztahu

V grafu 21 vidíme, že medián je až v sedmém roce od počátku primárního vztahu, tedy ke konci Plzákem uváděného období první manželské vývojové krize. Respondenti našeho výzkumu se ve více než 90 % shodli na postoji, že dlouhodobý mimopartnerský vztah je nevěrou, jak je uvedeno výše. Dlouhodobý mimopartnerský vztah v současném primárním vztahu připustilo celkem 23 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo 22 respondentů, což jsou pro nás již nepříliš dostačující počty na podobná sledování.

STYK S PROFESIONÁLEM / PROFESIONÁLKOU

Využití profesionálních sexuálních služeb při současném vztahu připustilo celkem 7 respondentů a námi sledovaný údaj prvního výskytu vyplnilo pouze 5 respondentů. Při tak nízkém zastoupení kladných odpovědí již nemá smysl sledovat křivku prvního výskytu daného chování.

STYK S OSOBOU STEJNÉHO POHLAVÍ

Také v tomto případě je zastoupení 7 respondentů, kteří uvedli, že měli homosexuální mimopartnerský styk v době trvání jejich současného primárního vztahu, velmi nízké, a tudíž nemá smysl sledovat křivku prvního výskytu daného chování.

SWINGOVÁNÍ

Účast na swingingu při současném primárním vztahu připustil pouze jeden respondent po sedmi letech trvání. To je příliš málo na poskytnutí odpovědi na naši otázku.

Respondenty uváděné důvody k nevěře a k zachování věrnosti

Nyní se budeme věnovat údajům z části B dotazníku, kdy měli respondenti možnost uvést více důvodů a motivací, o nichž se domnívají, že vedou lidi k nevěře, resp. k zachování věrnosti. Při zpracování dat jsme postupovali podobně jako při kvalitativním výzkumu a postup byl velmi podobný jako v předchozí subkapitole 9.5.

NEVĚRA

Při snaze seskupit kódy podle podobnosti do kategorií jsme zjistili, že korespondují s pěti kategoriemi, o kterých píše ve své práci Glass a Wright (1992). Hlavní důvody, motivace a příčiny, jež respondenti uváděli, lze tedy setřídít podle následujících pěti hledisek:

- 1) **SEXUÁLNÍ ASPEKTY** – tato kategorie zahrnuje především udávané potřeby novosti, změny, touhy po vzrušení, chtíč, ukojení vyšších sexuálních potřeb, neovladatelná vášně apod. Tuto kategorii uvedlo 132 respondentů.
- 2) **CITOVÉ ASPEKTY** – v této kategorii lze nalézt především lásku a zamilování se do třetí osoby, citové poblouznění apod. Tuto kategorii uvedlo 31 respondentů.
- 3) **ASPEKTY VYPLÝVAJÍCÍ ZE SOCIÁLNÍHO KONTEXTU** – do této kategorie spadá hlavně příležitost od večírků a oslav přes výjezdy na služební cestu až po dlouhodobé odloučení třeba z důvodu pracovní stáže. Lze sem zařadit i veškeré ovlivnění omamnými látkami od alkoholu až po drogy. Tuto kategorii uvedlo 37 respondentů.
- 4) **ASPEKTY VYPLÝVAJÍCÍ Z MANŽELSKÉHO KONTEXTU** – zahrnuje hlavně nespokojenost v primárním vztahu, nudu a pocit stereotypu, pocity nepřátelství k partnerovi, vztahové krize, žárlivost, ale i vzájemné dohody mezi partnery atd. Tuto kategorii uvedlo 160 respondentů.
- 5) **EGO UPEVNŮJÍCÍ ASPEKTY** – jde o potřeby dokázat si, že na to člověk ještě má, že je pro někoho ještě atraktivní; dále respondenti uváděli zvyšování nízkého sebevědomí, potvrzování vlastní přitažlivosti a povahové a charakterové rysy vůbec, nevěra jako životní styl; spadá sem však i pomsta za partnerovu dřívější nevěru a také odreagovávání se nevěrou od stresu. Tuto kategorii uvedlo 81 respondentů.

VĚRNOST

Kromě důvodů a motivací k nevěře jsme mapovali také důvody a motivace, jež vedou lidi k věrnosti. I zde bylo možné uvést více možností. Odpovědi respondentů se dají seskupit opět do pěti kategorií:

- 1) **VZTAHOVÁ SPOKOJENOST** – jde o kategorii, kde respondenti nejčastěji uváděli v souvislosti se vztahem adjektiva, jako je plnohodnotný, naplněný, spokojený. Dále sem patří pocit závazku, důvěry, úcty, dobrá vzájemná komunikace ve vztahu atd. Do této kategorie spadá 161 respondentů.
- 2) **OSOBNOSTNÍ ASPEKT** – tato kategorie vychází z osobnosti jedince v pozitivním smyslu, najdeme zde odpovědi, jako je osobnostní zralost, vyrovnanost, zodpovědnost, životní zkušenost, morální postoje, zásadovost, uspořádaný žebříček hodnot, spokojenost se sebou samým atd. Vidíme lehký protiklad k páté kategorii předchozí subkapitoly. Kategorii vycházející z osobnosti lze přiřadit k 95 respondentům.
- 3) **STRACH** – jde o strach z důsledků nevěry, ať je to již strach z rozpadu primárního vztahu, strach z prozrazení, odhalení nevěry, strach ze zničení všeho doposud dlouhou dobu budovaného, strach z pohlavně přenosných chorob, obava z „neukočívání“ situace, z toho, že by se člověk ještě zamiloval jinam, dále strach z vlastního sexuálního selhání nebo strach z odsouzení okolím. Tuto kategorii uvedlo 54 respondentů.
- 4) **HANDICAP** – do této kategorie jsme zařadili jakékoliv znevýhodnění, ať již jde o nedostatek příležitosti či času k seznámení, např. u žen na mateřské dovolené či pracovně extrémně vytížených lidí, nebo o neschopnost se seznamovat, patří sem i sexuální neschopnost (impotence) apod. Tuto kategorii uvedlo 24 respondentů.
- 5) **VÍRA** – poměrně častokrát byla respondenty jako důvod k věrnosti uváděna víra, náboženské vyznání, zbožnost, a to celkem 37 respondenty. To nás vedlo k otázce, zda respondenti označující se jako věřící, jsou opravdu věrní, resp. věrnější než respondenti bez vyznání (viz dále).

9. 8. Zjištění vlivu nevěry na partnerský vztah

V závěrečné části dotazníku jsme sledovali pozitivitu či negativitu dopadu (prozrazení) nevěry na partnerství jednak z pohledu nevěry respondenta samého, jednak situaci, vyšla-li na povrch nevěra jeho partnera. Na výběr byly vždy tři odpovědi, jednak posílení, upevnění či

zkvalitnění vztahu, dále zhoršení či rozvrácení vztahu a třetí možností byla odpověď „nelze posoudit /či/ nebyl/a jsem nevěrný/á“ – šlo-li o samotného respondenta, nebo „nelze posoudit /či/ nic takového se nestalo“ – šlo-li o jeho partnera. **Zajímá nás, jaký vliv má nevěra na partnerský vztah, zda převáží pozitivní či negativní dopad.** A v čem jsou pozitiva či negativa?

Na první otázku budeme hledat odpověď za pomoci statistiky a Pearsonova chí-kvadrát testu. Při snaze zodpovědět druhou otázku budeme postupovat jako při kvalitativním výzkumu.

DOPAD RESPONDENTOVA MIMOPARTNERSKÉHO CHOVÁNÍ NA VZTAH

Crosstab

			Já - nev ěra			Total
			Posílilo	Zhoršilo	Nelze posoudit	
Pohlav í	Muž	Count	22	20	53	95
		% within Pohlav í	23,2%	21,1%	55,8%	100,0%
	Žena	Count	32	25	64	121
		% within Pohlav í	26,4%	20,7%	52,9%	100,0%
Total	Count	54	45	117	216	
	% within Pohlav í	25,0%	20,8%	54,2%	100,0%	

Tabulka 70 – Dopad vlastního mimopartnerského chování na vztah

Pokud byli samotní respondenti svým partnerům nevěrní, tak 54 respondentů (22 mužů a 32 žen) uvedlo, že to jejich primární vztah posílilo, upevnilo či zkvalitnilo. Dalších 45 respondentů (20 mužů a 25 žen) vnímalo vlastní nevěru s negativním dopadem na primární vztah, tzn., že došlo ke zhoršení vztahu či k jeho rozvrácení. 117 respondentů (53 mužů a 64 žen) buď nedokázalo dopad vlastní nevěry na primární vztah posoudit, nebo se nevěry vůbec nedopustili. Rozdíly v tabulce 83 nejsou statisticky významné.

Dále nás zajímalo, v čem shledávali respondenti pozitiva či negativa dopadu vlastní nevěry na primární vztah. Na tuto otázku dal odpověď již menší počet zúčastněných, než můžeme nalézt v tabulce 83, a v drtivé většině to byli respondenti, kteří uvedli pozitivní dopad na vztah. Odpovídající mohli uvést více vlivů zároveň. Zde předkládáme **pět kategorií ovlivnění primárního vztahu v důsledku respondentovy nevěry**, první tři kategorie spadají k odpovědím hodnotícím dopad nevěry na vztah pozitivně, poslední dvě kategorie k odpovědím hodnotícím dopad nevěry na vztah negativně:

- 1) **PROZŘENÍ** – tato kategorie zahrnuje především uvědomění si kvalit stálého partnera poté, co se respondent dopustil nevěry; poznání, že není třeba stálého partnera nikým jiným nahrazovat anebo že prostě náhrady jsou mnohem méně kvalitní než domácí originál. Tato kategorie byla zastoupena 22 respondenty.
- 2) **NÁPRAVA CHYB** – zahrnuje případy, kdy vlivem nevěry došlo k odhalení nedostatků ve vztahu a jejich následné nápravě, odtajnění či ujasnění vzájemných potřeb, zlepšení komunikace apod. Tato kategorie byla zastoupena 10 respondenty.
- 3) **ZKLIDNĚNÍ** – jde o zklidnění atmosféry v primárním vztahu, kdy utichly vzájemné spory, a zklidnění samotného respondenta a psychická pohoda v důsledku toho, že dochází k uspokojování jeho potřeb mimo primární vztah. Tato kategorie byla zastoupena 4 respondenty.
- 4) **ŽÁRLIVOST A ZTRÁTA DŮVĚRY** – žárlivost a ztráta partnerovy důvěry přetrvávala ještě dlouhou dobu po ukončení respondentovy nevěry. Tato kategorie byla zastoupena 2 respondenty.
- 5) **ROZETNUTÍ SITUACE** – odhalení respondentovy nevěry bylo spouštěčem k ukončení primárního vztahu, které bylo dlouhodobě odkládáno. Tato kategorie byla zastoupena 2 respondenty.

DOPAD PARTNEROVA MIMOPARTNERSKÉHO CHOVÁNÍ NA VZTAH

Crosstab

			Partner - nevěra			Total
			Posílilo	Zhoršilo	Nelze posoudit	
Pohlaví	Muž	Count	6	20	65	91
		% within Pohlaví	6,6%	22,0%	71,4%	100,0%
	Žena	Count	11	25	83	119
		% within Pohlaví	9,2%	21,0%	69,7%	100,0%
Total		Count	17	45	148	210
		% within Pohlaví	8,1%	21,4%	70,5%	100,0%

Tabulka 71 – Dopad partnerova mimopartnerského chování na vztah

Vyšla-li nevěra respondentova partnera na povrch, tak 17 respondentů (6 mužů a 11 žen) se domnívá, že to posílilo, upevnilo či zkvalitnilo jejich primární vztah. Dalších 45 respondentů (20 mužů a 25 žen) vnímá situaci, že se partner dopustil nevěry, jako zhoršující primární vztah nebo dokonce jako příčinu rozvratu. 148 respondentů (65 mužů a 83 žen) buď

nedokázalo dopad partnerovy vyzrazené nevěry na primární vztah posoudit, nebo o žádné partnerově nevěře nevědí, ať se jí již dopustil či nikoliv. Rozdíly v tabulce 84 nejsou statisticky významné.

Dále nás zajímalo, v čem shledávali respondenti pozitiva či negativa dopadu partnerovy nevěry na primární vztah. Na tuto otázku odpovědělo ještě méně zúčastněných než v případě posuzování dopadu vlastní nevěry a opět v naprosté většině to byli respondenti, kteří uvedli pozitivní dopad na vztah. Odpovídající nebyli limitováni v množství uváděných vlivů. Zde je **výčet ovlivnění primárního vztahu v důsledku partnerovy nevěry**, jak je uváděli respondenti, poslední dvě spadají k odpovědím s negativním dopadem na vztah:

- 1) **ZMĚNA KVALITY VZTAHU** – do této kategorie spadá především posílení a zkvalitnění vztahu v důsledku úspěšného zvládnutí krize, lepší psychické propojení partnerů a posílení důvěry, uvědomění si existence vzájemného vztahu, který pozvolna mizel apod. Tato kategorie byla zastoupena 6 respondenty.
- 2) **NÁPRAVA CHYB** – zahrnuje případy, kdy vlivem tentokrát však partnerovy nevěry došlo k odhalení nedostatků ve vztahu a jejich následné nápravě, ke zlepšení fungování vztahu apod. Tato kategorie byla zastoupena 3 respondenty.
- 3) **ROZETNUTÍ SITUACE** – odhalením partnerovy nevěry se uspíšilo dlouhodobě odkládané řešení. Avšak v jednom případě to vedlo k ukončení paralelního vztahu a vymizení napětí z primárního vztahu, v druhém případě k ukončení zřejmě již nefunkčního manželství. Tato kategorie byla zastoupena 2 respondenty.
- 4) **OČISTA SVĚDOMÍ** – pro jednoho respondenta byla partnerova nevěra paradoxně úlevou, neboť šlo z jeho strany o „vyrovnání skóre“, což v důsledku způsobilo snížení respondentových pocitů špinavého svědomí a viny z dříve uskutečněné nevěry.
- 5) **BLOK** – jeden respondent uvedl prozatím přetrvávající blok mezi ním a partnerem v důsledku vyzrazení partnerovy nevěry.
- 6) **DÍTĚ** – jeden respondent uvedl narození nemanželského dítěte.

10. Diskuse

Diskuse je strukturována dle jednotlivých kapitol výzkumné části diplomové práce.

10. 1. Soubor

Náš soubor čítal 225 respondentů, z toho bylo 100 mužů a 125 žen. V rámci našich zeměpisných šířek je to soubor dostačující, vzhledem k tomu, že k vytváření norem u nových testů slouží obdobně veliký vzorek. Avšak, jak jsme se již zmiňovali, respondentům byla z důvodů co možná největší eliminace nepravdivých odpovědí a snížení neochoty dotazník vyplnit nabídnuta možnost neodpovídat na otázky, jež by jim činily potíže upřímně odpovědět. Proto nemáme v průběhu výzkumu k dispozici vždy odpovědi od plného počtu zúčastněných osob, jenž s přibývajícím citlivostí či závažností otázek pozvolna klesal.

Ačkoliv je zastoupení respondentů v našem vzorku z hlediska demografických údajů (na rozdíl od amerických výzkumů realizovaných často na studentech) poměrně pestré, shledáváme jako velký nedostatek, že vzhledem k metodám výběru respondentů není náš soubor reprezentativní, a tudíž nemůžeme výsledky zobecňovat. Na druhou stranu si lze jen těžko představit, že bychom ke sběru dat na dané téma mohli použít jiné metody. Také důslednou anonymitu respondentů lze z podobných výzkumů jen těžko odstranit.

10. 2. Výsledky

10. 2. 1. Zjištění postojů k nevěře vlastní x partnera

V této části jsme sledovali rozdíly mezi postoji k nevěře podle toho, či mimopartnerské sexuální chování je posuzováno, zda chování vlastní či partnerovo, a očekávali jsme menší toleranci při posuzování partnerova chování, ačkoli šlo vždy o tutéž formu sexuálního chování. Vycházeli jsme z poznatků sociální psychologie, kde obdobně dochází k rozdílům ve vysvětlování událostí, jedná-li se o posuzování vlastního chování či někoho jiného.

V případě flirtování nastal statisticky významný rozdíl v postojích mužů, avšak největší v opačném směru, než jsme očekávali. Muži sice nepovažovali vlastní flirtování za nevěru, ale uvědomovali si, že jejich partnerkám vadí, a zároveň ovšem shledávali flirtování svých partnerek jako neškodné. Jednou z příčin může být životní zkušenost těchto mužů, kdy mezi partnery již proběhla diskuse na dané téma a muži byli podrobeni kritice za podobné chování.

U účasti na stripshow a jiných obdobných vystoupení nastaly statisticky významné rozdíly jak u mužů, tak u žen. Zatímco však u mužů v opačném směru, tj. muži si opět uvědomovali nelibost partnerek a přitom jim samotným by nevadila partnerčina účast na podobné akci; u žen nastal rozdíl mezi postoji v očekávaném směru, tj. ačkoliv to nepovažovaly za nevěru, více ženám by vadila partnerova účast na stripshow. Domníváme se, že u postoje k účasti na stripshow coby nevěry převládl fakt, že ženy se podobných akcí účastní mnohem méně a možná i z jiných důvodů než muži. Třeba Baker (1996) zastává názor, že muže pohled na kopulující pár sexuálně vzrušuje z toho důvodu, že je nastaven provádět rychlou reinseminaci, zvláště šlo-li by o jeho vlastní partnerku, aby tak zvýšil svou šanci prostřednictvím souboje spermií na vlastní potomky. Ženy nic takového zapotřebí nemají.

U platonického vztahu nastal signifikantní rozdíl u žen, kdy výsledky byly shodné jednak s naším očekáváním, že bude vlastní chování hodnoceno méně závažně než partnerovo, a jednak s výsledky evolučních psychologů, kteří vycházejí z předpokladu, že pro ženu je více rizikové, pokud se její nevěrný partner zamiluje do jiné ženy a hrozí jeho odchod z rodiny. Takový předpoklad potvrzuje výzkum, kdy 83 % žen oproti 40 % mužů pociťovalo bolestivěji citovou nevěru (Buss, Larsen, Westen, & Semmelroth, 1992).

U neckingu nastal signifikantní rozdíl u žen, a to v opačném směru, než jsme očekávali, kdy byl vlastní necking ženami častěji posuzován jako nevěra než necking, kterého by se dopustil partner, byť by to ženám vadilo. O jednom z možných důvodů, proč tomu tak je, píšeme v teoretické části diplomové práce, když uvádíme názor Busse (2009) a Schwanitze (2009), kteří se shodují, že mezi přístupem k ženskému a mužskému tělu existuje asymetrie a tělo ženy je a vždy bylo symbolicky cennějším teritoriem.

U homosexuálního styku byl rozdíl statisticky významný u mužů, ovšem opět v opačném směru, než jsme předpokládali. Muži častěji hodnotili vlastní homosexuální styk jako nevěru, než by tak posuzovali stejné chování u své partnerky. Posun mezi postoji zřejmě koresponduje s výskytem větší tolerance k homosexualitě žen než mužů ve společnosti, jak dokazují výzkumy třeba LaMar a Kite (1998).

U swingování nastal statisticky významný rozdíl u žen, a to v očekávaném směru, kdy ženy vlastní swingování za nevěru nepovažují a přitom partnerovo ano. Jedním z důvodů může být naplnění našeho předpokladu, že vůči vlastní osobě je člověk shovívavější než vůči partnerovi, kde hraje roli žárlivost.

Zdá se, že muži (zvláště u méně závažného mimopartnerského chování) jsou ve svých postojích více tolerantní k chování partnerek než k vlastnímu, zatímco ženy opačně mají tendenci být přísnější při posuzování nevěry partnera než vlastní.

Již v kapitole 6 jsme se zmiňovali o výzkumu sexuálních postojů dle toho, čím chování je posuzováno. Provedli jej u 143 žen a 51 mužů prostřednictvím Dotazníku sexuálních postojů TSAQ Hannon, Hall, Gonzalez a Cacciapaglia (1999). Je zde však zásadní rozdíl. Oni odlišovali osobu respondenta a ostatní (neznámé) lidi, my v našem výzkumu osobu respondenta a osobu jeho partnera. V jejich výzkumu vyšly výsledky, jež očekávali, že respondenti jsou liberálnější v postojích při posuzování chování ostatních lidí než svého vlastního. Mezi muži a ženami nebyly zjištěny významné rozdíly.

Uvědomujeme si, že testování této hypotézy a především prezentace výsledků je poněkud komplikovanější a pro někoho může být méně srozumitelná, byť jsme se snažili o maximální přehlednost, stručnost a jasnost.

10. 2. 2. Zjištění postojů k nevěře dle věku respondentů

V této části jsme sledovali rozdíly v postojích z hlediska věku respondentů, kdy jsme vycházejíce z vývojové psychologie očekávali, že starší respondenti budou tolerantnější než mladší při posuzování mimopartnerského sexuálního chování coby nevěry.

U 17 sledovaných typů chování považovali opravdu starší respondenti toto chování méně často za nevěru než mladší respondenti a v 10 případech byl tento rozdíl signifikantní. Naopak u 9 sledovaných forem chování shledali starší respondenti častěji toto chování jako nevěru než mladší respondenti a ve 2 případech byl tento rozdíl signifikantní. Podívejme se na typy chování, kdy byli mladší respondenti tolerantnější, šlo o následující: vlastní i partnerův swinging, vlastní i partnerova účast na stripshow, vlastní i partnerovo tajné sledování pornografie, vlastní i partnerův homosexuální styk a partnerovo flirtování. Proč tyto formy mimopartnerského sexuální chování považují navzdory své věkem dané vyšší toleranci starší respondenti častěji za nevěru? Vynecháme-li posledně jmenovaný typ – partnerovo flirtování –, nabízí se vysvětlení, že jde o formy sexuálního chování, které byly před rokem 1989 silně tabuizovány, potlačovány nebo rovnou kriminalizovány, zatímco v současnosti jsou mnohem běžnější součástí života.

10. 2. 3. Zjištění postojů k platonické a homosexuální nevěře dle pohlaví respondentů

V této části jsme v souladu s výzkumy evolučních psychologů předpokládali, že ženy budou častěji než muži uvádět, že považují platonický vztah za nevěru. Avšak odpovědi mužů i žen byly téměř shodné. Ke shodě s evolučními výzkumy jsme došli pouze při sledování rozdílu v posuzování žen vlastního chování s partnerovým (viz výše).

V druhé části této subkapitoly jsme sledovali, zda bude mimopartnerský lesbický styk žen hodnocen méně často jako nevěra než mimopartnerský homosexuální styk mužů, přičemž byli vyjmuti homosexuální respondenti a ti, kdo si nebyli svou orientací jisti. Při posuzování vlastního a partnerova chování odpovídali muži i ženy ve shodě s tímto očekáváním, v případě postoje k partnerovu chování byl tento rozdíl dokonce signifikantní. To koresponduje s tendencemi společnosti k vyšší toleranci k homosexualitě žen než mužů, což dokazují výzkumy třeba LaMar a Kite (1998). V České republice pak máme k dispozici výsledky z hlediska pohlaví posuzujících respondentů, kdy výzkumy Weisse a Zvěřiny ukázaly v roce 1998 větší toleranci žen (28 %) než mužů (21 %) k homosexualitě jako takové.

Další výzkum v českých podmínkách provedla společnost SANEP ve dnech 22. 11. 2010 až 2. 12. 2010. Šlo o internetový off-line průzkum na vybrané reprezentativní skupině 16 544 dotázaných ve věku 18 až 69 let. 3,4 % těchto respondentů nepovažovalo lesbický sex za nevěru, bohužel homosexuální sex mezi muži nebyl sledován (SANEP – Průzkum veřejného mínění).

10. 2. 4. Zjištění subjektivního určení hranic nevěry respondentů

V této části jsme se pokoušeli nalézt hranice nevěry a sledovali jsme za pomoci deskriptivní statistiky většinové zastoupení kladných odpovědí. Za nevěru není naprostou většinou mužů a žen považováno chování typu flirt, tajné sledování pornografie, účast na stripshow. Naopak naprostou většinou mužů i žen je za nevěru považováno praktikování mimopartnerského neckingu, pettingu, nahodilý jednorázový styk, milostné dobrodružství, dlouhodobý mimopartnerský vztah, využití služeb profesionálů, mimopartnerský homosexuální styk. Blízko hranice většinového názoru mužů i žen, avšak stále pod ní, se vyskytuje virtuální vztah, swingování a platonický vztah s výjimkou, kdy vlastní platonický vztah považují již nepatrně většinu překračující muži za nevěru.

Je patrné, že hranice je jednoznačně překročena v okamžiku vzájemného tělesného kontaktu obou zúčastněných. Také jsme zaznamenali, že petting uvádělo jako nevěru

přibližně o 5 % více respondentů než nahodilý jednorázový styk. Domníváme se, že jedním z důvodů může být to, že petting je o poznání důvěrnější a intimnější způsob fyzického kontaktu, než bývá leckdy nahodilá jednorázová soulož.

V internetovém off-line výzkumu společnosti SANEP na vybrané reprezentativní skupině 16 544 dotázaných ve věku 18 až 69 let vyšlo, že za nevěru nepovažuje 39,6 % respondentů flirt, 0,8 % respondentů orální sex, 15,6 % sex na jednu noc a 3,6 % skupinový sex (SANEP – Průzkum veřejného mínění).

Vidíme, že data z našeho výzkumu odpovídají pouze v případě nahodilého jednorázového styku, kde jsou skoro totožná. U ostatních forem chování došlo k výraznému posunu, jenž však může být tvořen odlišností souboru také co do velikosti, ale hlavně jinak zformulovanou otázkou.

Firma Pepino, vyrábějící kondomy, také uskutečnila mezi studenty vysokých škol ve věku od 18 do 30 let výzkum, realizovala ho firma Digital Survey ve spolupráci s GTS ALIVE, vydavatelem ISIC karet. Ukázalo se, že za nevěru považuje 58 % žen líbání a 10 % žen flirtování, u mužů pak 47 % líbání a 13 % flirtování (Průzkum: Sexuální chování mladých Čechů 1. část). My jsme však samotné líbání ve výzkumu nesledovali, pouze necking. U flirtu jsme u mužů došli ke stejným výsledkům 11 % (vlastní flirtování) a 13 % (flirtování partnerky).

10. 2. 5. Zjištění názorů na nevěru dle demografických údajů respondentů

V této části nás zajímalo, zda existují rozdíly v postojích k nevěře obecně, a to z hlediska demografických údajů respondentů. Respondenti měli na výběr čtyři různé možnosti odpovědí, kdy první tři možnosti se shodovaly s nabídkou odpovědí použitých Weissem a Zvěřinou v průzkumu sexuálního chování, zkušeností a postojů v ČR v roce 1993 a 1998 (Weiss, Zvěřina, 2001), tázajícím se však ne na nevěru obecně, ale na mimomanželské styky. Poslední čtvrtá nabídka se shodovala s možností odpovědi na obdobnou otázku ve výzkumu Mellana a Šípové (1991). Odpověděl-li respondent právě možností d) připouštějící nevěru pouze za výjimečných okolností, sledovali jsme ještě výčet těchto okolností uváděný respondenty.

Statisticky významné rozdíly se ukázaly pouze v případě postojů z hlediska věku respondentů, což je v souladu s naším očekáváním a dílčími výsledky v hypotéze B. Avšak je třeba zmínit, že nebyly dodrženy přísné podmínky testování a ve dvou buňkách se nacházely četnosti nižší než 5.

V případě pohlaví nebyly rozdíly statisticky významné, ale co se týká možnosti c), že jde o něco přirozeného a normálního, jsou naše výsledky ve shodě s výzkumem Weisse a Zvěřiny (2001) v tom smyslu, že tak odpovědělo výrazně více mužů. Zrovna tak možnost b), že by takové chování respondent neodsuzoval, ale také neprovozoval, volilo v našem výzkumu více žen než mužů zrovna tak, jako tomu bylo u výzkumu Weisse a Zvěřiny (2001).

V anketě Mellana a Šípové (1991) by připustilo nevěru 35,5 % mužů a 26,7 % žen za výjimečných okolností. V našem výzkumu stejně odpovědělo 29,3 % mužů a 34,5% žen. Vidíme tedy, že výsledná data se lehce liší, avšak v našem případě byla nabídka více možných a trochu odlišných odpovědí.

U sledovaných výjimečných okolností, za nichž je nevěra přípustná, nám vzniklo sedm kategorií – krize vztahu, náhodná příležitost, nedostatek sexu, dohoda partnerů, překážka v podobě nemoci či dlouhodobého odloučení, neovladatelná vášně a utajení. Podrobnější popis kategorií lze nalézt v rámci výsledků. Mellan a Šípová (1991) zaznamenali výjimečné okolnosti typu delší služební cesta, odborářská rekreace, nepochopení s manželkou a nakonec společenská nevěra ve smyslu „abych neurazil“. Vidíme tedy shodu s kategoriemi náhodná příležitost či krize vztahu.

10. 2. 6. Zjištění prevalence nevěry dle pohlaví a náboženského přesvědčení respondentů

Z 13 různých forem realizovaného sexuálního chování byl prokázán statisticky významně vyšší výskyt u mužů než u žen v případě tajného sledování pornomateriálů, účasti na stripshow a využití profesionálních sexuálních služeb a to jak u předchozích, tak současných primárních vztahů zúčastněných mužů.

Ženy udávaly častější zapojení při flirtování ve svém současném vztahu, dále účast v platonickém a dlouhodobém vztahu s třetí osobou u předchozích primárních vztahů a homosexuální styk u předchozích primárních vztahů a nepatrně i v současném vztahu. Muži pak udávali častěji účast v jednorázovém mimopartnerském styku při předchozích i v současném vztahu. Avšak všechny tyto rozdíly již nebyly statisticky významné.

Vidíme, že muži mají signifikantně častější výskyt mimopartnerského sexuálního chování u příjmu služeb sexuálního průmyslu, ať již je to konzumace pornomateriálů, živé vystoupení či styk s prostitutkou. Koneckonců jsou také jeho hlavní cílovou skupinou a hlavními poskytovateli těchto služeb jsou zase naopak ženy, a jak uvádí Buss (2009), důvodem je buď svobodná volba žen, či donucení ekonomickou nouzí.

U styku mužů s prostitutkou jsou naše výsledky velmi podobné výsledkům ve výzkumu Weisse a Zvěřiny (2001), kdy naši respondenti uvedli výskyt daného chování v současném vztahu 8,6 % a v předchozích 13 %. Výskyt zkušeností s komerčním sexem ve výzkumu Weisse a Zvěřiny byl v roce 1993 9 % a v roce 1998 14 %.

Dále pak muži uváděli častější výskyt jednorázového mimopartnerského styku jak v současném vztahu, tak v předchozích, byť již tyto rozdíly nebyly statisticky významné. Jsou to však výsledky ve shodě s mnoha výzkumy. Třeba Weiss a Zvěřina zjistili výskyt náhodného mimomanželského styku u 52 %, resp. 55 % u mužů a 34 %, resp. 29 % žen. Ženy preferují spíše delší mimomanželské vztahy, kdy zaznamenaný výskyt je 17 %, resp. 14 % u mužů a 42 %, resp. 48 % u žen (Weiss, Zvěřina, 2001). Výskyt nevěry u našich respondentů byl o poznání nižší (shoduje se s porovnávaným výzkumem pouze u náhodného styku žen), ale tendence žen k delším mimopartnerským vztahům je také patrná.

Dále nás zajímalo, zda jsou věřící respondenti opravdu věrní, resp. věrnější než respondenti bez vyznání, neboť výsledky z části B dotazníku ukázaly, že 37 respondentů na otázku zjišťující důvody zachování věrnosti uvedlo odpověď „víra“. Také z teoretické části víme, že náboženské přesvědčení je jedním z nejsilnějších faktorů ovlivňujících sexuální postoje lidí.

Jak se ukázalo, nulový výskyt mimopartnerského chování u věřících respondentů rozhodně nebyl zaznamenán. Zaměřili jsme se tedy na to, zda vykazovali alespoň nižší výskyt daného chování oproti respondentům bez vyznání.

Ve většině sledovaných forem mimopartnerského chování byl zaznamenán u věřících respondentů opravdu nižší výskyt takového chování, v případě flirtování, neckingu, pettingu a dlouhodobého vztahu (v rámci dřívějších primárních vztahů) byly tyto rozdíly dokonce signifikantní.

Naopak častější výskyt mimopartnerského chování u věřících respondentů se ukázal nepatrně u sledování pornografie v rámci současného vztahu, o poznání větší rozdíl pak u sledování pornografie v rámci předchozích vztahů. Další opravdu nepatrně častější výskyt uváděli věřící oproti respondentům bez vyznání u formy chování – styk s profesionálem / profesionálkou u současného vztahu. V podstatě totožné chování obou sledovaných skupin jsme zaznamenali u homosexuálního styku. Swingování v současném vztahu uvedl jediný věřící respondent a žádný respondent bez vyznání. Avšak u vyjmenovaných forem chování v tomto odstavci nebyl prokázán statisticky významný rozdíl.

V našem souboru bylo 58 respondentů věřících, 161 bez vyznání a 6 respondentů tuto informaci neuvedlo. Počet odpovídajících respondentů celkem se pohyboval vždy mezi 150 až 200, avšak věřících respondentů odpovídalo u předchozích vztahů pravidelně pouze kolem 36, u současných vztahů pak už kolem 50. Lze usuzovat, že rozdíl je zapříčiněn skutečností, že současný vztah těchto věřících respondentů je současně jejich prvním.

10. 2. 7. Zjištění výskytu nevěry v partnerském vztahu z hlediska jeho vývoje v čase

Zjišťovali jsme, zda existuje návaznost na první a druhou manželskou vývojovou krizi u respondenty uváděného mimopartnerského sexuálního chování v současném vztahu. S výjimkou platonického a dlouhodobého mimopartnerského vztahu vidíme, že křivka v grafu dosahuje vždy nejvyšší hodnoty hned v prvním roce trvání primárního vztahu. Je překvapivé, že se tak děje ještě ve fázi zamilování, na druhou stranu již v úvodu této diplomové práce je zmínka o zastáncích názoru, že nevěra na počátku vztahu je spíše pochopitelná a omluvitelná. Lze to chápat tak, že zpočátku vztahu není ještě vytvořen vzájemný závazek a partneři zatím nedokáží odhadnout vážnost nového vztahu.

V případě platonického vztahu s třetí osobou se zdá, že je zde opravdu souvislost s ukončením fáze zamilovanosti a nástupem první manželské krize a s touhou po pokračování romantické lásky. V případě dlouhodobého vztahu spadá medián na konec první manželské krize. I u ostatních sledovaných forem mimopartnerského sexuálního chování můžeme pozorovat lehké zvýšení křivky v rozmezí třetího, pátého a sedmého roku; v několika případech i kolem desátého.

Je však nutné přihlédnout k faktu, že s přibývajícím závažností mimopartnerského sexuálního chování se snižovalo množství sledovaných respondentů, kteří dané chování uváděli. Z tohoto důvodu jsme se soustředovali i na nepatrné vychýlení křivky způsobené pouze jedinci a také již nebylo možné hodnotit poslední tři formy chování, tj. styk s profesionálem, s osobou stejného pohlaví a swinging. Dále musíme přihlédnout k tomu, jaká je doba trvání současných primárních vztahů a u kolika zúčastněných respondentů. Nevyrovnané zastoupení může mít částečný vliv na výslednou křivku a nižší zastoupení respondentů s opravdu velmi dlouhodobým primárním vztahem nám již nedovoluje spolehlivě sledovat korelaci prvního výskytu mimopartnerského sexuálního chování s druhou manželskou vývojovou krizí.

V další části jsme sledovali odpovědi respondentů na dvě volné otázky zjišťující důvody a motivace vedoucí k nevěře a k zachování věrnosti, u nichž nebyli respondenti nijak limitováni množstvím uváděných důvodů.

Co se týče nevěry, seřídili jsme hlavní důvody a motivace do pěti hledisek, která se shodovala s hledisky, o nichž píše ve své práci Glass a Wright (1992). Jsou to sexuální aspekty, citové aspekty, aspekty vyplývající ze sociálního kontextu, aspekty vyplývající z manželského kontextu a ego upevňující aspekty. Bližší popis jednotlivých kategorií lze nalézt v kapitole 9.7.

Šmolka (2003) rozlišuje motivace a příčiny nevěry, resp. promiskuity jako charakteristiky osobnostní, situační a jako důsledek vztahových problémů. Vidíme kompatibilitu s našimi posledními třemi uváděnými kategoriemi.

Janáčková (2008) shrnuje příčiny do pěti nejčastějších a to: touha po změně sexuálního stereotypu, náhodný sex s neodolatelně přitažlivým partnerem, posílení vlastního sebevědomí, pomsta partnerovi, partner nás sexuálně nevzrušuje a neuspokojuje. Srovnáme-li s kategoriemi z našeho výzkumu, nalezneme shodu s kategorií sexuálních aspektů, s kategorií ego upevňujících aspektů a také s kategorií neovladatelná vášně, která však vznikla v rámci výčtu výjimečných okolností, za nichž je nevěra přípustná.

Vágnerová (2000) se ve svém výčtu shoduje především s našimi aspekty vyplývajícími z manželského kontextu, ego upevňujícími aspekty a citovými aspekty.

Dallaire (2009) i Albisetti (1998) zastávají názor, že ženy jsou nevěrné z lásky (viz citové aspekty) a muži kvůli sexuálnímu neuspokojení (viz sexuální aspekty).

Co se týče důvodů a motivací k věrnosti, vzniklo následujících pět kategorií – vztahová spokojenost, osobnostní aspekt, strach, handicap a víra. Jejich bližší popis lze opět nalézt v kapitole 9.7.

Vztahová spokojenost je v podstatě protikladem čtvrté kategorie z předchozí části, tj. aspekty vyplývající z manželského kontextu a osobnostní aspekt lze vnímat jako protiklad ego upevňujících aspektů. Samostatnou kategorií je také víra.

10. 2. 8. Zjištění vlivu nevěry na partnerský vztah

Na závěr dotazníku jsme zjišťovali, jaký vliv, zda pozitivní či negativní, měla nevěra na vztah respondentů a v čem vidí pozitiva či negativa. Tento dopad jsme sledovali opět ze dvou zorných úhlů, jednak za situace, kdy byl nevěrný samotný respondent, jednak vyšla-li na povrch nevěra jeho partnera.

Ani v jednom případě nebyly výsledky statisticky významné, nejvíce respondentů se uchýlovalo ke třetí možnosti odpovědi, tj. že nelze posoudit, nebo že žádná nevěra neproběhla, event. nebyla prozrazena.

Podíváme-li se však na odpovědi s možností buď posílení, nebo zhoršení vztahu, vidíme, že v případě mužů, kdy byli oni sami nevěrní, hodnotili ovlivnění vztahu poměrně vyrovnaně, lehce převážil pozitivní dopad. Také ženy se více přikláněly k variantě posílení vztahu. Avšak v případě, kdy vyšla na světlo partnerova nevěra, dochází k celkem očekávanému zvratu, muži i ženy hodnotí dopad více negativně než pozitivně.

Na otázku, v čem jsou pozitiva či negativa, odpovídalo již velmi málo respondentů, a pokud, tak to byli respondenti klonící se spíše k pozitivnímu vlivu nevěry na vztah. V případě vlastní nevěry uváděli respondenti nejvíce (22krát) prozření, kdy si dodatečně uvědomili kvality svého primárního partnera, dalšími uváděnými dopady jsou náprava chyb, zklidnění, žárlivost a ztráta důvěry a rozetnutí situace. Bližší popis lze nalézt v kapitole 9.8.

V případě prozrazené partnerovy nevěry uvedlo nejvíce (6) respondentů změnu kvality primárního vztahu, dalšími důsledky jsou pak náprava chyb, rozetnutí situace, očista svědomí, blok a narození nemanželského dítěte. Bližší popis těchto důsledků lze opět nalézt v kapitole 9.8.

11. Závěr

V této diplomové práci jsme sledovali postoje k nevěře a reálné mimopartnerské chování respondentů z řad české populace. Ve výzkumu jsme použili netradiční hlediska, kdy byly rozlišovány postoje dle toho, kdo by se měl daného mimopartnerského chování dopouštět, zda respondent sám či jeho partner. Reálné mimopartnerské chování jsme zase sledovali zvlášť v rámci současného primárního vztahu a zvlášť v rámci primárních vztahů dřívějších.

U sledování rozdílů mezi postoji k mimopartnerskému chování jsme předpokládali větší shovívavost vůči vlastní osobě než vůči partnerovi, kde hraje svou roli žárlivost. Překvapilo nás, že byť se u několika forem mimopartnerského chování prokázal signifikantní rozdíl, ne vždy to bylo v očekávaném směru, ale několikrát i v opačném.

Co se týká věku, zdá se, že starší respondenti jsou opravdu tolerantnější k mimopartnerskému chování s výjimkou těch typů chování, které byly do roku 1989 tabuizovány, potlačovány či rovnou kriminalizovány.

Postoje mužů i žen k homosexuálnímu mimopartnerskému styku se shodují s tendencemi společnosti být tolerantnější k homosexualitě žen než mužů.

Při hledání hranic nevěry jsme zaznamenali většinové jednoznačné překročení v momentě vzájemného tělesného kontaktu obou zúčastněných, na hranici balancují formy mimopartnerského chování: virtuální vztah, platonický vztah a swingování.

Při sledování rozdílů v postojích k nevěře obecně z hlediska sledovaných demografických údajů jsme zaznamenali signifikantní rozdíl pouze u respondentů z hlediska věku. Zjistili jsme sedm kategorií výjimečných okolností, za nichž je nevěra pro respondenty přípustná.

V druhé části výzkumu jsme sledovali reálné mimopartnerské chování respondentů. Byl prokázán signifikantně častější výskyt u mužů než u žen při příjmu služeb sexuálního průmyslu, jakými jsou konzumace pornomateriálů, živé vystoupení a styk s prostitutkou. S výjimkou sledování pornografie a využití profesionálních služeb byl zaznamenán nižší výskyt mimopartnerského chování věřících respondentů.

Při sledování prvního výskytu mimopartnerského chování nás překvapilo, že vůbec nejčastěji jej respondenti uváděli hned během prvního roku vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti. Zdá se, že existuje návaznost na první manželskou vývojovou krizi u platonického vztahu a dlouhodobého mimopartnerského vztahu. Další kvalitativní část našeho výzkumu přinesla zajímavé výsledky v podobě pěti kategorií s důvody a motivacemi vedoucími k nevěře a pěti kategorií s důvody a motivacemi vedoucími k věrnosti.

Pouze menší část respondentů se vyjadřovala v tom smyslu, že jejich vlastní nevěra či partnerova vyzrazená nevěra měly pozitivní či negativní dopad na jejich primární vztah. V rámci vlastní nevěry se spíše přikláněli k pozitivnímu dopadu, v rámci partnerovy nevěry pak spíše k negativnímu dopadu. Zaznamenali jsme také, v čem viděli ony pozitiva či negativa.

Problematika mimopartnerského sexuálního chování je stále aktuální, na rozdíl od dob před rokem 1989 se ve společnosti objevily nové trendy, mladí lidé již nezakládají rodiny záhy po dosažení dospělosti, naopak ve společnosti žije velký počet single osob, mnohem častěji než dříve žijí lidé pouze v partnerství a ne v manželství, nespěchají s plozením dětí, místo nich si pořizují například psy, také budují kariéry a neomezují se ve svých zálibách. Došlo k proměnám základních funkcí rodiny, kdy funkce materiálního zajištění byla značně posílena a naopak došlo k devalvaci ostatních, tj. reprodukční, výchovné a emocionální. Výsledkem všech změn může být nižší pocit závazku ve vztahu, jeho snazší rozpad i kvůli banalitám. Zatímco dříve mohl vést k nevěře především stereotyp nebo pocit (zejména u mužů) nedostatečného počtu sexuálních protějšků, neboť docházelo velmi brzy ke sňatkům, mimopartnerské sexuální chování v dnešní době již nejspíš doznalo změn. Proto vidíme jako důležité a přínosné zabývat se danou problematikou a mapovat situaci ve společnosti, neboť je všeobecně známo, že nejčastější důvod návštěvy manželského a rodinného poradce je právě nevěra.

Další možné směřování výzkumu vidím v otaznících nad častým prvotním výskytem mimopartnerského chování hned v počátcích vztahu; dále v ožehavém tématu týkajícím se upřímnosti diskuse po vyzrazené nevěře. Z literatury získané informace ukazují, že konflikt nespočívá v odborném vs. laickém přístupu, jak to viděl Plzák (1973), ale v rozdílu přístupů různých kultur (viz kapitola 2. 7. Mimomanželský kontakt).

Závěrem lze konstatovat, že:

- **Muži (zvláště u méně závažného mimopartnerského chování) jsou ve svých postojích tolerantnější k chování partnerek než k vlastnímu; zatímco ženy mají naopak tendenci být přísnější při posuzování nevěry partnera než své vlastní.**
- **Starší respondenti jsou opravdu tolerantnější k mimopartnerskému chování s výjimkou těch typů chování, které byly do roku 1989 tabuizovány, potlačovány či rovnou kriminalizovány, tj. vlastní i partnerovo swingování, účast na stripshow, tajné sledování pornografie, homosexuální styk a navíc ještě partnerovo flirtování.**

- Neprokázalo se, že by ženy více než muži považovaly platonický vztah svého partnera za nevěru.
- Postoje vůči homosexuálnímu mimopartnerskému styku jsou v souladu s tendencemi společnosti být více tolerantní k homosexualitě žen než mužů, tzn. ženy své vlastní homosexuální mimopartnerské chování hodnotí méně často jako nevěru (78,6 %) než muži vlastní mimopartnerský styk s jiným mužem (82,1 %) a naopak více žen považuje styk svého partnera s jiným mužem za nevěru (84,9 %) než mužů styk své partnerky s jinou ženou (64,9 %).
- Hranice nevěry jsou jednoznačně překročeny v momentě vzájemného tělesného kontaktu obou zúčastněných, na hranici balancují některé formy mimopartnerského chování: virtuální vztah, platonický vztah a swingování.
- Rozdíly v postojích k nevěře obecně dle demografických údajů byly prokázány pouze z hlediska věku, kdy nejmladší respondenti (18 – 29 let) byli nejméně tolerantní, respondenti ve věku 45 – 59 let nejvíce tolerantní. Respondenti ve věku 30 – 44 let nejčastěji připouštěli nevěru za výjimečných okolností a respondenti starší 60 let nejvíce uváděli, že nevěru neodsuzují, ale neprovozovali by ji. Z hlediska pohlaví, vzdělání, rodinného stavu, místa bydliště, víry, sexuální orientace, rodičovských vztahů či výskytu sexuálního zneužití v dětství nebyly zjištěny rozdíly.
- Muži častěji než ženy uváděli výskyt mimopartnerského chování, zejména u příjmu služeb sexuálního průmyslu, jakými jsou konzumace pornomateriálů (69,5 %, resp. 69,9 % mužů oproti 33,3 %, resp. 32,9 % žen), živé vystoupení (37,8 %, resp. 45,8 % mužů oproti 20,8 %, resp. 22,1 % žen) a styk s prostitutkou (8,6 %, resp. 13 % mužů oproti 0 % žen), ale také u jednorázového styku (31,3 %, resp. 43,3 % mužů oproti 20,8 %, resp. 34,5 % žen). Ženy se častěji než muži angažovaly ve flirtování, homosexuálním styku a dlouhodobém styku. U věřících respondentů byl s výjimkou sledování pornografie a využití profesionálních služeb zaznamenán nižší výskyt mimopartnerského chování.
- První výskyt mimopartnerského chování byl nejčastěji zaznamenán hned během prvního roku vztahu, tedy ještě ve fázi zamilovanosti. Objevily se náznaky, že existuje návaznost na první manželskou vývojovou krizi u platonického vztahu a dlouhodobého mimopartnerského vztahu.

- **Vliv vlastní či partnerovy nevěry na vztah nedokázali respondenti většinou posoudit, pouze menšina se jich dokázala přiklonit na jednu či druhou stranu. V rámci vlastní nevěry se spíše přikláněli k pozitivnímu dopadu, v rámci partnerovy nevěry pak spíše k negativnímu dopadu.**

Seznam použitých zdrojů:

- Abrahams, M. F. (1994). Perceiving flirtatious communication: An exploration of the perceptual dimensions underlying judgments of flirtatiousness. *Journal of Sex Research*, 31(4), 283-292. doi:10.1080/00224499409551763
- Albisetti, V. (1998). Trápení s láskou. Praha: Portál
- Baker, R. (1996). Válka spermií. Brno: Jota
- Bartošek M. (1995). Krátce z historie Internetu. Zpravodaj ÚVT MU. ISSN 1212-0901, roč. V, č. 3, s. 10-13. [Cit. 24. 3. 2011] Přístupné z: <http://www.ics.muni.cz/zpravodaj/articles/22.html>
- Bellinger, G. J. (1998). Sexualita v náboženstvích světa. Praha: Academia
- Bergstrand, C., Williams, J. B. (2000). Today's Alternative Marriage Styles. The Case of Swingers. *Electronic Journal of Human Sexuality*, Vol. 3, Oct. 10 [Cit. 9. 3. 2011] Přístupné z: http://zhurnal.lib.ru/j/john_l/swing1.shtml
- Buss, D. M. (2009). Evoluce touhy. Strategie sexuálního chování. Praha: Dauphin a Volvox Globator
- Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D., & Semmelroth, J. (1992). Sex differences in jealousy: Evolution, physiology, and psychology. *Psychological Science*, 3(4), 251-255. doi:10.1111/j.1467-9280.1992.tb00038.x
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204-232. doi:10.1037/0033-295X.100.2.204
- Conradová, S. D., Milburn, M. A. (2004). Sexuální inteligence. Praha: Columbus
- Cooper, A., Galbreath, N., & Becker, M. A. (2004). Sex on the Internet: Furthering Our Understanding of Men With Online Sexual Problems. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(3), 223-230. doi:10.1037/0893-164X.18.3.223
- Cybersex/Cyberporn (15. 08. 2009 / poslední aktualizace 23. 04. 2010) [Cit. 17. 11. 2010] Přístupné z: http://www.netaddiction.com/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=80
- Dallaire, Y. (2009). Láska a sexualita v trvalém vztahu. Praha: Portál
- Deleu, X., Veronique J. (2002). Chvála svádění. Praha: Euromedia Group – Ikar
- Diamond, J. (2003). Proč máme rádi sex? Evoluce lidské sexuality. Praha: Academia
- Disman M. (1993). Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum
- Divínová, R. (2005). Cybersex – forma internetové komunikace. Praha: Triton
- Erikson, E. H. (1996). Osm věků člověka. Praha: Propsy
- Ferjenčík, J. (2000). Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha: Portál
- Flegr, J. (2007). Úvod do evoluční biologie. Praha: Academia

Giddens, A. (1999). Sociologie. Praha: Argo

Glass, S. P., & Wright, T. L. (1992). Justifications for extramarital relationships: The association between attitudes, behaviors, and gender. *Journal of Sex Research*, 29(3), 361-387. doi:10.1080/00224499209551654

Glickman, Ch. (2000). The Language of Sex Positivity. *Electronic Journal of Human Sexuality*, Volume 3, July 6, 2000. [Cit. 14. 7. 2011] Přístupné z: <http://www.ejhs.org/volume3/sexpositive.htm>

Gray, J. (1996). Mars a Venuše v ložnici. Praha: Práh a Knižní klub

Griffiths, M. (2001). Sex on the Internet: Observations and implications for Internet sex addiction. *Journal of Sex Research*, 38(4), 333-342. doi:10.1080/00224490109552104

Harris, C. R. (2002). Sexual and romantic jealousy in heterosexual and homosexual adults. *Psychological Science*, 13(1), 7-12. doi:10.1111/1467-9280.00402

Hartl, P., Hartlová, H. (2010). Velký psychologický slovník. Praha: Portál

Hayesová, N. (2009). Základy sociální psychologie (5th ed.). Praha: Portál

Henningsen, D. (2004). Flirting With Meaning: An Examination of Miscommunication in Flirting Interactions. *Sex Roles*, 50(7-8), 481-489. doi:10.1023/B:SERS.0000023068.49352.4b

Hruška, B. (2007). Starý přední východ: Sexualita, erotika a láska v reálném životě. In J. Malina (Ed.), Kruh prstenu 1: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti (pp. 386 – 394). Brno: Akademické nakladatelství CERM a Nakladatelství a vydavatelství NAUMA

Informační technologie v domácnostech a mezi jednotlivci - Internet a komunikace (Aktualizováno 12. 8. 2010). [Cit. 10. 11. 2010] Přístupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/internet_a_komunikace

Internet Pioneers - Larry Roberts.[Cit. 19. 11. 2010] Přístupné z: <http://www.ibiblio.org/pioneers/roberts.html>

Janáčková, L. (2008). Psychické prožívání nevěry. In L. Janáčková (Ed.), Nevěra a její zvládání (pp. 21 – 24). Praha: Maxdorf

Jenks, R. J. (1985). Swinging: A replication and test of a theory. *Journal of Sex Research*, 21(2), 199-205. doi:10.1080/00224498509551258

Kaestle, C., & Halpern, C. (2007). What's love got to do with it? Sexual behaviors of opposite-sex couples through emerging adulthood. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 39(3), 134-140. doi:10.1363/3913407

Kandert, J. (2007). Svět přírodních národů: Sexualita, erotika a láska v reálném životě. In J. Malina (Ed.), Kruh prstenu 1: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti (pp. 339 - 347). Brno: Akademické nakladatelství CERM a Nakladatelství a vydavatelství NAUMA

Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., Martin, C. E. (1968). Sexual Behavior in the Human Male (14th ed.). Philadelphia: W. B. Saunders Company

Kratochvíl, S. (2005). Manželská terapie (4th ed.). Praha: Portál

Lauster, P. (1994). Láska. Psychologie jednoho fenoménu. Praha: Knižní klub

- LaMar, L. & Kite, M. (1998). Sex differences in attitudes toward gay men and lesbians: A multidimensional perspective. *Journal of Sex Research*, 35(2), 189-196.
- Leśnicka, A. K. (2008). Uzależnienie od cyberseksu – znak czasu czy jednostka nozologiczna? *Przegląd Seksuologiczny*, lipiec/wrzesień 2008, Nr. 15, s. 17-20
- Martyniuk, U. (2008). Swinging – Satysfakcja na granicy normy. *Przegląd Seksuologiczny*, lipiec/wrzesień 2008, Nr. 15, s. 21-25
- McCullough, D., Hall, D. S. (2003). Polyamory - What it is and what it isn't. *Electronic Journal of Human Sexuality*, Volume 6, Feb. 27. [Cit. 10. 3. 2011] Přístupné z: <http://www.ejhs.org/volume6/polyamory.htm>
- McKirnan, D. J., Stokes, J. P., Doll, L., & Burzette, R. G. (1995). Bisexually active men: Social characteristics and sexual behavior. *Journal of Sex Research*, 32(1), 65-76. doi:10.1080/00224499509551775
- Mellan, J., Šípová, I. (1991). *Mladé manželství* (5th ed.). Praha: Avicenum
- Milfait, R. (2008). *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Praha: Portál
- Muldworf, B. (1973). *Der Ehebruch. Wunschbild – Konvention – Wirklichkeit*. Freiburg im Breisgau: Lambertus – Verlag
- Morris, D. (1997). *Lidský živočich. Osobní pohled na lidský druh*. Praha: Euromedia Group
- Morus. (2007). *Světové dějiny sexuality* (3rd ed.). Praha: Euromedia Group
- Možný, I. (2002). *Sociologie rodiny* (2nd ed.). Praha: Sociologické nakladatelství
- Nakonečný, M. (2009). *Sociální psychologie* (2nd ed.). Praha: Academia
- Nasca International – What is Swinging? [Cit. 10. 3. 2011] Přístupné z: http://www.nasca.com/states/nasca_faq.html#whatis
- Oliverius, R. (1986). Metody měření postojů. In J. Janoušek (Ed.), *Metody sociální psychologie* (pp. 129 – 153). Praha: Státní pedagogické nakladatelství
- Pastor, Z. (2010). Sexuologická problematika v gynekologii. In P. Weiss (Ed.), *Sexuologie* (pp. 195 - 230). Praha: Grada Publishing
- Perelová, E. (2008). *Erotická inteligence*. Praha: Nakladatelství Štrob, Širc & Slovák
- Pettijohn II, T. F., Dunlap, A. V. (2010). The Effects of a Human Sexuality Course on College Students' Sexual Attitudes and Perceived Course Outcomes. *Electronic Journal of Human Sexuality*, Volume 13, Dec. 8, 2010. [Cit. 14. 7. 2011] Přístupné z: <http://www.ejhs.org/volume13/sexclass.htm>
- Plaňava, I. (1998). *Spolu každý sám*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny
- Platón. (1993). *Symposion* (3rd ed.). Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku
- Plzák, M. (1973). *Poznání a léčba poruch manželského soužití*. Praha: Avicenum
- Plzák, M. (1988). *Poruchy manželského soužití*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství
- Plzák, M. (2000). *Manželská tonutí*. Praha: MOTTO

- Podskalský, Z. (Director). (1969). Světáci [Motion picture]. Československo: Československý státní film, s.p.
- Procházka, I. (2010). Sexuální orientace. In P. Weiss (Ed.), *Sexuologie* (pp. 107 - 119). Praha: Grada Publishing
- Průzkum: Sexuální chování mladých Čechů 1. část: Které pohlaví je v České republice méně věrné? [Cit. 29. 7. 2010] Přístupné z: [http://prkonektor.cz/pro-media/pruzkum-sexualni-chovani-mladyh-cechu-1.-cast-ktere-pohlavi-je-v-ceske-republice-mene-verne-83/](http://prkonektor.cz/pro-media/pruzkum-sexualni-chovani-mladych-cechu-1.-cast-ktere-pohlavi-je-v-ceske-republice-mene-verne-83/)
- Říčan, P. (1990). *Cesta životem*. Praha: Panorama
- SANEP – Průzkum veřejného mínění – Nevěra III. [Cit. 16. 12. 2010] Přístupné z: <http://www.sanep.cz/pruzkumy/nevera-iii-/>
- Schwanitz, D. (2009). *Muži. Výzkum živočišného druhu*. Praha: Prostor
- Šedřová, K. (2007). Analýza kvalitativních dat. In R. Švaříček, K. Šedřová (Eds.), *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách* (pp. 207 – 247). Praha: Portál
- Šmolka, P. (2003). *Nevěra Pro podváděné i podvádějící*. Praha: Grada Publishing
- Šulová, L. (1998). Člověk v rodině. In J. Výrost, I. Slaměník (Eds.), *Aplikovaná sociální psychologie I* (pp. 303 – 342). Praha: Portál
- Twohig, M. P., Crosby, J. M., & Cox, J. M. (2009). Viewing Internet pornography: For whom is it problematic, how, and why?. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 16(4), 253-266. doi:10.1080/10720160903300788
- Uzel, R. (2004, září 21). Sexuální postoje se mění v závislosti na vzdělání a náboženském vyznání. *Právo*. [Cit. 14. 07. 2011] Přístupné z: <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/40361-sexualni-postoje-se-meni-v-zavislosti-na-vzdelani-a-nabozenskem-vyznani.html>
- Uzel, R. (2010). Pornografie. In P. Weiss (Ed.), *Sexuologie* (pp. 573 – 577). Praha: Grada Publishing
- Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie*. Praha: Portál
- Vanwesenbeeck, I. (2001). Psychosexual correlates of viewing sexually explicit sex on television among women in The Netherlands. *Journal of Sex Research*, 38(4), 361-368. doi:10.1080/00224490109552107
- Vaughan, P. (2009). *Mýtus monogamie*. Praha: Euromedia Group
- Vrhel, F. (2010). Sexualita v transkulturní perspektivě. In P. Weiss (Ed.), *Sexuologie* (pp. 667 - 690). Praha: Grada Publishing
- Vrhel, F. (2007). Antropologie sexuality, erotiky a lásky: Sexuální kodexy a praktiky. In J. Malina (Ed.), *Kruh prstenu 1: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti* (pp. 211 - 218). Brno: Akademické nakladatelství CERM a Nakladatelství a vydavatelství NAUMA
- Výrost, J. (2008). Postoje, jejich utváření a změna. In J. Výrost, I. Slaměník (Eds.), *Sociální psychologie* (2nd ed., pp. 127 – 145). Praha: Grada Publishing

- Weis, D. L., & Slosnerick, M. (1981). Attitudes toward sexual and nonsexual extramarital involvements among a sample of college students. *Journal of Marriage & the Family*, 43(2), 349-358. doi:10.2307/351386
- Weiss, P. (2000). Sexuální zneužití v dětství – pachatelé a oběti. In P. Weiss (Ed.), *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti* (pp. 8 – 16). Praha: Grada Publishing
- Weiss, P., Zvěřina, J. (2001). Sexuální chování v ČR – situace a trendy. Praha: Portál
- Weiss, P. (2002). Sexuální deviace. Praha: Portál
- Weiss, P. (2010). Evoluční základy lidské sexuality. In P. Weiss (Ed.), *Sexuologie* (pp. 653 – 666). Praha: Grada Publishing
- Whitty, M. (2003). Pushing the wrong buttons: Men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 569-579. doi:10.1089/109493103322725342
- Wilson, E. O. (1993). O lidské přirozenosti. Praha: Nakladatelství Lidové noviny
- Wilson, T. C. (1995). Urbansim and unconventionality: The case of sexual behavior. *Social Science Quarterly*, 76(2), 346-363. Retrieved from EBSCOhost.
- Young, K. S., Griffin-Shelley, E., Cooper, A., O'Mara, J., & Buchanan, J. (2000). Online infidelity: A new dimension in couple relationships with implications for evaluation and treatment. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 7(1-2), 59-74. doi:10.1080/10720160008400207
- Zikmundová, M. (2010). Prostituce. In P. Weiss (Ed.), *Sexuologie* (pp. 639 - 651). Praha: Grada Publishing
- Zitzman, S. T., & Butler, M. H. (2009). Wives' experience of husbands' pornography use and concomitant deception as an attachment threat in the adult pair-bond relationship. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 16(3), 210-240. doi:10.1080/1072016090

